

SLOVENSKI VESTNIK

Celovec • sredo • 22. december 1999 številka 51-52 (3045-3046) • letnik 54 • cena 20 šil. • 0,73 evra

VESELBOŽIČ
IN SREČNO
NOVO LETO

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA
RAVNE

300155
070(436,5-863)
0305730
6661
SLOVENSKI
DZ 05
Študijska knjižnica
1999

Drage bralke, dragi bralci!

Morda ste v preteklih mesecih zasledili v našem listu to ali ono spremembo. Kajpada upamo, da predvsem pozitivno. Sestav uredništva se je spremenil, poleg znanih dopisnikov pa nam je uspelo k sodelovanju pritegniti nekaj novih in tudi »starejših« imen, od katerih vsak da časopisu svoje obeležje. Pestrost poročanja, informiranja in ocenjevanja dogodkov je tudi sicer naše glavno vodilo. Takoj ob začetku leta 2000 pa bo prišlo do znatnejših sprememb.

Po dobrih trinajstih (!) letih bo Slovenski vestnik izhajal v večjem formatu, z novo

glavo in novim layoutom. Nudili vam bomo še večjo preglednost o družbenem, kulturnem in siceršnjem dogajanju v naši regiji in drugod. Z nekoliko večjo pisavo pa bomo ustregli tudi želji po še večji berljivosti lista.

Veseli bomo vaših pripomb in po možnosti tudi upoštevali vaše želje. Iz uredništva vam želimo prav lepe božične praznike in silvestrovo po meri, v novem letu 2000 pa vse in še več tega, kar si sami želite!

Urednika

dr. Andrej Leben in Jože Rovšek s sodelavci

*Vsem bralkam in bralcem,
članicam in članom, sodelavcem,
prijateljem in somišljenikom
želimo prijetne praznike
in srečno novo leto 2000*

Slovenski vestnik

Slovenska prosvetna zveza

Zveza slovenskih žena

*Zveza slovenskih
izseljencev*

*Zveza koroških
partizanov in prijateljev
protifašističnega odpora*

*Slovensko
planinsko društvo*

Slovenska športna zveza

*Zveza slovenskih
organizacij na Koroškem*

**Slika
na prednji
strani**

Nekoč se je reklo, da leto 2000 nikoli ne bo zapisano. Ljudska modrost in najhujši črnogledi so se le zmotili. In zdaj je napovedan optimizem. Kot recept za uspešno prihodnost, ki ga bomo za manjšo vsoto morda

kmalu lahko kupili že na vsakem boljšem vogalu. Nič zato, da Avstrija še nima nove zvezne vlade. Kaj nam mar, da je na Koroškem prevzela vaje stranka, katere člani se spogledujejo z nacionalizmom, ki podpihujejo nestrpnost in strah pred neznanim. Svet se vrti naprej in mi z njim v virtualno gibalno globa-

lizacijo. Nastajajo nova omrežja, mednarodna, državna, zasebna, nepridobitniška, komercialna, humanitarna, varnostna, vojaška. Prehitevalni pasovi na podatkovni cesti so prosti, a pogled je oviran. In človek raje zatiska oči in zapleše. In od nekod se oglašajo hrepenje po poznanem, domačem ...

Dvojezični zbor

Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji

GABRIEL – glasbeno gledališče, Celovec

Godba na pihala, Šmihel

Gledališče ob Dravi

KD Peter Markovič, Rožek

KD Pri Joklnu, Celovec

KD Šmarjeta-Apače

k & k, Šentjanž

KUMST, Žitara vas

MePZ Podjuna, Pliberk

MoPZ Kralj Matjaž, Libuče

Plesna šola Gregej Krištof

SAK, Celovec

Slovensko pevsko društvo Danica

SPD Bilka, Bilčovs

SPD Bisernica, Celovec

SPD Borovlje

SPD Danica, Šentprimož

SPD Dobrač, Brnca

SPD Drabosnjak, Kostanje

SPD Edinost, Pliberk

SPD Edinost, Škofiče

SPD Gorjanci, Kotmara vas

SPD Herman Velik, Sele

SPD Jepa-Baško jezero, Loče

SPD Malošče

SPD Peca, Šmihel

SPD Radiše

SPD Rož, Šentjakob

SPD Srce, Dobrla vas

SPD Svoboda, Loga vas

SPD Šentjanž

SPD Trta, Žitara vas

SPD Valentin Polanšek, Obirsko

SPD Vinko Poljanec, Škocjan

SPD Vrtača, Slovenji Plajberk

SPD Zarja, Železna Kapla

SPD Zila, Ziljska Bistrica

SPD Zvezda, Hodiše

Vaščana pojo, Zgornja Vesca

Slovenska prosvetna zveza

in včlanjena društva

želijo vesele božične
praznike in srečno
novo leto 2000

PREBERITE

PREMIERA

Gledališka skupina SPD »Zarja« iz Železne Kaple je uprizorila dramo Mira Gavrana »Kre-ontova Antogona«.

5

PRVO BRANJE

Diplomat Milan Jazbec je mdr. nekaj let služboval na konzulatu R Slovenije v Celovcu, pred tem pa do leta 1991 v Beogradu. Zdaj je svoje spomine na bivanje v nekdanji prestolnici države zbral v spominski knjigi, iz katere objavljamo krajši odlomek.

6

KNJIGE ZA MLADINO

Zakaj tudi v modernem svetu ne smemo pozabiti na knjige, mladi pa še posebno ne na slovenske, in kako pri tem lahko pomaga tudi Bralna značka Slovenije, ve povedati Tilka Jamnik.

10

ALTER-SCENA

Kultura ni tradicionalna. V Sloveniji so v preteklih letih alternativni centri doživeli prav čudovit razcvet. K institucionalnemu in umetniškemu poletu, ki se še posebno dogaja v internetu, je bistveno prispevala razvita radiokultura v Sloveniji.

11

2000

Kaj bo prineslo novo leto, ne vemo. Vemo le, da so upanja in pričakovanja za prihodnost zelo različna.

12

HOČEMO VEČ

Mladi si želijo več. Več zabave, več kulture, več informacij. Toda očitno ni nikogar, ki bi jim izpolnil želje. Kako naprej z mladinskim delom?

14

NAJBOLJŠA SLALOMISTKA

Z lanskoletno zmagovalko svetovnega pokala v slalomu, Sabine Egger iz Štebna, se je pogovarjal Mirko Štukelj.

24

Naše cenjene bralke in bralce obveščamo, da bo prva številka Slovenskega vestnika v letu 2000 izšla v petek, 7. januarja.

Izhaja v Celovcu / Erscheinungsort Klagenfurt • Verlagspostamt / Poštni urad 9020 Klagenfurt / Celovec • P. b. b. • Zul.-Nr. 34959K50E

SLOVENSKI VESTNIK

Celovec • sredo • 22. december 1999 številka 51-52 (3045-46) • letnik 54 • cena 10 šil. • 0,73 evra

Vsem bralkam in bralcem, članicam in članom, sodelavcem in prijateljem želimo prijetne praznike in srečno novo leto 2000

Slovensko šolsko društvo

Strokovno pedagoško združenje

Manjšinske pravice so skupna zaveza vseh evropskih držav

»Na pragu novega stoletja in tretjega tisočletja so manjšinske pravice na visokem nivoju lestvice evropskih demokratičnih vrednot, zavarovane so z evropskimi listinami in zato skupna zaveza vseh evropskih držav. Njihovo spoštovanje in prenašanje v notranji pravni red vsake države pa je tudi vprašanje njene verodostojnosti, demokratičnosti in mednarodnega

ugleda. Na takšnem stališču je vztrajala Slovenija in bo vztrajala tudi v prihodnje.«

S temi besedami je predsednik Republike Slovenije Milan Kučan pretekli petek na prednovoletnem posvetu, ki ga je priredila komisija državnega zbora R Slovenije za odnose s Slovenci v zamejstvu v Ljubljani na čelu s predsednikom Marjanom Schiffrerjem, Slovincem

v Avstriji, Italiji, na Madžarskem in na Hrvaškem, zagotovil nadaljnjo skrb slovenske države za njihov razvoj.

Kučan je ob tem zastopnike slovenskih organizacij iz štirih sosednih držav opozoril na Resolucijo državnega zbora R Slovenije o položaju avtohtonih slovenskih manjšin v sosednih državah iz leta 1996, s katero da se je slovenska zakonodajna

oblast obvezala, da bo oblikovala državno politiko do slovenskih manjšin v sosednih državah in določila konkretne ukrepe, ki naj pripomorejo k njihovem obstoju in vsestranskemu razvoju.

Manjšine varovati pred posegi strank

»Takšna odločitev na deklarativni, a obvezujoči ravni po eni strani zagotavlja skrb slovenske države za slovenske manjšine, po drugi strani pa jih varuje pred že prebujeno skušnjo po neposrednih posegih tukajšnjih strankarskih politik v njihovo življenje in jim priznava pravico do samostojnega življenja«, je dejal predsednik R. Slovenije. Ob tem je še dostavil, da resolucija državnega zbora slovenskim političnim strankam nalaga moralno obveznost, da se pri partnerskih strankah v sosednih državah zavzamejo za takšno zakonsko ureditev, ki bo slovenskim manjšinam omogočala nemoteno narodnostno življenje. To da je še posebej pomembno v njihovih odnosih s strankami v Avstriji, Italiji in na Hrvaškem, kjer imajo slovenske manjšine veliko nerešenih, tudi statusnih vprašanj, kjer ni njihove globalne zaščite ali pa se ta ne uresničuje, je poudaril Kučan.

Nadaljevanje na strani 2

MIŠKE V ADVENTU. Preteklo nedeljo je v prostorih nekdanje Gospodinske šole v Šentrupertu otroška skupina »Lipov cvet« predstavila veselo zgodbo o »Frederiku«

Stran 4

PREBLISK

»Ljudstvo naj čuti, kdo odloča«. Že v luči demokratične miselnosti se ta stavek človeku upira. S korenčkom in palico so radi vladali absolutistični monarhi in fašistoidni diktatorji. Da pa je želja po trdo-prijazni roki danes spet tako živa? Kdo bi si to mislil. Je pa ta stavek povrh še izposojen pri propagandem ministru tretjega rajha in ga je – kot kaže, da res – citiral visok funkcionar koroških socialdemokratov. In to je brez primere. Ali tudi že nekateri socialdemokrati brskajo po literaturi, ki oplaja mdr. desni populizem?

Politika je kočljiva stvar in kdor se je loteva, hoče kajpada prodreti. Stranka, ki je v relativni krizi, mora misliti na nove strategije. Zgled ji je lah-

ko uspešna konkurenca. Kje se Arbeiter zgleduje, je jasno: »Haider to dela genialno,« je dejal v istem spornem pogovoru, in pri tem očitno imel v mislih gostilniško politiko svobodnjakov. Mogoče je to

Križ s citati

celo res genialno, zato pa se sindikalistu in deželnemu poslancu še dolgo ni bilo treba sklicevati tudi na propagando v tretjem rajhu. Toda v deželi, kjer je občasno spogledovanje s politiko nacionalizma postalo nekam »nič novega«, se to že lahko zgodi. Ne pomisliš, pa jo že zineš. Nič ne paziš, in morda je že prepozno. A. L.

Slovensko prosvetno društvo »Danica« vabi na

NOVOLETNI KONCERT

v Kulturni dom v Šentprimožu v nedeljo, 9. 1. 2000, ob 14.30

- Otroški zbor SPD Danica
- MePZ SPD Danica
- MePZ Podjuna-Pliberk
- Šmihelski puabi
- Domača plesna skupina

Prisrčno vabljeni!

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

48. SLOVENSKI PLES

Sobota 8. 1. 2000, 20.00

Dom sindikatov Celovec ÖGB-Haus Klagenfurt

Rezervacije: SPZ 0463/514300-20 Vstopnice: SPZ v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu in pri društvenikih

Igra ansambel »Victory«, Ljubljana Polnočni show Plesna šola »Mojca Horvat« Ljubljana

V nekaj dneh bomo prestopili prag v 21. stoletje. Kakšna

so pričakovanja? Vsekakor pozitivna, če pomislimo, da je preteklo tisočletje krepko pretreslo naš kontinent: dve svetovni vojni in številni lokalni in regionalni konflikti, ki jih niti prešteti ne zmoremo, so divjali po naši in širši celini.

Na drugi strani rast znanja in izumov in s tem povezano relativna rast blagostanja za širše plasti prebivalstva. To seveda velja le za razviti zapadni svet, medtem ko tretji svet slej ko prej živetari v revščini.

Novo stoletje je polno izzivov: nove komunikacijske tehnologije so odprle slehernemu človeku vrata v svet in vse kaže, da bo to imelo v vedno večji meri tudi posledice za vsakega posameznika.

Znanje, odprtost in fleksi-

KOMENTAR

Dr. Marjan Sturm

bilnost bodo pomembni dejavniki, ki bodo vplivali na razvojne možnosti posameznika in skupin.

V tem novem kontekstu bo treba tudi videti našo manjšinsko politiko: na eni strani vztrajno in konstruktivno ustvarjati sožitje in terjati pravice, ki nam gredo po členu 7 ADP, in na drugi strani dejavno sodelovati v

V novo tisočletje!

procesih modernizacije. Kajti poleg drugih ima evropska integracija še to prednost, da nacionalne države izgubljajo na pomenu in jezikovno-kulturna raznolikost dobiva večji pomen kot element povezovanja in kreativnosti. Zato je tudi taka ali drugačna politična konstelacija v deželi in državi relativnega pomena.

CELOVEC

Akcija proti nasilju v družini in družbi

Pretekli teden je deželna svetnica Gabriele Schaunig-Kandut v prostorih delavske zbornice predstavila novo brošurico »Proti nasilju« deželnega referata za socialo, mladino, družino in ženske. Z njo naj bi napovedali borbo proti nasilju v vsakdanu. Pomagala naj bi žrtvam nasilja, pa tudi tistim, ki poznajo žrtve in bi jim radi pomagali. V njej je najti poleg opisov raznih oblik nasilja tudi na-

slove organizacij in ustanov, ki nudijo pomoč. Brošure bodo na razpolago šolam in raznim institucijam na Koroškem.

Ob prezentaciji so se razne organizacije, ki nudijo pomoč in nasvete žrtvam nasilja oz. delajo na socialnem področju, predstavile z informacijskimi tablami. Kulturni trio Dieter Themel, Reinhard Schmied in Arthur Otowitz. Pod naslovom »Signali« so intepretirali tematske pesmi od Harmana van Veena do Petra Gabriela in brali tekste pesnikov proti nasilju. A. L.

CELOVEC

Slovenija je praznovala

Ob 9. obletnici samostojnosti Republike Slovenije in prelomu stoletja je generalni konzul Slovenije v Celovcu Jože Jeraj pretekli teden vabil v prostore konzulata na sprejem v adventnem ambientu. Glasbeno sta

večer olepšala Janez Gregorič in Roman Verdel. Vabilu so se odzvali visoki predstavniki deželne politike, javnega življenja, policije, diplomatskih zastopstev in kulturnih društev. Jeraj je ob tej priložnosti dejal, da bo prihodnje leto za Slovenijo zaradi priprav na vstop v Evropsko unijo še posebno naporno. Na Koroško je apeliral, naj podpre slovenska prizadevanja za vstop v EU.

JE KRŠKO

Scenarij za jedrski izstop

Referent za okolje koroške socialdemokratske stranke Herbert Schiller je izjavil, da naj Koroška skupaj s Slovenijo in Furlanijo uresniči raziskovalni projekt, ki naj bi nakazal strategije za izstop

Slovenije iz jedrske energije. Za financiranje projekta je načrtovana podpora Evropske unije, ker pa je letošnji rok za prijave pravkar potekel, naj bi projekt vložili drugo leto. Schiller je dejal, da je Furlanija že izrekla podporo, iz Slovenije pa da še ni odgovora. Celotne investicije naj bi znašale okoli štiri milijone šilingov, stroške pa naj bi si delila dežela Koroška in Evropska unija.

CELOVEC

Otroški ček ostane v čakalnici

Že je vse kazalo, da bo na seji deželne vlade še pred božičem z glasovi FPÖ in ÖVP sprejeta uvedba čeka za oskrbo otrok s prvim januarjem 2000. Zdaj se domnevni dogovor z ljudsko

stranko močno maje in s tem tudi volilna obluba svobodnjakov, da bo ček uresničen v roku. Predsednik ÖVP Reinhold Laxer je objasn timer, da je Haiderjeva domneva, češ da ljudska stranka soglaš s čekom, napačna. Tako kot socialdemokrati se slej ko prej ne strinjajo s finančnim modelom FPÖ, po katerem bi denar za ček lukrirali iz naložb posojil za stanovanjsko gradnjo.

NADALJEVANJE S 1. STRANI

Manjšinsko vprašanje je treba videti v evropskem kontesku

Slovensko narodnostno skupnost na Koroškem so na posvetu komisije državnega zbora v ljubljanskem parlamentu zastopale vse najpomembnejše organizacije in ustanove. Oceno položaja koroških Slovencev oz. razvoja manjšinskega vprašanja na Koroškem in v Avstriji sta komisiji posredovala član izvršnega odbora ZSO dr. Filip Ogris-Martič in poslovodni predsednik NSKS mag. Rudi Vouk. Ogris-Martič je mdr. poudaril, da je manjšinsko vprašanje na Koroškem in tudi drugod treba videti v evropskem kontekstu in temu primerno bo treba tudi uresničiti koncepte, ki bodo odgovarjali izzivom prihodnosti. Evropska dimenzija manjšinskega vprašanja pa je hkrati tudi varovalka pred izpadi proti manjšinam, čeprav jih tudi za prihodnje ni mogoče popolnoma izključiti, je še dostavil predstavnik ZSO, ki je nadalje menil, da so se na Koroškem s Haiderjevim pohodom na oblast zagotovo niso izboljšali pogoji za slovensko manjšino. Znotraj

le-te pa je z pozitivno Koordinacijskega odbora prišlo do oblike sodelovanja med obema krovnicima organizacijama, »ki ima več skupnega kot ločujočega«.

Filip Ogris-Martič: Na Koroškem se s Haiderjevim pohodom na oblast zagotovo niso izboljšali pogoji za slovensko manjšino

Vouk je ostro kritiziral avstrijsko manjšinsko politiko, ki jo je označil za »ignorantsko«, po zadnjih odločitvah ustavnega sodišča pa da je na področju uporabe uradnega jezika pričakovati pozitivne premike. Pozitivno je ocenil tudi zблиževanje

znotraj manjšine, ob tem pa vztrajal pri zahtevi svoje organizacije po izvoljenem skupnem zastopstvu koroških Slovencev.

Drugi udeleženci

V okviru posveta so udeležencem spregovorili še predsednik državnega zbora Slovenije Janez Podobnik, državna sekretarka za Slovence v zamejstvu in po svetu Mihaela Logar ter podpredsednik komisije DZ Davorin Terčon. V razpravi pa so mdr. sodelovali še veleposlanik R. Slovenije na Dunaju Ivo Vajgl, slovenski generalni konzul v Celovcu Jože Jeraj ter iz vrst koroških Slovencev inž. Peter Kuchar. O položaju Slovencev na Štajerskem pa je spregovoril predsednik društva »Clen 7« Branko Lenart, za Slovence v Italiji Rudi Pavšič (SKGZ) in Sergej Pahor (SSO) za Slovence v Porabju pa Jože Hirnök. Poročali so tudi predstavniki slovenskih društev na Hrvaškem, katerim je hrvaška država leta 1997 odvzela status manjšine. Ivan Lukan

CELOVEC / DUNAJ

Pozna, vendar odkritosrčna sprava

S sklepno svečanostjo je preteklo soboto v preurejenih prostorih KPÖ v Celovcu prišlo do formalno-uradne sprave med nekdanjimi koroškimi borci v boju proti nacifašizmu in komunistično stranko Avstrije v zvezi s kominformovski sporom leta 1948/49. Na pobudo Slovenske sekcije KPÖ in partizanske generacije je predsedstvo KPÖ sprejelo spomenico, ki jo je predsednik stranke Walter Baier prebral pripadnikom borčevske generacije koroških Slovencev. V njem predsedstvo KPÖ obžaluje stališče tedanjega vodstva in izreka svoje spoštovanje in priznanje vsem slovensko govorečim antifaštom in njihovim družinskim članom, ki so kljub kominformovski polemiki in izključevanju iz KPÖ delali za prijateljstvo med narodi, enakopravnost narodov in socialni družbeni napredek.

Ob tej priložnosti je Baier izročil predsedniku ZKP Petru Kucharju priznanje KPÖ bor-

čevski generaciji v Zvezi koroških partizanov, ki »so s požrtvovalnim odporom proti nacizmu odprli novo stran v zgodovini koroških Slovencev in bistveno prispevali k osvoboditvi Avstrije«. Priznanje s strani KPÖ

Pomoč Peršmanovem muzeju Walter Baier je ponudil tudi pomoč pri obnavljanju Muzeja pri Peršmanu. Predlagal je ustanovitev osebnojnega komiteja, ki bi skrbel za zbiranje potrebnih finančnih sredstev, in nakazal

Predsednik KPÖ Walter Baier in predsednik ZKP Peter Kuchar

je prejel tudi Lipej Kolenik-Stanko, »za njegovo pokončnost«, optimistično borbenost in »njegov prispevek k spravi med naprednimi ljudmi«.

možnost, da bi muzeju pomagal tudi kak arhitekt iz vrst prijateljev KPÖ. O teh predlogih naj bi Zveza koroških partizanov v prihodnjih tednih odločala. A. L.

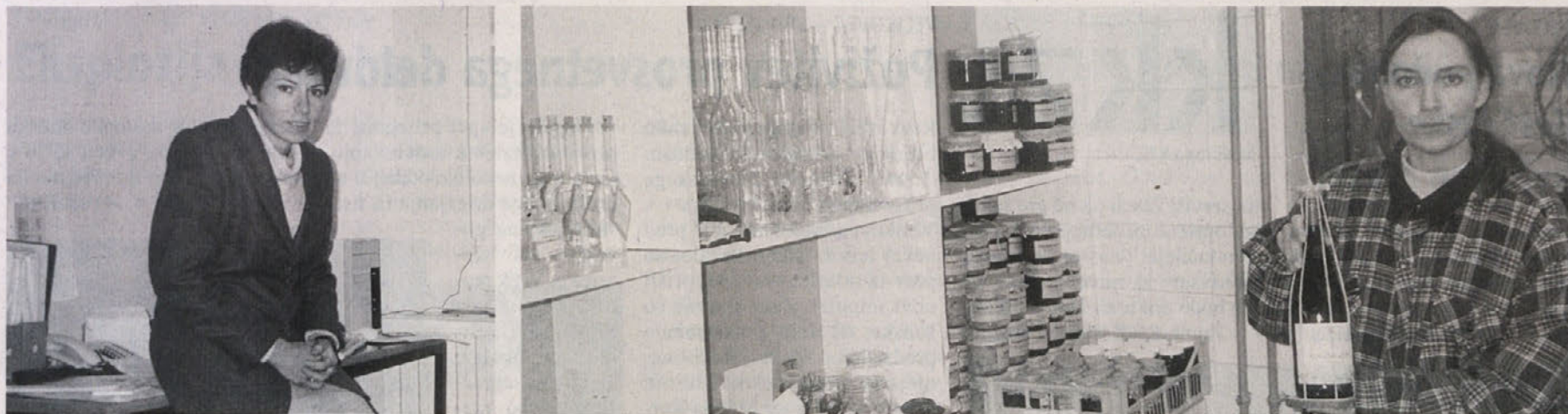
Ne zamudite roka prijave za staže pri evropskih ustanovah!

Staže (praktike) v ustanovah Evropske unije (v uradniških strukturah prav tako kot pri samih poslancih v Evropskem parlamentu) nudijo mladim akademikom posebno možnost nadaljnje izobraževanja in so dandanes pravzaprav neobhoden del službene kvalifikacije za razne študijske panoge. Podrobnejše informacije o pogojih za štipendije nudijo:

- 1.) pisarne za študije v inozemstvu (Auslandsstudienreferat) avstrijskih univerz;
- 2.) predstavništvo Evropske komisije in Evropskega parlamenta na Dunaju (Kärntnering 5-7, A-1010 Dunaj, tel.: (43-1) 51 61 70; fax:(43-1) 513 25 15; internet: <http://www.europarl.at>, ali <http://europa.eu.int/austria/>) ali pa tudi
- 3.) pisarne evropskih poslancev (ime poslanca, Evropski

parlament, Rue Wiertz 60, B-1047 Bruselj, telefonske številke na internetu). Rok prijave za staže od 1. marca 2000 naprej je 15. januar. Naslednji rok je 15. marec 2000. Aktualne razpise za natečaje in službe najdete na internetu pod: <http://www.wienerzeitung.at/amtsbl/eujobs.htm>

Bojan-Ilija Šturm-Šnabl

Direktorica A. L. P. Peca Karmen Sonjak

Mošt kot poslovno darilo v rokah vodje projekta Darje Časl

RAZVOJ IN SKUPNO TRŽENJE PROIZVODOV PODEŽELJA NA SONČNI STRANI ALP

»Dobrote izpod Pece«

Razmišljaj globalno, deluj lokalno je bil eden izmed motivov snovalcev razvoja podeželja v studiu Novna, s sedežem na Ravnah na Koroškem, ki je širom Slovenije razvijalo podjetniške ideje ter jih spravljalo v življenje. Pred petimi leti je v Mežiški dolini v tem okviru bilo ustanovljeno razvojno podjetje A. L. P. Peca – Podjetje za razvoj in trženje produktov Mežiške doline, lokalna razvojna, nevladna in neprofitna organizacija.

Namen podjetja je »združiti znanje in kapital za pospešen gospodarski razvoj in prodornejši tržni nastop, spremljati in inicirati razvojne programe, koordinirati njihovo izvajanje ter zagotavljati potrebno skupno razvojno infrastrukturo«. Prednost so dajali lastnemu usposabljanju, področjem turizma, kmetijstva in lesne predelave ter organizaciji skupnega poslovno-informacijskega centra za podporo razvoju malih in srednjih podjetij. Tokrat bomo predstavili lani ustanovljeno skupno enoto za razvoj in trženje koroških kmetij.

Inkubator razvoja in prodaje produktov s kmetij

Središče dogajanja je opuščena kmetija na Fari, na obrobju občine Prevalje. V tem mogočem stanovanjskem in gospodarskem poslopju so že uredili delavnice za predelavo kmečkih dobrot: polnilnico mošta, sušilnico sadja, pakirnico, konzervirnico in sodobno kuhinjo, ki bo omogočala tako usposabljanje kot testno predelavo kmečkih dobrot. Gre za dopolnilne dejavnosti na kmetijah, ki lahko doživijo svoj razmah le ob izpolnjenih določenih pogojih, ki jih zainteresiranim s kmetij pomagajo izpolniti sodelavci enote. Vanje sodi pomoč pri pripravi poslovnih načrtov, pri registraciji dejavnosti in pri pridobivanju sredstev. Naslednji korak je oblikovanje blagovne znamke, ki zagotavlja uspešnejše trženje produktov območja Mežiške doline. Prepoznavali jih bomo pod imenom Dobrote izpod Pece, ki nosi logotip skladovnice drv. Pomembno je tudi, da skupno nastopajo na tržišču. Vključe-

Kolekcija dobrot z blagovno znamko

nih je že trideset kmetij, ki se ukvarjajo s peko kruha, predelavo sadja in mesa ter s turizmom na kmetiji, je povedala vodja enote, inženirka agronomije Darja Časl.

Programi usposabljanja in javna dela

Dopolnilne dejavnosti kmetij potrebujejo tudi številna usposabljanja. Gre za učne delavnice

za predelavo mesa, mleka, sadja, vrtnin in zelišč ter peko krušnih in mlevskih izdelkov. S tem bodo udeleženci pridobili poklicna znanja in poklicne kvalifikacije ter potrdila oz. certifikate.

V mesecu novembru je bilo prijavljenih šestnajst kandidatov, ki so osvajali znanja o predelavi sadja, suhomesnatih izdelkov in krušnih dobrot. Kot

primer navedimo: kadar gre za vino, dobro vemo, kaj je kletarjenje, ki naredi to pijačo žlahtno. Za uspešno stekleničenje mošta veljajo prav tako zahtevna pravila, ki se jih je marsikomu potrebno šele naučiti. Poleg zunanjih strokovnjakov bodo usposabljanje vodili tudi lastni, ki delajo preko javnih del in tako rešujejo svoj zaposlitveni problem.

Pričeli so tudi z organizacijo posebnega programa javnih del, ki zajema brezposelne in podzaposlene osebe s podeželja. Člani kmečkih gospodinjstev in tisti, ki želijo razvijati dejavnost na kmetiji oz. sorodnih dejavnostih in se samozaposliti na kmetiji, imajo možnost pridobivanja potrebnih znanj in spretnosti. S tem dobivajo plačo iz javnih del in v določenem času se morajo samozaposliti na kmetiji. Doslej je sodelovalo pet, načrtujejo pa šestnajst udeležencev v letu 2000.

Sredstva za delo

Programe dejavnosti v A. L. P. Peca usklajujejo tudi s Kmetijsko svetovalno službo iz Prevalj, z občinami v Mežiški dolini, ki imajo pravico kandidirati na razpisih raznih ministrstev, ki vzpodbujajo ekonomski in demografski razvoj podeželja. Sredstva iz EU bodo pridobili po uskladitvi naše države z Evropo. Pripravljajo pa že skupni razvojni program za koroško pokrajino, ki bo konkretna podlaga za pridobivanje sredstev iz EU, je povedala direktorica A. L. P. Peca Karmen Sonjak.

Andrejevo, praznik mošta

Sogovornici sta s posebnim veseljem povabili na letošnjo promocijo kmečkih dobrot pod njihovo blagovno znamko, ki so jih ponudili po vsej Mežiški dolini ob koncu novembra. Prireditve so poimenovali Andrejevo, praznik mošta, ko so mošt tudi zakuhal, zraven pa postregli s kmečkimi dobrotami, ki so jih proizvedli na kmetijah, vključenih v skupen projekt. Ocenjevali so še kakovost mošta, kjer se je pomerilo osemnajst kletarjev.

Pripravili pa so tudi »poslovno ponudbo« tistim, ki želijo poslovnim gostom odkriti kulinarčno podobo Koroške in njene podeželja, saj praviloma segamo po stvarih iz okolja, v katerem se nahajamo. Tudi izvorna embalaža iz naravnih materialov je odigrala svojo vlogo. Morda pa bo pomembnejše od tega spoznanje Korošcev, da je za uspeh treba tudi sodelovati.

Skladišče mošta

CELOVEC

Nova podoba Krščanske kulturne zveze

Pretekli ponedeljek so na novinarski konferenci zastopniki KKZ predstavili na novo oblikovano zunanjo podobo te centralne kulturne organizacije koroških Slovencev.

Novi logo (znak) KKZ je oblikovala agencija dol&šek. Miha Vrbinc je ocenil novi logo za optično prijetnejše in privlačnejše branje. Pomen loga je razložil takole: Zveza je nekaj običajnega, zato tudi ni krepko natisnjena, da pa je krščanska in kulturna, jo odlikuje od drugih zvez. Zato sta K-ja krepka. Dvopičje kot ločilo pred besedno zvezo, ki pojasnjuje že prej splošneje povedano – namreč ime organizacije –, dopolnjujejo delovna področja, s katerimi se zveza težiščno ukvarja. To so glasba, film, izobraževanje, literatura

kkz:

Novi logo KKZ

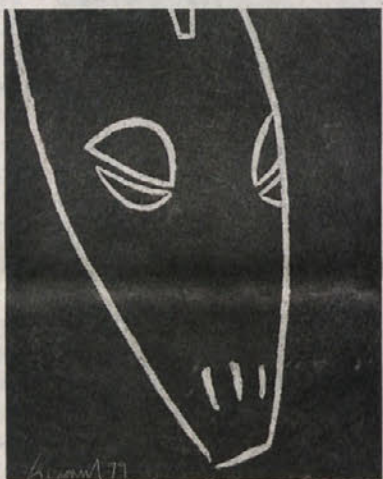
in servis. Zvezi pa ne gre samo za optično prijetnejšo sliko in privlačnejši nastop, temveč predvsem za nove vsebine, ki jih bodo prikazali v novi obliki.

Tajnik KKZ Nužej Tolmajer je izrazil nad opravljenim delom v iztekajočem se letu veliko zadovoljstvo in izrekel zahvalo vsem prosvetarjem, ki so prispevali k pestremu in uspešnemu delovanju na kulturnem področju. Nanizal je nekaj misli, kako odgovarjati izzivom v novem tisočletju: »V glavnem smo prišli do zaključka, da lahko rastemo samo iz svojih korenin. Na osnovi tega pa moramo ubrati pot sodobnega kulturnega dela, z vsemi sredstvi, ki nam jih ponuja čas.« Ob koncu pa je še predstavil prireditveni koledar KKZ za leto 2000, ki vsebuje celo vrsto zanimivih točk. M. Š.

VELIKOVEC

Razstava Karla Vouka

Na okrajnem glavarstvu v Velikovcu krasijo prostore urada najnovejša dela arhitekta in likovnega umetnika Karla Vouka. Voukove stvaritve so reducirane do skrajnega in povezujejo simboliko preteklosti in sedanjosti. Umetnikovo izhodišče so kaligrafije, risbe naših prednikov, ki so živeli še v skalnatih prostorih in simbolika drugih starih kultur. Velikoformatne slike so narejene z jajčno tempero na platno in spomin-

Karl Vouk: »Deva«

jajo na arhaično likovno izročilo naših prednikov.

Razstava je na ogled od 16. januarja 2000, med uradnim časom. M. Š.

VELIKOVEC – SPD »LIPA«

Poživitev prosvetnega delovanja

Razveseljive napredke lahko beležijo prizadevni kulturni delavci in delavke Slovenskega prosvetnega društva »Lipa« v Velikovcu. Medtem ko je pred nekaj leti že slabo kazalo, so prav iz mlajših vrst spet prišli novi impulzi. Zelo aktivne so ženske, na čelu z nasmejeno predsednico Zalko Kuchling, njej ob strani sestri Mili in Magda Kunčič ter Magda Karner, ki so prevzele skrb za delo z najmlajšimi. Vokalno skupino, ki se srečuje tedensko, pa vodi Sonja Kuchling. »To sta dva stebra naše kulturne dejavnosti,« meni Zalka Kuchling.

Na sporedu imajo razne kulturne prireditve, gostovanja drugih skupin, odrske nastope in načrtovano je tudi literarno branje z lokalnim matadorjem Martinom Kuchlingom. Na Djekšah pa »Lipa« prireja že tradicionalni vigradni koncert, ki ga oblikujejo skupine sosednjih društev.

Delo z najmlajšimi so pričeli pred dvema letoma in pol, srečajo pa se štirinajstnevno. »Bolj pogosto seveda, če naštudiramo kako igro. Delo je težavno, ker samo ena tretjina otrok govori slovensko. Uspehi pa so le vidni in iz leta v leto gre na bolje« meni optimistično Mili Kunčič.

Uspelo je spet pritegniti in privabiti starše k sodelovanju, ki so se že nekoliko oddaljili od društvenega dogajanja in tiste

starše, ki ne govorijo več slovensko. Velik problem pa je, da Slovenci v velikovškem okolišju živijo močno razstreseni po raznih vaseh. »Starši morajo do 20 kilometrov voziti otroke k nam v Velikovec. Za nastope imamo na razpolago prostore v Zavodu šolskih sester, kar je velik plus. Tam tudi vadimo,« pravi Magda Kunčič.

SPD »Lipa« je včlanjena v Krščansko kulturno zvezo, ki jo tudi po svojih močeh podpira. Veliko dela v letu 2000 pa bodo imeli društveniki s pregradnjo stare posojilnice, kjer bodo potem imeli še boljše pogoje za prosvetno in društveno delovanje.

Na adventnem srečanju preteklo nedeljo v prostorih nekdanje Gospodinjske šole v

Šentrupertu je nastopila otroška skupina »Lipov cvet«, ki je v besedi in s pesmijo predstavila veselo zgodbo o »Frederiku«

Predsednica Zalka Kuchling

Foto: Štukelj

(igro je naštudirala Andreja Lepuschitz). Spored je zaokrožila Vokalna skupina SPD »Lipa« z predbožničnimi in božičnimi pesmimi in adventnimi mislimi znanih avtorjev. Lep popoldan je izzvenel ob domačem božičnem pecivu in prijetnem kramljanju. Mirko Štukelj

BOROVlje

Hans Tuschar: Umetnost z roba

Prejšnji teden je bilo v bivšem razstavišču deželne razstave v Borovljah v t. i. rondoju v pravem pomenu nabitno polno. Od županov, planinskih in deželnih funkcionarjev do dekana in mohorjanov ter predvsem prebivalcev južnega dela Koroške, še posebno pa prijatelji in sosedje prof. Hansa M. Tuscharja – vsi so se zbrali.

Množica je pričakovala že sedmo knjigo izpod peresa človeka, ki ga vsi vsestransko spoštujejo.

Leta 1941 rojen kot otrok v skromnih okoliščinah živčnega puškarja v Borovljah je po študi-

Avtor knjige Hans Tuschar Foto: Weiss

ju tehnike na Dunaju doživel strmo kariero do direktorja Siemens na Slovaškem. Vseskozi pa ni pretrgal vezi s svojo domovino. Čedalje bolj se je zavedal svojih korenin – tudi slovenskih. Poleg planinstva, o katerem je napisal tudi nekaj knjig, se je posvetil raziskovanju naše skupne domovine pod Karavankami. Plod tega dela je velika knjiga o Borovljah, nadaljnja o Selah, sedaj pa je prišla na dan knjiga »Umetnost z roba/Kunst am Rande, ki prikazuje in opisuje ljudsko umetnost na južnem Koroškem, slike in tablice od Šmohorja do Pliberka in Djekš. H. W.

ŠENTLIPŠ

Zbrali so se v štalici

Šentlipški otroci so igrali in peli

V soboto so šolarji dvojezične ljudske šole v Šentlipšu vabili na uprizoritev musicala »Treffpunkt Stall – Zbirališče štalica«, in njihova predstava je bila prava uspešnica.

Z mešanico nemškega in slovenskega besedila, ki ga je napisala Elke E. Maar in pre-

vedla v slovenščino Anita Hudl, so šolarji zabavali številne gledalce. Zgodba o astrologih, ki sledijo novi zvezdi na nebu, prizor o ubogih pastirjih in vmesni pevski vložki so ustvarili lepo božično atmosfero tako med gledalci kot tudi med mladimi igralškimi zvezdami. T. G.

NATEČAJ

Fotografska razstava »Pokrajina 2000«

Fotografska zveza Slovenije, Fotografsko društvo Jesenice, Geografsko društvo Gorenjske in Osnovna šola Koroška Bela razpisujejo bienalno fotografsko razstavo za mlade fotografe »Pokrajina 2000«.

Temi sta dve, in sicer »A«: Pokrajina in »B«: Štirje letni časi na Jesenicah. Na razstavi lahko sodelujejo mladi fotografi iz Slovenije, mladi zamejski Slovenci in Slovenci iz tujine in sicer v dveh skupinah: 1. skupina do 16 let in 2. skupina od 16 do 21 let.

Vsak avtor lahko pošlje na razstavo 6 fotografij (črno be-

lih ali barvnih) za vsako temo. Fotografije naj bodo formata od 18 x 24 cm do 30 x 40 cm. Fotografije manjše od 30 x 40 cm naj bodo nalepljene na lahko podlago velikosti 30 x 40 cm. Na zadnji strani vsake fotografije naj bodo sledeči podatki: naslov fotografije, ime in priimek avtorja in starostna skupina (1 ali 2).

Prireditelj bo žiriji predložil v izbor in ocenitev samo dela, ki še niso bila razstavljen na razstavah Pokrajina 96 in 98. Žirija, v kateri bo tudi predstavnik občine Jesenice, bo izbrala za razstavo najboljša dela

za vsako temo posebej in jih nagradila. Fotografije je treba poslati na naslov: Osnovna šola Koroška Bela, Cesta talcev 2, SLO-4270 Jesenice, Slovenija najkasneje do 7. aprila leta 2000. S fotografijami bodo ravnali skrbno, razstavili jih bodo pod steklom. Dela si organizator razstave dovoljuje objaviti v katalogu ali drugih publikacijah, če avtor posebej ne prepove.

Bienalno fotografsko razstavo za mlade fotografe »Pokrajina 2000« bodo odprli na Osnovni šoli Koroška Bela v četrtek, 20. aprila 2000, ob 17. uri. L. K.

ŠENTPRIMOŽ - LEP POZDRAV, ŠTEFKA

Eksplodija na odru

Lani smo jo ugledali prvič. V dokaj epizodni vlogi Linhartovega Matička na šentprimožskem odru. Nekoliko je izstopila iz poprečja stranskih vlog, potem pa smo jo pozabili. Se-

prpravila skupaj, Velik zalogaj za nadarjeno, vendar še neizkušeno dekle.

Pa ga je zmogla. Z naporom sicer, a vendarle. Dunja ima srečo, da dobro oblada sloven-

miselnih in spominskih blokadah; nihče te ne more izvleči, odvisen si sam od sebe in kvečjemu le od režiserja, ki ti izza črne zavese lahko prišepne kako besedo, te pravilno osvetli in ti pošlje dovoljšnje decibele glasbe.

Lep pozdrav Štefka je v bistvu zgodba ženske sodobnega časa. Zaradi neznosnega stanja doma pravzaprav zbeži v Grčijo, tam pa naredi temeljito inventuro svojega položaja. Kaj vse se v njeni notranjosti ob tem dogaja. Po eni starni razočaranje, odpor, nostalgija, popolna paleta razpoloženj.

Uprizoritev je bila čista, dramaturško v napetem loku, jezikovno koroško nadpoprečna.

Občinstvo preteklo soboto na reprizi je bilo pravo gledališko. Dihalo je z igralko, jo podpiralo, da je v svoji vlogi rasla, postajala vse bolj prepričljiva in se ob koncu z njim spojila. Redke so take predstave, sobotna v Šentprimozu je bila.

Dunja Wutte je nadarjena mlada igralka. Je pa tudi na razpotju. Treba jo bo podpreti, da se njena krivulja ne bi izkrivila.

J. R.

Štefka na begu iz vsakdanjosti

daj se je pojavila kot eksplozija na odru. Dunja Wutte iz Gluhlega lesa, študentka v Gradcu. Prav Gradec je bilo tisto »grešno mesto«, ki je v ustvarjalni duet združilo režiserja Marijana Hintereggerja in Dunjo. Lep pozdrav, Štefka se imenuje monodrama, ki sta jo

sko konverzacijo, da se ji pri tem ne zatika, da je jezik njen, govoren, sicer bi vse padlo v vodo. Toliko teksta, odvisnost same od sebe, nobenih odmorov ob soigralcih, temveč le igra, govor, mimika, dinamika in spet igra, to je izredno naporno. Nič odrske iznajdljivosti ob

PREMIERA NA REBRICI

Mari utelesila Antigono

Po občnem zboru lansko leto, ko je režiser Poldej Zunder samokritično obljubil, da se bo spet lotil gledališkega dela, je bila to prva premiera v okviru

Zunder se je v svojem filozofsko razmišljajočem pogledu na odrsko umetnost odločil poseči v antiko. V tisto grško, avtorja Sofokleja. Prav mu je prišla predela-

škem gledališču. Oder je bil stiliziran na sredi, igra obeh glavnih igralcev je bila vidna prav vsem. Grški zbor sta zamenjali dve plesalki, ki sta ustvarjali vtis napovedovalk, znanilk preokb. Tu se je drama vsaj z miniaturno simboliko ujemala z grškim gledališčem

Vse je bilo prečiščeno, kostumi, scena, maske, nobene navlake kot so šminke, okraski, odvečni rekviziti. Kostumi Brede Varl so bili jasni, preprosti, iz kroja in blaga tedanjega časa.

Preprosta in učinkovita scena je izdelana prav tako po zamisli Brede Varl, njen mož Tine pa je postavil pravšnjo luč, ki sta jo izvedla Tomi Ošina in Niko Krivograd. Tomi Ošina je tudi tehnični vodja predstave, kostume pa je izdelala Bredica Županc.

Na smrt obsojeno Antigono je odlično igrala Mari Smrtnik-Doujak. V vlogi je rasla, prerasla svojega rablja Kreonta (Erhard Oschina) in ga končno s svojo smrtjo premagala. Res odlična igra. V vlogah simbolnih plesalk sta po gibu Minke Veselič-Kološa skrivnostno, zastrti z maskama nastopili Marija Ošina in Silvija Orasche, v prehodih med posameznimi prizori pa je v živo na prečno flavto igrala Marija Oraže.

Tik pred koncem leta smo torej doživeli še eno res spodbudno predstavo.

Naj zaključim s stavkoma iz gledališkega lista: Antigona živi, je nadčasna, Antigona je izziv sodobnemu človeku.

J. R.

Antigona v rastoči upornosti proti oblastništvu Kreonta

SPD Zarja v Železni Kapli. Zgodila pa se je kar v Zundrovem domovanju v rebrški komendi. Resda je bila zasedba vlog v Kreontovi Antigoni bolj maloštevilna, vsega skupaj jih je nastopalo pet, a bila je prava predstava za gledališke sladokusce.

va Mira Gavrana, ki je ob ohranitvi nekaterih elementov grškega gledališča bolj igriva in adaptivna za manjše odre. Koliko je dramo dveh in treh spremljujočih in dopolnjujočih vlog še sam spreminjal, ni toliko pomembno.

V obokani dvorani komende smo posedli v krogu kot v gr-

CELOVEC / ŠMIHEL

Šmihelski lutkarji nagrajeni

21. decembra je koroška deželna vlada podelila letošnje kulturne nagrade. Odlikovani so bili tudi Šmihelski lutkarji, in sicer z deželnim priznanjem na področju upodabljalno umetnosti. Priznanje v višini 30.000 šilingov so lutkarji iz Šmihela prejeli na predlog koroškega

mu lutkarstvu na Koroškem – še posebej pa šmihelskemu lutkarskemu centru – je tudi bilo, da so letos lahko priredili mednarodni lutkovni festival Anima. Nastope lutkarskih skupin iz Češke, Italije, Nemčije, Slovenije in Avstrije je skupaj obiskalo nad 4000 ljudi.

Šmihel ima kar tri lutkarske skupine, ki vedno iščejo nove poti

kulturnega gremija na čelu z Alfredom Ogrisem, pobudo pa je dal Tomaž Ogris.

Že več kot dvajset let so Šmihelčani dejavni na področju lutkovnega gledališča in s svojim delom navdušujejo tako odrasle kot za najmlajše gledalce. Veliko priznanje slovenske-

Kulturno nagrado dežele Koroške je prejel pisatelj Gert Jonke, deželno priznanje Helmut Hartl, pospeševalne nagrade pa Lisa Huber (likovna umetnost), Georg Timber-Trattnig (literatura), Thomas Wallisch (glasba) in Sonja Grabner-Kräuter (znanost).

RAZSTAVI O DOMOBRANSTVU NA ROB (SV, ŠT 50, S. 5)

Rojen/a sem po vojni in ta spor ni moj problem

Vse preveč intelektualcev poznam, ki se hvalijo s trditvijo, da so apolitični. Med predstavniki povojne generacije je vse preveč ljudi, ki spore okoli odločitve za partizanski boj ali domobransko gibanje označujejo kot spor generacije staršev in ne njihov. In po mojem se vse preveč družboslovcev ukvarja s problematiko kolaboriranja in protifašističnega gibanja brez vsake opredelitve proti zlu.

Tudi sociolog Gregor Tomc se v svojem prispevku v zborniku, ki je izšel ob razstavi o domobranstvu, ogradi od lastnega opredeljevanja in zagovarja stališče, da si mora raziskovalec zgodovine prizadevati predvsem za rekonstruiranje doživljanja akterjev tedanjega sveta in način njegovega osmišljanja. Svoje besedilo gradi na prepričanju, da ljudje v času, ko se je začela vojna, niso ničesar vedeli o razpletu dogodkov in je bil svet za njih videti kot odprta arena številnih možnosti. Odgovor na vprašanje, zakaj je bil partizanski boj močno in dobro organizirano gibanje, domobranski pa ne, poišče v tem, da so bili domobranci v nasprotju s partizani brez totalne ideologije, saj se niso mogli opreti niti na nacizem, ki naj bi bil omejen le na ozek krog okoli Rupnika, niti na krščanstvo, še manj – zaradi kolaboracije z

okupatorjem – pa na nacionalizem. Po mojem Tomc podcenjuje moč krščanstva v katoliški Sloveniji, saj ga ni moč primerjati s stanjem v sekularizirani Evropi sredi 20. stoletja.

Po Tomčevem mnenju predstavniki domobranskega gibanja kljub zavzemanju za versko, moralno in idejno utemeljeno domobranstvo nikoli niso zmogli preseči ozke, na antikomunizem omejene drže in oblikovati pozitivne identitete. Tudi zavzemanje za »Boga in Domovino« je izviralo iz protikomunistične naravnosti. Komunizem je bil brezbožen, narod pa je bilo treba obvarovati pred komunistično revolucijo.

Tomc svoj prispevek o razlogih za vključitev posameznikov v domobransko gibanje zaključuje s pojasnilom, kaj se zgodi z apolitičnimi, nedejavnimi in za aktivno odzivanje neopremljenimi posamezniki, ki ne prevzemajo odgovornosti za svoja življenja in odločitve ter le sledijo navodilom predpostavljenih. Taktika čakanja in lojalnega odnosa do okupatorja je bila namreč v skladu z navodili vlade v izgnanstvu. Tisto, kar se je začelo kot pasivnost in čakanje, pa se zaradi aktivnega in organiziranega partizanskega boja ni moglo nadaljevati in je preraslo v kolaboracijo z okupatorjem.

Irena Destovnik

Potem se tako tisto navadno tedensko dogajanje umiri in tudi prepolovi. Umiri na ta način, da se incidentnost umakne v vikend, tj. v konec tedna, prepolovi pa, da se v tisti prej omenjeni »umirjenosti« v prvi polovici komentira in razpravlja (ob kavi in s primerno stopnjo zagretosti) o minulem vikendu, v drugi polovici pa se razpravlja o možnosti in identiteti naslednjega vikend-dogodka (kar je dostikrat tudi ugotovljivo in napovedljivo že na osnovi malo pozornejšega spremljanja tukajšnjega »lokalnega« časopisja – ki pa ima, razumljivo / namreč, saj je tako tudi mišljeno in skoraj zagotovo še načrtovano/, »nelokalno« oz. kar »globalno« odmevnost). To se ponavlja že kar nekaj tednov in tudi na ta način se tisti običajni življenjski ritem spreminja (pa ne naravno, ampak posiljevano) in povečuje že itak prisoten nemir. Ponazoritev teh vročih »vikend-paketov« pa je seveda, žal, več kot dovolj.

Skozi to in tako analizirano dogajanje človek ves čas opaža neko zanimivo in verjetno tipično dvojnost oz. podvajanje (pa spet zagotovo ne slučajno). Po eni strani se dogajanje »dogaja« kot tako, po drugi strani po se dogaja (in ne samo povzema, odraža) v medijih. Oba tokova sta v vzročno - posledični povezanosti in se hranita drug z drugim. To seveda neizprosno vpliva na vsakdanje življenje in ga nujno razceplja in podvaja. Človek tako ne ve več, kaj je normalno in kaj ne, kaj je res in kaj je samo (načrtno ustvarjana) fikcija, ki se prikazuje kot stvarnost. S tem se povečujejo možnosti za manipulacije in demagogijo in ustvarjajo se pogoji za progresivno rast samoobnavljajoče se kolektivne prevare in slepila. Kot nalašč, bi dejal naivnež, in kdo mu ne bi verjel.

Človek se po vsem tem vpraša, ali in kako je sploh še možno normalno živeti, načrtovati in premišljati. Kako živeti normalno, z jasno vizijo in kako predvidevati svoje delo in početje, ko pa se vsak dan znova in drugače podira in spreminja – ali bo tisto, kar predvidevam in si želim, obstalo in se uresničilo ali pa me (nas) bodo spet metali iz tramvaja v gluho noč?

Seveda je možno, da si človek reče, ne, to pa ni res, to ne drži, tega ne verjamem in pika. Saj res – ali je možno verjeti vsemu temu? Kaj pa če je sporočilo drugačno, ne pa ta, recimo, očitna resnica, ki veje iz medijske vojne?

Obstaja seveda več možnih tolmačenj tega sporočila. Recimo: ali je to le bolj ali manj alarmantno beleženje dejstev; je to resno mišljeno, kar že piše, je mar grožnja, pritisk, morebiti opozorilo ali napoved, lahko tudi podžiganje.

Na osnovi različnih takšnih opažanj pa tudi analiziranja časopisnih besedil ter pogostosti ponavljanja političnih dogodkov lahko ugotavljamo, da se

Milan Jazbec, sodelavec na slovenskem veleposlaništvu v Stockholmu, je bil več let v diplomatski službi na konzulatu R Slovenije v Celovcu. Do poletja leta 1991 pa je služboval v Beogradu. Svoje spomine na bivanje v nekdanji prestolnici SFRJ je zdaj zbral v spominski knjigi Slovenec v Beogradu. Na tem mestu ekskluzivno objavljamo odlomek iz poglavja:

Vojna in nemir

vse dogajanje in čas, ki ga živimo, obnaša kot lijak in tekočina v njem. Vse se dogaja čedalje hitreje in siloviteje, hkrati pa se vse skupaj še oži in zgoščuje.

Kot voda, ki jo skozi lijak pretakaš drugam, v kakšno drugo posodo, je to naše življenje, ki ga živimo tukaj in zdaj, razpeti in ujeti.

Zgoščevanje in prepletanje, stopnjevanje nepreglednosti in neobvladljivosti, krmarjenje, ko sta zraven konceptualne in pragmatične navigacije potrebna še improvizacija in sreča.

Izberem torej, v tem nemožem času, ko zgodovina drsi mimo in skozi (aretacija četverice in Odbor, štafeta in žaganje hloda, val mitingov in nasilja, pluralizacija političnega prostora,

danes, poldruge leto zatem čuti, enako vprašanje pa se postavlja z nič manjšo tehtnostjo. (Toda – kaj pa, če smo že v vojni? Mar ne živimo v nekem stanju »permanentnega vojaškega udara« /B. Jež/, pa se tega niti še tako in v tem smislu nismo ovedli. In če je to morebiti tudi res, verjetno nihče prav ne ve, kdaj se je vse skupaj začelo – vsekakor ne takrat, ko smo se to vprašali, ampak že prej, veliko prej.)

Vendar pa kljub vsemu kaže, da je skupinska percepcija ostala na ravni sposobnosti, da samo artikulira psihološko defenzivno geslo »samo da ne bo«, ni pa sposobna (ali pa tudi noče – kakor kje in kakor kdo) aktivirati vsega potrebnega, da bi se to dejansko preprečilo; vsaj poskusi-

če spet povzamem referenčni tednik, je najbolj zanimiva država (»zemlja«) na svetu – nikjer drugje se nič kaj zanimivega ne dogaja (on tega verjetno že ne piše kar tja v en dan, hatoraj le bo ...?). Tudi zgodovina nas uči, da so tu vojne vedno uspevale, s Ferdinandii ali brez njih (oni so se verjetno itak znašli »na licu mesta«, reveži, slučajno). Vedno s(m)o bili, via facti, recimo, potegnjeni v takšne in kakšne pa še nekakšne obračune.

Vpraša me nekega dopoldneva, brez kave, znanka, starejša, umirjena gospa, pravkar se je vrnila iz Ženeve: »Vsi so nervozni, vidim, ali Vi niste?« (Slobodanka oz. Boba) in pripoveduje mi znanec (Dragan),

Beograd

ra, njena poznejša institucionalizacija in serija volitev, vseplošna blokada po zborovanju in operetni udar, nedvoumna opredelitev s polletnim rokom, tanki na ulicah prestolnice), tri točke, jih ponazorim s časopisnim presekom in naredim unijo teh presekov ter se dokopljem do spoznanja: nemir se krepi, ko se čas zgoščuje v lijak in se vse (z)gnete, pojavlja se več in več konfliktov in vse poti, pravzaprav, peljejo proti vojni.

Toda, kljub tako sugeriranemu odgovoru – ali vojna res bo?

Rešitev je tudi v geslu dneva, simpaticnem in privlačnem, ki pravi: samo da ne bo vojne.

To geslo je povsod opazno in prisotno, lansirano je prav tako tudi skozi medije, ko se npr. sprehodiš med naslovi. Očitno je, ko se nadvse referenčni The Economist že v »davnno« objavljenem članku retorično in verjetno tudi prognoistično, kratko in jedrnato, pa zato nič manj pomenljivo, sprašuje – »Vojna?« (september 1989).

Tudi skozi take signale je očitno, da obstaja precejšnja verjetnost za, saj se to tako tudi

lo preprečiti. Ko človek opazuje dnevni tok dogodkov, se zazdi in dozdeva, da se kar rine v to, za kar se upa, da ne bo ...

S tega vidika je tudi očiten in absurden paradoks, ko si jugoslovanska emigracija, vedno enotno agresivna in strumno protidržavno nastrojena ter borbena razpoložena, sedaj že najmanj dobrega pol leta vije roke in obupano pravi ter upa, samo da ne bo vojne. Tu se pa to spozna oz. se je dokopalo do tega vrelišča šele sedaj, spomladi – ali ni emigracija spet enkrat pametnejša – ne, modrejša?

Opažam, da zadnje čase ljudje na veliko kupujejo zaloge in se pogovarjajo samo še o tem; ne znajo početi nič več drugega in se pogovarjati o ničemer drugem.

Pri vsaki jutranji kavi je to prvo vprašanje in prvi up – samo, da ne bo vojne ...

Psihološki vidik je, jasno, posebej zanimiv: kako se ustvarja ta atmosfera, ali je to kepa, ki je povzročila plaz, ali je to iracionalizem, slast in strast po vojni, po obračunavanju – kdo je rekel vojna?

To tu sedaj, v tem trenutku,

popoldne, tokrat ob kavi, nedavno se je vrnil iz Bonna, da ga je vprašala hčerka, kako je to, ko je vojna – ali se še vedno hodi v službo, ali lahko kupiš kruh in mleko, ali bo tudi potem treba v šolo ... (ščepec racionalizma in zbranosti: morebiti – ne, skoraj zagotovo, je to najbolj srhljiva ponazoritev stanja in stanj v tem dobesedno norem času, kar jih poznam).

In vprašam se sam, nekega

V službo sem prišel skoraj dva tedna po Lukijevem rojstvu. Takoj potem sem se začel pogovarjati s kolegi, kdaj in kam naj bi šli spit nekaj na njegovo zdravje (seveda smo ga z vsemi mogočimi znanci že prej doobra »zalili« kar v pisarni). Odločili smo se za restavracijo Savski venec, ki nam je bila itak najbližja in najbolj znana, saj smo tja dosti redno zahajali na kosila, za čas pa smo rekli popoldan ob drugi uri.

Tako smo se zbrali v začuda prazni restavraciji: Sašo, Jure, Boris, Bogdan, Igor, Alenka in jaz. Naročili smo belo vino in nazdravili, Jure pa je spontano izrekel zdravico:

»Želim mu, da ne bi živel v Jugoslaviji, ko bo velik.«

Torek, 10. maja 1988

popoldneva v praznem in dražočem kupeju – če se osamosvojimo, mar ne bo »Sava« vozila dalj kot do Dobove? In vpraša me tudi kolega, ko se spet peljeva nekega zaspanega ponedeljkovega jutra, v vlaku, sama, vpraša me (ali tudi sebe, ne vem) dvomljivo in nejeverno, vidim, da si ne zna predstavljati in da mu gre težko v glavo, ti, ali si lahko to predstavljaš, toliko novih carin in čakanj (pa menda ja ni to zanj zdaj osnovni problem)?

Kaj naj mu odgovorim, če po vsem tem, po toliko (nesmiselnih) voznjah in po tako pristno izrečeni misli, takrat zvečer, čakajoč na tisti ropotajoči in razpadajoči tramvaj (»Rad bi šel domov, ni mi do matematike /seštevali in množili smo številke tramvajskih prog ter se računčali z njimi/, enostavno bi šel rad domov.«), če mu po vsem tem še ni jasno, kako je bolje.

Raje molčim.

Torej, ko se vprašamo, na vlaku, ki drvi po slavonski praznini, v zastrto zakajeni restavraciji prvega razreda, proti zahodu, na sever, ko se pogledamo, z vprašanjem v oči: ali bo vojna? – si ne vemo, kaj prav odgovoriti.

To je (najprej) knjiga o našem osamosvajanju. O tistih nekaj letih, ko se nam je zgodovina zgostila do kritične mase in se je moralo zgoditi, kar se je. Je knjiga o času, ki nas je vse neizbrisno zaznamoval, o času, ki ga sicer že razlagamo in si prizadevamo pojasniti silnice, ki so usodno vodile razvoj dogodkov, dokončno pa ga bo dano doumeti šele zanamcem, ko jim zakonitosti razdalje ne bodo zastirale historične perspektive. Ko bodo knjige, ki so jih pisali in jih o tem razburljivem času še pišejo sodobniki tako rekoč sproti z dogodki, postale zgodovina. Takrat bo dragocena vsaka knjiga o tem. Brale pa se bodo te knjige drugače kot danes. Tudi ta Jazbečeva, ker prinaša na dogodke v Sloveniji pogled od zunaj. Bučar, Rupel, Janša, Brejc, Čelik so bili »notri«, njihove knjige so zdaj pričevanja in bodo dokumenti, Jazbec je bil »zunaj«, njegova knjiga je zdaj razmislek in bo ilustracija, pomagala bo razumeti.

Iz spremne besede prof. dr. Toma Korošca

V Beljaku je društvo »Erinnern« 24. septembra letos odkrilo spomenik imen v spomin žrtvam nacionalsocializma. Objavljamo govor Andreja Kokota, ki ga je imel ob tej svečanosti.

Odpustiti da, pozabiti nikoli!

Spominjati se, pomniti, je jedro človeškega uma. Če ne bi imeli spomina, bi naše življenje bilo prazno, ne bi imelo pravega smisla. Že pračlovek je imel potrebo ohraniti spomin nase in svoje potomce. Na stene podzemskih votlin je risal podobe, predmete in živali, ki so bile pomembne za njegovo preživetje. Na osnovi teh sporočil znanost odkriva razvoj človeškega uma, naše poti v razvito civilizirano družbo. Vse, kar se je dogajalo v teku tisočletij, beležimo in hranimo pod skupnim imenovalcem zgodovina, ki jo imenujemo tudi spomin človeštva.

Andrej Kokot pred spomenikom imen, kjer je najti tudi ime njegovega brata

Ko je Hitler prišel na oblast in govoril o viziji tisočletnega rajha, nihče ni slutil, v kakšno tragedijo bo pahnil človeštvo s svojim nacionalnim socializmom. Ko smo leta 1945 dočakali zlom nacifašizma, je svet spoznal resnično podobo Hitlerja in njegovih krvnikov. Če se njihovemu nasilju ne bi uprli, bi se svet znašel v še večji katastrofi. Na osnovi uporniškega gibanja je Avstrija po letu 1945 dobila status napadene države in naposled tudi svojo suverenost. Mislim, da bi bil krivičen, če ne bi naglasil, da so pri uporniškem gibanju na Koroškem v veliki meri sodelovali tudi Slovenci, koroški partizani. To zgodovinsko resnico nekateri načrtno prezirajo in jo prikrivajo zlasti šolski mladini. Bojijo se resnici pogledati v obraz in povedati, koliko žrtev je tudi na Koroškem terjal Hitlerjev teror. Društvo »Erinnern« (pomniti), si je zadalo nalogo, zbrati imena umorjenih žrtev nacističnega nasilja v Beljaku in njegovem okraju, ter jim postaviti pomnik. Z navedbo njihovih imen na spominskih ploščah pa opozoriti, koliko ljudi je med drugo sve-

točno vojno v teh krajih umrlo nasilne smrti. To je plemenita naloga in pogumno dejanje društva »Erinnern«. Načrt fašizma pa ne bi bil tako učinkovit, če Hitler ne bi imel dovolj pomagačev tudi na Koroškem, ki so prisegli zvestobi tretjega rajha in slepo sledili povelju: »Macht mir das Land deutsch!« To je pomenilo iztrebitev vseh ljudi, ki se niso podvrgli miselnosti nacionalnega socializma, ker so ostali zvesti svojemu narodnemu izvoru, veri ali svojemu svetovnemu nazoru. S tem ukazom je bila izrečena smrtna obsodba tudi koroškimi Slovencem. Zato je po letu 1945 na Koroškem zavlada molk. Z njim so prikrivali slabo vest o nečloveškem ravnanju z rojaki drugih narodnosti. Pregarjali so jih z njihovih domov, zaplenili njihovo imovino, zapirali v ječe in mnoge umorili tudi v koncentracijskih taboriščih.

Sem eden izmed tistih, ki so te hude čase občutili na lastni koži. Tedaj sem bil še otrok. Vendar sem jutro našega pregona in čas v taboriščih ohranil v živem spominu. Toda molk, ki je po vojni vladal pri nas na Koroškem, je bil tudi zame nerazumljiv, povzročal mi je hude duševne stiske. Kajti nihče, ne v rojstni vasi, ne v šoli ali drugod v javnosti, ni hotel slišati tragične zgodbe o naši družini, nihče ni vprašal, zakaj smo morali z domah, kaj smo doživeli v taboriščih, nihče ni hotel slišati, da smo bili žrtve nacizma.

Bolj ko se je čas našega pregona odmikal, bolj sem čutil potrebo, da o teh dogodkih spregovorim. Ko mi je spomin dozorel, sem sklenil svojo zgodbo napisati in izdati v knjigi ter jo posvetiti spominu vsem žrtvam nacističnega nasilja. Med njimi je bil tudi moj brat Jožek, ki je bil umorjen v koncentracijskem taborišču Mauthausen. Njegova usoda je bila za našo družino zelo boleča in poniževalna. Kajti smrt mojega brata so naši družini prikrivali celih osem let. Osem dolgih let smo upali in bili prepričani, da se bo Jožek vrnil domov. To so bile hude duševne stiske, posebno za našo mamo, ki je kmalu zatem, ko nam je občina dostavila mrliški list, umrla od žalosti. Dvajset let za-

tem sem zvedel, da je moj brat bil edini koroški Slovenec, ki je bil nekaj časa tudi v dolgo zamolčani podružnici taborišča Mauthausen na avstrijski strani Ljubelja. Od tam je bil spet premeščen v centralno taborišče na Zornjem Avstrijskem.

To ne pripovedujem zato, da bi zbujal pomilovanje naše družine. Vem, da je fašizem terjal milijone človeških življenj. Moj brat je bil eden izmed njih. Toda smrt, storjena iz zločina, svojce hudo prizadene. Tem večja bi bila bolečina, če bi žrtve in njihova imena ostala zamolčana in pozabljena. Zato se v svojem – in mislim, tudi v imenu vseh tistih, ki bodo na teh ploščah našli ime svojca ali znanca, društvu »Erinnern« zahvalim za njegovo pobudo. S to plemenito akcijo društvo vrača čast in spoštovanje vsem tistim, ki so umrli za našo skupno domovino. Pozivam posebno mladino, naj bo budna in naj ne dopušča, da bi se ti časi spet vrnil. Če bo mladina poznala tudi temno stran naše zgodovine in vedela, koliko žrtev je terjal nacifašizem, se bo zavedala, kako dragocen je mir, v katerem dorašča in ustvarja svojo bodočnost. Kajti kdor ne pozna cele zgodovine svoje dežele, ne more biti iskren do svoje domovine. Sedaj, ko smo v naši neposredni bližini zaskrbljeni spremljali dogodke, ki niso v skladu z vizijo miru, ampak nas soočajo s sovraštvom, preganjanjem in zločinskimi pokoli, mi verjemite, da si lahko predstavljam, kaj se dogaja v dušah otrok, ki doživljajo pregon in etnocid. Vem, da jih bodo ti tragični dogodki spremljali kot hude travme skozi vse življenje. Razumem, da je krivico težko prenašati, da izziva k maščevanju. Toda to ne vodi k rešitvi, to ni ključ do miru. Pot tja je možna samo v spravi, v medsebojnem odpuščanju, v spoštovanju jezika, kulture in vere naroda, s katerim kdo živi na skupnem geografskem prostoru.

Koroški Slovenci smo ponosni, da smo prispevali k zloemu fašizmu. Veseli nas, da tudi uradna Avstrija priznava našo borbo in pri delitvi odškodnin upošteva naše preživlele žrtve in borce. Zato nimamo vzroka, da bi zločinska dejanja prepuščali pozabi. A mi tudi ne izrekamo pavšalnih obsodb, vendar bi bilo na mestu, da bi tisti, ki so se obrnili zoper svojo domovino, priznali, da so stali na napačni strani. Meje naše domovine ni bilo treba braniti na Finskem, v Rusiji, na Balkanu ali v Afriki. Zato ponavljam: odpustiti da, vendar nikoli ne pozabiti. To smo dolžni žrtvam, katerih spominu se danes spoštljivo klanjamo.

Andrej Kokot, september 1999

Špoštovanim pacientom želi vesel božič,
v letu 2000 pa zdravja,
uspeha in zadovoljstva

dr. Michael Weber
zobozdravnik v Celovcu

ŽIVLJENJE POTREBUJE PROSTOR
V PROSTORU SE ODVIJA ŽIVLJENJE
ŽIVLJENJE POTREBUJE SANJE
V SANJAH SE RAZVIJA ŽIVLJENJE

GRADBENO PODJETJE SABOTNIK
Z VAMI USTVARJA IN OBLIKUJE PROSTOR,
KJER SO MOGOČE SANJE IN SE RAZVIJA ŽIVLJENJE

SABOTNIK
BAU

Želimo vam blagoslovljen
praznik ljubezni ter za leto 2000
moči in poguma, da bi uresničili
svoje sanje in želje!

Plešerka 59A, A-9074 Hodiše, 04273/2243, e-mail: sabotnik.bau@net4you.at

PaperNet

Unser Bestes für Ihre Ideen

A-9023 Klagenfurt, Rosentaler Straße 179, Postfach 68
Tel (0463) 27 72-0, Fax (0463) 262 727

Vsem prijateljem,
znancem ter gostom želi
mного zdravja, uspeha
in osebnega zadovoljstva
v letu 2000

družina

Wutte

Vesela 1, 9123 Šentprimoz

Vesel božič
in srečno
novo leto
2000 želi

arhitekt Vouk
z družino

A-9150 Pllberk, Rinkole 24

ZADRUGA-
market

Wir wünschen allen Kunden
ein frohes Weihnachtsfest
und ein erfolgreiches
neues Jahr

Vsem našim strankam želimo blagoslovljene
božične praznike in srečno novo leto,
ter se jim zahvaljujemo za zaupanje

Pllberk/Bleiburg
Dobrla vas/Eberndorf
Železna Kapla/Eisenkappel
Šentjakob/St. Jakob i. R.
Šmihel/St. Michael

Kotmara vas/Köttmannsdorf
Brnca/Fürnitz
Globasnica/Globasnitz
Žvabek/Schwabegg
Ziljska Bistrica/Feistritz-Gail

V zgodovini človeštva se je vedno našel nekdo, ki je bil prepričan (in mnogi so še vedno), da je obča nivelizacija in unifikacija rešitev človeštva. Njegova tragična zmeta je bila v tem, da je kot model unificiranja vzel kar sebe. Druga zmeta pa je ležala v dejstvu, da je pretežni del tistih, ki naj bi bili »unificirani« menil, da jim njihova identiteta povsem ustreza za mirno preživetje v tem kratkem bivanju v tuštranstvu. Etnični konflikti so se kazali kot logično nadaljevanje spopada med obema vizijama: etnični unifikaciji oz. etnični pluralnosti. Res je, da so v teh spopadih izginile mnoge civilizacije, mnoge kulture, mnogi narodi in jeziki. Toda unifikacije in obče nivelizacije le ni bilo mogoče izvesti. Etnična, narodna, jezikovna pestrost so ostale. Piše univ. prof. Miran Komac.

Manjšinska zaščita v današnji Evropi

Če je iz nacionalističnih vrst mogoče slišati kaj »spodbudnega« o zaščiti manjšin, je to navadno model zaščite, ki je močno podoben rezervatnemu tipu zaščite. Nekakšni obliki regijskega naravnega rezervata, ki si ga z zanimanjem ogledujejo na nedeljskih izletih otroci večinskega naroda in kabinetni raziskovalci. Na teh teritorijih je dovoljena celo vidna dvojezičnost, šole v jeziku manjšin, kulturna dejavnost manjšin, morda etno-kulturna. Vendar je vse namenjeno izključno manjšinam samim. Zavestno pa je prezrto temeljno spoznanje iz pojma varstva manjšin. Vsaj za klasične manjšine nedvomno velja, da ne gre za nekakšne pritepenke populacije, ampak za stalne prebivalce določenega prostora, pri čemer so se zaradi zgodovinskih viher spreminjale le državne meje. To dejstvo pomeni, da so pripadniki manjšin soustvarjalci identitete prostora in zato solastniki kulturne dediščine teh ozemelj. Tega temeljnega spoznanja pa ni mogoče zaslediti v miselnosti večinskega prebivalstva na določenem narodnostno mešanem ozemlju. Kaj šele, da bi se o tem govorilo v šolah večinskega prebivalstva, ali se v teh šolah poučevalo jezik manjšin.

200 etničnih manjšin

Mogoče je reči, da ima Evropa, to je področje od Atlantika do Urala, približno 750 milijonov prebivalcev in več kot 200 etničnih (narodnih, narodnostnih ali zgolj jezikovnih) manjšin. Ocenjuje se, da njihovo število znaša kakšnih 110 milijonov oseb. Vendar je le redkokateri državi do današnjih dni uspelo najti zadovoljive rešitve problemov, ki izvirajo iz relacije večinski narod (oziroma država večinskega naroda) in etnične manjšine. Pretežni del problemov ostaja nerazrešenih in s tem potencialno krizno žarišče ter grožnja miru v Evropi.

Sodobni svet postaja tudi vse bolj odprt in mobilni. Rezultati teh procesov se kažejo v porajanju večetničnih družb. Nojevska drža in zatiskanje oči pred rezultati novodobnih migracij različnih vrst problema ne razrešuje. Zato so pozornosti vredne tudi imigrantske populacije različnih političnih in socialnih provenienc, ki imajo pogosto poseben etnični okvir. Pojem imigrantske populacije je potrebno jemati z določeno zadržanostjo, saj so mnogi imigranti prišli na prostor imigrantske države že

pred mnogimi desetletji in tukaj sedaj živi že druga ali tretja generacija. Zanje bi težko dejali, da so imigranti. Morda ne bi bilo napačno, če bi za pripadnike teh skupnosti rabili izraz »novodobne narodnostne skupnosti«. Prav v povezavi s temi skupnostmi pa je še toliko bolj pomemb-

Miran Komac

no govoriti ne samo o pravici do ohranjanja avtohtone etnične identitete, ampak v prvi vrsti o toleranci in nediskriminaciji, o vprašanju agresivnega nacionalizma, šovinizma, ksenofobije in antisemitizma, ki se na te populacije morda veže še v večji meri kot na klasične narodnostne skupnosti (manjšine). Vprašanje integracije in hkratno ohranjanje etničnih posebnosti teh skupnosti (seveda velja to tudi za klasične manjšine) je velik izziv sodobnosti. Tudi za manjšinske skupnosti in države, ki so si pogosto nadele atribut »matičnosti«: če želijo družbe preživeti, se morajo spreminjati in sočasno ohraniti zadosten nabor historično oblikovanih elementov identitete. Kako to narediti, pa je »umetnost« vsake narodne skupnosti zase.

Novjši razvoj varstva manjšin

Začetek sodobnega obdobja varstva manjšin zaznamuje seminar OZN o osnutku Deklaracije o pravicah oseb, pripadnikov manjšin, ki je potekal leta 1981 na Brdu pri Kranju. Toda razpadanje vzhodnoevropskega političnega vzorca življenja je izrinilo na površje zadnji preostali element kolektivnosti, tako tipično značilen za socialistično urejanje življenja – narod in z njim povezano narodnostno manjšinsko vprašanje. Ker je bil zaščitni znak razpadanja dotodanjega sistema etnični konflikt, je bil tudi zahodni svet prisiljen (čeprav s precejšnjo mero zadržanosti) stopiti v bran etničnim manjšinam kot kolektivnih subjektov, s čimer je bila korigirana poprejšnja koncepcija, ki je varstvo manjšin zamejevala z individualnimi pravicami. Kar

pa seveda še ne pomeni, da je bil ta princip tudi sprejet kot obče vodilo pri varstvu manjšin. V vseh mednarodnih organizacijah je prišlo do pomembnih dosežkov na področju varstva manjšin. V okviru OZN sprejeta (18. decembra 1992) Deklaracija o pravicah oseb pripadnikov manjšin. Mnogo je bilo storjenega v okviru Sveta Evrope. Leta 1992 je bila sprejeta »Evropska listina o regionalnih in manjšinskih jezikih«. Do sedaj je listino ratificiralo osem držav – Hrvaška, Finska, Nemčija, Madžarska, Lihtenštajn, Norveška, Švica (potrebni je bilo 5 ratifikacij) in je tako postala pravno obvezujoč dokument.

Dve leti kasneje je poseben odbor strokovnjakov pripravil »Okvirno konvencijo o zaščiti narodnih manjšin«. Za njeno uveljavitev je bilo potrebnih najmanj 12 ratifikacij. To se je tudi dogodilo – do sedaj jo je ratificiralo 21 držav, tako da je v veljavo stopila 1. februarja 1998.

Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) je že od njenega nastanka (vsaj posredno) sledila razvoju manjšinskega varstva. Največji dosežek pa je oblikovanje inštitucije Visokega komisarja za narodne manjšine (ustanovljen na srečanju v Helsinkih 1992). Temeljna naloga visokega komisarja naj bi bila zgodnje opozarjanje in zgodnje delovanje v politično zaostrenih situacijah na geografskem prostoru OVSE, v katerih so udeležene narodne manjšine, ki bi se lahko razvile v konflikte, ki bi ogrozili mir, stabilnost in odnose med sodelujočimi državami.

V okviru Evropske unije nimamo posebne skupne zakonodaje, ki bi določala odnos posameznih članic do narodnih manjšin. To pa ne pomeni, da v okviru Evropske unije ni bilo nič storjenega. Kljub zadržku nekaterih članic (Francije in Grčije na primer) je opaziti aktivnosti v Evropskem parlamentu in Evropski komisiji (npr. Agenda 2000). Nenazadnje velja omeniti še bogato dejavnost Evropskega biroja za manj rabljene jezike, ki ga finančno podpira Evropska unija.

Za promocijo manjšinskih pravic v sredneevropskem geografskem prostoru velja omeniti še (so)delovanje v okviru Srednjeevropske pobude (1994) ter delovanje Delovne skupnosti Alpe-Jadran, ki je ob koncu osemdesetih let pripravila posebno poročilo o manjšinah v posameznih članicah delovne skupnosti.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV IN PRIJATELJEV PROTIFAŠISTIČNEGA ODPORA

je v letu 1999 naloge, ki si jih je zadala v svojem delovnem načrtu, uspešno izvedla.

Ob izteku leta se prisrčno zahvaljujemo vsem številnim obiskovalcem naših prireditev, pevskim zborom, recitatorjem in govornikom, ki so nam pomagali pri izvajanju teh nalog.

Tudi za prihodnje leto naše člane in članice ter prijatelje naprošamo, da nam pomagajo skupno ohranjati tradicije protifašističnega odpora ter gojiti spoštljiv odnos in spomin na žrtve, ki so darovale svoje življenje v boju za lepši in pravičnejši svet.

V tem smislu sodelavcem, prijateljem, in rojakom želimo vesele praznike ter srečno in uspešno novo leto 2000

DELOVNA SKUPNOST AVSTRIJSKIH NARODNOSTI V SPÖ

Vesele božične praznike in srečno novo leto

Ana Blatnik

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem znancem

družina dr. Jelen
Železna Kapla

GOSTILNA S TUJSKIMI SOBAMI

J. OGRIS

v Bilčovsu ☎ 0 42 28/22 49

Vsem cenjenim gostom in prijateljem vesele praznike in srečno novo leto

SLOVENSKA GOSPODARSKA ZVEZA

10.-Oktober-Sträße 19

9020 Celovec

Telefon: 0 463/5088 02

Faks: 0 463/5088 02-4

želi vsem članom in gospodarskim partnerjem vesele božične praznike in uspešno novo leto

Vesele božične praznike in srečno novo leto

želita

Enotna lista z občinskimi odborniki
predsednik Andrej Wakounig
poslavedeči tajnik Bernard Sadovnik
in Skupnost južnokoroških kmetov

zb. sv. dipl. inž. Štefan Domej
zb. sv. Janko Zwitter

VERA HORJAK Z RAVEN NA KOROŠKEM JE DOBITNICA VISOKEGA PRIZNANJA BORČEVSKA ORGANIZACIJE. Z NJO SE JE POGOVARJAL SAMO ŠAVC

Dobra je zamisel o krovni veteranski organizaciji

Drugo mandatno obdobje vodenja borčevske organizacije Raven na Koroškem se Veri Horjak počasi zaključuje; v tem obdobju je bila na kandidatni listi Združene liste izvoljena za štiri leta še v občinski svet. Odnos ljudi do borcev je ob osamosvojitvi Slovenije marsikje postal odklonilen, vprašljiva je postala uporaba naziva tovariš, predstavniki oblasti so bili v zadregi, kako govoriti v javnosti. Na Koroškem je morda to obdobje trajalo krajši čas, saj tu razen izdaj, kolaboracije med drugo svetovno vojno ni bilo. Poleg tega so ljudje tod hitro občutili neprijazno plat družbenih sprememb kot so socialne stiske in gmotne razlike ob prehodu v tržno gospodarstvo, kar je sprožilo spomine po minulih časih, pravi o začetkih svojega vodenja borčevske organizacije, Vera Horjak. Tako se na Ravnah in tudi drugod po koroški pokrajini lahko pohvalijo z lepim številom članov ZZB. Za uspešno oživiljanje te organizacije, ki na Ravnah privablja tudi mlajše člane ter za nekajletno organiziranje slovesnosti na Poljani, kjer so bili zadnji boji na tleh Evrope, je sogovornica letos pomladi prejela zlato plaketo.

Kot šestnajstletno dekle se je ob začetku vojne iz Celja, kjer je obiskovala trgovsko šolo, vrnila domov na Rečico ob Savinji. Prislanci so imeli poleg kmetije in lesne trgovine še gostilno, kjer je »vlekla na ušesa«, saj se je tam zbirala pisana družina. Tako je kljub mladosti videla in izvedela dovolj zgodb in novic o vojnih dogodkih, ter spoznavala sodelavce OF, ki so se tam ustajali. Med drugimi je tam bival partizan Krč, doma z Jezerskega, ki je naredil nanjo močan vtis. Pri njih je stanoval tudi mlad nemški učitelj,

Vera Horjak: »Veteranskim organizacijam pravim, da bo vse to njihova naloga, če ne želijo imeti pri nas Haiderja!«

ki je zanje zastavil besedo, da jih niso izselili še z nekaterimi kar ob začetku vojne. Očeta so sicer Nemci dvakrat zaprli, a na srečo so bili doma dovolj premožni, da ga je mami uspelo s pomočjo znanec spraviti iz nemških zaporov. Rada je poslušala strička, očetovega brata, duhovnika, ki je bil zaveden Slovenec in je ves čas vojne sodeloval v odporu. Zametke domoljubne vzgoje pa je dobila kot dijakinja meščanske šole v Mariboru in nato v Celju, »kjer smo imeli razrednika prof. Ažmana, ki ni prenesel nemčurjev. Vzel si je čas, da nam je vcepljal nacionalni ponos. In ko je nekoč sošolec po pikniku

celjskih nemčurjev prišel k poku oblečen v nemčurska oblačila, kamor so sodile tudi bele nogavice, ga je naš razrednik poslal domov. Dijaki smo doživeli tudi demonstracije proti podpisu pakta z Nemčijo, saj v šoli ni bilo prepovedi in smo sodelovali.«

Prva leta vojne se je nekajkrat za krajša obdobja iz previdnosti preselila v avstrijski Gradec k znanecem, pozneje pa je raje vstopila v partizansko enoto.

Partizanska maša ...

O odnosu do vere in vernikov med borci mi je presenečena nad vprašanjem pripovedovala: »V Zidanškovi ni nihče okrog

vere karkoli rekel. Pripadnik brigade bil je tedaj župnik Šmon, ki je včasih maševal. O tem se nikdar ni posebej govorilo. Po napadu 14. divizije na Ljubno 1944. leta sem prešla v propagandni odsek IV. operativne cone, v enoto vojaške tehnike-VT 1/3, kjer se o religiji enostavno ni govorilo. Bilo pa je med nami nekaj komunistov, kar pa jim tudi ni pisalo na čelu, zelo dobro smo sodelovali in se razumeli.«

Sprava – kdo jo potrebuje?

Kategorična je bila sogovornica tudi glede spravljanja razdvojenih Slovencev: »Jaz se nimam z nikomer spravljati, moj nacionalni ponos je bil partizanski boj. Bila sem dovzetna za malo več socialne pravičnosti.« Ko se je pozneje ta tema ponovila je dodala: »Na Štajerskem se nimamo z nikomer spravljati, le izdajalci so bili pobiti. Spominjam se soborca, mladega kurirja iz Dolenjske, ki je zatrjeval, da bo sosed ubil, ker je pripeljal okupatorjeve vojake, da so požgali domačijo in pobili starše. To je ta sprava, gre za maščevanje. Belčki pa zdaj grehe zanikajo; borili so se za oblast, sicer pa nisem nanje nikoli nalezela.«

Pol stoletja že na Koroškem

Na Ravnah je sogovornica za svojim možem prišla leta 1949, kjer se je vključila v borčevsko organizacijo. Pred leti je opravljala tajniška dela, zadnjih osem let pa borčevsko organizacijo na Ravnah vodi, o čemer sem pripravil naslednja vprašanja.

Kakšne spremembe so nastopile za organizacijo ZZB v času osamosvojitve Slovenije?

Vsi smo starejši, malo manj aktivni smo. Ni več aktiva v železarni, pa brigadnih aktivov pri

nas tudi ni več. Ob prehodu l. 1991 so se ljudje sprenevedali, niso vedeli, kaj jim je storiti. Organizacijo smo morali najprej braniti. Slovesnosti, kot na Poljani, so bile španske, medle; predstavniki oblasti niso vedeli kako ravnati. Na članskem sestanku 1991. leta je nekdo vprašal, kaj se bomo šli – tovariše ali gospode? Zadrego je presekala moj mož z izjavo, češ za one, ki se niso borili, sem dvakrat gospod, mi med seboj pa ostajamo tovariši! Vendar ljudje, ki so udrihali po partizani, sedaj pogrešajo nekdanjo blaginjo in zaposlitvene mož-

nosti. Socialne razlike med ljudmi se močno občutijo.

Bi predstavili delo vaše borčevske organizacije?

Letos je bilo posebej veliko proslav in če bi morala skrbeti za družino, tega letanja ne bi zmogla.

Določene prireditve pa morajo biti, ljudje so jih že navajeni. Poleg Poljane, ki jo skupaj pripravljata območni odbor za Mežiško dolino, se udeležujemo svečanosti na Komlju, letos je obiskalo spomenik na Koroškem Selovcu okrog tristo petdeset ljudi, kljub dežju jih je na

Trotov križ prišlo stopetdeset. Če se ne družimo, pozabljam drug na drugega. Prihaja pa tudi vedno več mladih! Poskrbimo, da pojejo otroški zbori, mladinski recitatorji nastopajo in na ta način spoznavajo preteklost. Naša organizacija tudi skrbi, da ne pozabimo borcev za severno mejo; veteranskim organizacijam pravim, da bo vse to njihova naloga, če ne želijo imeti pri nas Haiderja! Je pa z veteranskimi organizacijami lušno sodelovati, žal se pozna, da se veterani 91 med sabo razhajajo – škoda.

Imamo člane odbora, ki teren dobro poznajo in vedo, v kakšnih razmerah živijo starejši in bolehniki člani, ki jih obiščemo in skromno obdarimo. Poleg tega pripravimo vsako leto dobro obiskan izlet. Ob smrti člana svojci želijo našo prisotnost na pogrebu. Vsakemu članu izkažemo posebno čast.

Članstvo zaradi bioloških zakonov upada. Kako vam uspeva pridobivanje novih članov?

Na Ravnah imamo 303 člane, od tega je slaba polovica novih, ki so pristopili po letu 1995, ko smo kot društvo postali bolj odprti. Pristopajo zaradi našega ugleda. Otroci naših članov pravijo, da ne sme utoniti v pozabo to, kar smo bili. Tudi članarina je kar se da nizka – petsto za mlade in tisoč tolarjev znaša. Res je, da so mladi obre-

menjeni z številnimi obveznostmi, so pa požrtvovalni. Radi priskočijo na pomoč in se udeležujejo prireditve. Člani odbora in ostali se seveda za nove člane potrudimo; osebni stiki so učinkovita metoda. Sama imam vedno pri sebi kakšno pristopno izjavo.

Kaj vas pri vodenju organizacije spodbuja?

Trma. Včasih pomislim, da bi bilo za osvežitev dela bolje, če bi mlajši prevzel vodenje. Vzodbuja me tudi stavek mojega moža, ki izhaja iz partizanske družine, izrečen po osamosvojitvi Slovenije: Zapostavljati Zvezo borcev – kaj si pa mislijo, da me bo sram, ker sem se za domovino boril? To imam v ušesih.

Kakšni pa so načrti?

Načrtov ne kujem, mislim si, bo že samo prišlo. Dobra je zamisel o krovni veteranski organizaciji, ki naj bi jo tvorila združenja veteranov 91, Severja, častnikov in borcev NOB. Mi skrbimo, da se ne pozabijo borci za severno mejo, oni pa naj, da ne bodo pozabili nas. Sicer pa borčevske organizacije v Mežiški dolini zelo dobro sodelujemo. Prav tako z župani, ki se zavedajo pomena Poljane, kraja zadnjih bojev v Evropi, za to dolino; rezultat so tudi številni izletniki, ki k nam prihajajo. Ljudje se radi družijo in radi prihajajo na Koroško.

Hvala za pogovor

Prvi avstrijski partizanski bataljon v Sloveniji

V belokrajnski vasi Tribuče je bil 24. novembra 1944 z odlokom Glavnega štaba NOV in POS ter s podpisom Jake Avšiča in Borisa Kidriča ustanovljen Prvi avstrijski partizanski bataljon v sestavi slovenske partizanske vojske. Avstrijski partizani in gostje so ob ustanovitvi posebno pozdravili avstrijsko in slovensko zastavo, pred katerima so prisegli skupaj s slovenskimi partizani, da se bodo bojevali proti nacifašizmu in njegovim pomagačem.

Ob ustanovitvi se je v oba bataljona zbralo okrog 120 borcev, od tega jih je 20 prišlo z letalom iz Moskve. S seznama borcev bataljona je razvidno, da se je od dneva ustanovitve do 26. maja 1945 ob prihodu v Feldbach v Avstriji v bataljonu bojevalo 159 borcev. Med njimi je bilo sedem Slovencev, ki so vsi znali nemško. Za komandanta je bil imenovan Max Baier, komisar pa je postal Roman Fuchs, oba borca španske državljanske vojne (1936-1939). V četi bataljona sta bila za operativna oficirja imenovana sloven-

ska partizana – v prvo četo Boris Butina, doma iz Kočevske, in v drugo Leopold Lesnik-Friedl iz Železne Kaple.

Polletna bojna pot Avstrijskega partizanskega bataljona je bila zelo uspešna in zelo težka. Borci so sodelovali v številnih bojih proti domobrancem in Nemcem ter pokazali izredno hrabrost.

24. januarja je bil bataljon z ukazom štaba 15. divizije vključen v Cankarjevo brigado kot njen IV. bataljon. Dodelili so mu še pet borcev Cankarjeve brigade, ki so znali nemško, tako da so se borci brez težav sporazumevali med seboj in s prebivalci. Mnogi borci avstrijskega partizanskega bataljona pa so se naučili nekaj slovenščine.

Druga svetovna vojna se je na slovenskih tleh končala 15. 5. 1945. Toda Avstrijski bataljon se je vrnil na Dunaj šele 7. 6. 1945, medtem ko so bili drugi štirje avstrijski bataljoni prostovoljcev, ki so vkorakali s Sovjeti, tam že od 12. 5. 1945.

Zdravko Troha (Povzeto iz: Svobodna misel, 10. 12. 99)

Zakaj naj bi še dandanes, ko kompjuter in računalniške igre obvladajo svet, brali knjige?

Tilka Jamnik ve zakaj in zakaj naj bi brali slovenske knjige.

Pri tem lahko pomaga tudi Bralna značka Slovenije.

Z branjem v svet

Ko še ni bilo filma in televizije, je branje nudilo najbolj dostopno možnost za učenje in najbolj prijetno možnost zabave, zato je bilo za večino bralcev zanimivo. Danes je mnogim vsako branje naporno in odveč. V razvitem svetu so knjige vse manj zanimive. Pismenost je začela upadati, saj po podatkih, zbranih v številnih razvitih deželah, ljudje pogosto ne zmorejo prebrati niti ene knjige na leto. In to prav v času, ko postaja znanje bolj pomembno kot kdajkoli poprej!

Zakaj pa naj bi še vedno brali knjige?

Danes vendar elektronski mediji omogočajo neomejeno ohranjanje sporočil in njihovo prenašanje v druge krajevno ter časovno oddaljene situacije. Prav imate, vedno več sporočil bremo na raznih malih zaslonih. Še vedno pa bomo! Klasična pismenost (pisna raba) je osnova sodobni funkcionalni pismenosti, ki jo zahteva sodobna tehnologija (računalniška in medijska pismenost). Sodobno funkcionalno pismenost je tisti, ki ima razvite osnovne štiri jezikovne komunikacijske sposobnosti oz. je govorno, poslušalsko, pisno in bralno učinkovit v vsakodnevnih življenjskih situacijah.

Branje in razumevanje že obstoječih besedil sta zahtevna duševna procesa, ki vplivata na jezikovne, spoznavne in čustvene sposobnosti človeka. Kdor bere, razvija svoje jezikovne in bralne sposobnosti. Kdor obvlada jezik, zna ustno in pisno izraziti svoja čustva, misli in zahteve, kar je pomemben element njegove preživetvene sposobnosti. Z branjem so mu dostopne informacije, izobrazba in širša človeška izkušnja. Kdor bere, gre s knjigo v svet! (To je tudi geslo Bralne značke Slovenije!)

Branje – možganska telovadba

Poskušajmo povedati kar se da preprosto: ker ste še mladi, z branjem lahko še veliko pripomorete k svojem duševnemu razvoju! Ali na primer veste, da so nevrologi (strokovnjaki, ki preučujejo delovanje možganov) dokazali, da branje spodbuja razvoj celic možgan v celoti, tako leve kot desne polovice? Zato branje vsestransko koristi in spodbuja vaš čustveni, socialni (družbeni) in intelektualni razvoj. Ker ob knjigi razvijate jezikovne in bralne spretnosti, ne boste imeli težav z razumevanjem učne snovi, z učenjem sploh in pisanjem. Branje pravljič, zgodb in drugega leposlovja razvija domišljijo in vas spodbuja k različnim oblikam ustvarjalnosti.

Samostojna uporaba knjig z različnih področij vam dovoljuje izbiro snovi po vaši volji in tempu, zahteva pa obenem od vas večjo udeležbo pri osvajanju snovi in vas bolj spodbuja k

ustvarjalnosti. Knjigo med branjem sprejemate po svojih sposobnostih in nagnjenjih. Med branjem ste čisto lahko (in včasih prav radi!) sami, obenem pa vam knjiga odpira možnosti za imenitne pogovore z vrstniki (v njih je namreč opisanih toliko zanimivih stvari in problemov, s katerimi se srečujete tudi mladi!). Knjiga je priročna, razmerna dostopna, lahko jo je povezati z drugimi mediji. S tem pa smo prišli do tiste lastnosti

3. knjige ne konča,
4. ponovno bere,
5. bere karkoli,
6. »bovarizira« (=bere manj zahtevne knjige, npr. stripe, ljubezenske romane, kriminalke ...),
7. bere kjerkoli,
8. lista po knjigah,
9. bere na glas,
10. o prebranem molči.

Za Daniela Pennaca je branje največja pustolovščina, ki

že 40. sezona Bralne značke. Po podatkih ankete bere za Bralno značko letno približno 125.000 otrok. Gibanje zajema vso Slovenijo, dogaja pa se tudi v zamejstvu in med slovenskimi izseljenci v svetu. Branje v slovenščini bistveno pripomore pri ohranjanju nacionalne identitete Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Bralna značka je razvila vrsto motivacijskega gradiva, s katerim spodbuja k branju

knjige, ki je enkratna v primerjavi z drugimi mediji. Knjigo lahko kadarkoli in kjerkoli vzamete v roke in jo berete, ne da bi potrebovali kak aparat (videorekorder, osebni računalnik ali kaj podobnega). Berete jo lahko tiho ali na glas, le sebi ali še komu drugemu!

Glagol BRATI ne mara velelnika

Ko ste bili še majhni, ste najbrž bili navdušeni poslušalci pravljic in drugih zgodb. Potem pa so zgodbe nadomestile šolske knjige in »dolgočasno« domače branje. Ampak saj je tudi šolska knjiga pravzaprav zgodba: o Zemlji (pri zemljepisu), o razvoju človeštva (pri zgodovini), o besedah (pri slovenščini), o številkah (pri matematiki) ... Težava je v velelniku. Zahteva »beri!« lahko celo najzanimivejšo knjigo spremeni v kamen okrog vratu. Se vam dogaja prav to? Še bolj pa vas mlade bralce menda morda odbija zahteva, da morate razumeti tisto, kar berete. Francoski učitelj in pisatelj Daniel Pennac je sestavil deset pravic bralcev. Kar naštejmo jih, morda vas bodo opogumile za branje.

Vsak bralec ima pravico, da:

1. ne bere,
2. preskakuje strani,

nam je na voljo. Branje je »čudežno potovanje« po svetovih, ki niso bili ustvarjeni zato, da o njih pišemo domače branje, ampak zato, da ob njih uživamo in spoznavamo tiste plati duha in duše, ki bi nam sicer ostale neznane.

Bralna značka Slovenije

Slovenski dijaki, ki obiskujete dvojezične šole in vas slovenščino učijo prizadevni učitelji, berete tudi v slovenščini in slovenske knjige. Razvijate svojo dvojezičnost. Biti bralno pismen v dveh jezikih, pomeni, da se ti (z branjem) odpira dvoje vrat v svet!

Pri učenju slovenščine in branju v slovenščini vam lahko pomaga Bralna značka Slovenije. Znak Bralne značke je Ostržek, ki gre s knjigo v svet: z branjem oz. s knjigo je mogoče »čudežno potovanje« v svet lepote in znanja, v svet avtorjev ... in ne nazadnje, v svoj lastni (izkustveni, doživljajski, domišljijski) svet.

Bralna značka Slovenije je gibanje, ki na tradiciji 36 bralnih značk oz. Zvezd bralnih značk Slovenije spodbuja mladino k branju in dviga bralno kulturo mladih. Po okusu sodobne mladine se preoblikuje v bralne klube in druge oblike. V šolskem letu 1999/2000 poteka

otroke različnih starosti in različnih bralnih sposobnosti. Prirediti jih je mogoče za vsakega mladega bralca posebej glede na njegovo starost, znanje slovenskega jezika, interese in želje, sodelovanje staršev ipd. To je pred-

BRALNA ZNAČKA

Logotip Bralne značke

vsem program *S knjigo v svet*. Vprašajte svoje učitelje po njem!

Slovenski knjižni kviz

Vsako leto pripravljamo Slovenski knjižni kviz, ki reševalce seznanja z določeno temo, jih motivira za obisk knjižnice,

Branje za
Bralno značko
na avstrijskem
Koroškem
vodi gospa
Vida Polanšek
(Slovenska študijska
knjižnica)
v sodelovanju
z mentorji, to so
predvsem vaši
učitelji slovenščine.
Povejte svojim
učiteljem, da bi radi
brali za Bralno
značko!

uporabo informacijskih virov in jih spodbuja k branju knjig in uporabi drugih medijev (periodike, video kaset, spletnih strani na internetu ipd.). S sklepno prireditvijo na nacionalni televiziji vstopimo skorajda v vse slovenske domove. Knjižni kviz v letu 2000 bo namenjen Prežihovemu Vorancu in Koroški (in 40-letnici Bralne značke), pripravili ga bomo februarja prihodnje leto. Reševati ga bo mogoče na klasični način in prek interneta. Poskrbeli bomo, da ga boste v klasični obliki dobili pri vaših učiteljih!

Na naši spletni strani na internetu so vse informacije o Bralni znački Slovenije, o njeni zgodovini, o njenih sedanjih programih in akcijah, predstavljena so njena motivacijska

sredstva, objavljen je Priporočilni seznam mladinskih knjig, izbor iz leta 1998 (ki ga je pripravila Pionirska knjižnica v Ljubljani, enota Knjižnice Otona Župančiča), v načrtu pa je tudi »knjižna klepetalnica«, kjer si boste mladi bralci izmenjali mnenja o prebranih knjigah in si jih priporočali med seboj. Sedaj je to šele poskusna stran: potrebna so še nekatera dopolnila, predvsem pa je potrebno odpreti možnosti, da »se dobimo na internetu zato, da bi se pogovarjali o prebranih knjigah za Bralno značko«.
<http://www.bralnaznacka.com>

Tilka Jamnik je podpredsednica Bralne značke Slovenije

Kot kvadratna funkcija napreduje kulturni razvoj in izraz v iztekajočem se stoletju. Brez ovir si gradi poti v zadnji kotic človeške zmožnosti zaznavanja. Brez zloma reže – podobno Kolumbovi zagnanosti – v žile človeštva, ki se svojemu zrcalu nikoli ne bo moglo izogniti. Pobeg iz danih razmer, ki se pojmuje v posebni alternativni obliki gledanja kulturne in umetniške razprave že obstoječega in naprednega, se kmalu znajde v globini korenkega eksponenta, zgoščenega v kvadratno funkcijo kulturnega razvoja in se zgubi v simetrični odvisnosti že priznanega in etabliranega umetniškega izraza.

Hitra cesta onstran Karavank

Koroški Slovenci smo se v tem stoletju vedno gibali z eksistenčnim bojem za obstoj kulturne identitete, ki je le redkokdaj dopuščal sproščene alternative. Nikoli nismo razvijali lastne rock-, punk- in techno-

no v Ljubljani in svojevrstno odprto razvejanost Maribora in okolice da slutiti ogromen kulturni potencial, ki ga ni več mogoče mednarodno prezirati.

Koper

Društvo prijateljev zmerne napredka (DPZN) v Kopru zaznamuje že v imenu samem posebno kulturnopolitično delovanje. Enostavnost in jasnost »časopisna Klarinet« DPZN izvorno briše ozko mišljenje z mejami obdanega človeka (<http://pina.soros.si/~mkc/klarinet/>). »Dvignimo torej plastiko z vsebino za ljudi in institucije, ki delujejo za in zaradi ljudi tu

se lahko brez nadaljnega meri z kulturno dejavnostjo večjih mest po celem svetu. Višek ljubljanske kulturne zmogljivosti je gotovo uspel z zasedbo prejšnjih vojaških zaporov na Metelkovi, kjer danes deluje 17 različnih društev in jih povezuje Metelkova mreža. Neue Slowenische Kunst, ki je s skupino Laibach na čelu že zdavnaj etablirana, so nadomestile nove iniciative in festivali kot Mesto žensk, Trnfest, Metelkova mesto itd. Poleg tega vlaga močna študentska organizacija (ŠOU) s svojo razvejano infrastrukturo in dejavnostjo v sceno dodaten kulturnopolitičen potencial, ki ga zaokrožajo

Prišli so časi slovenske pomladi ...

zadišalo je po ruševinah in slovesu, ...

... vzcvetela je zariplot samozagledanosti« (M. Breclj)

glasbe itd. Tako nastali brez-zračni prostor, ki ga je nadoknadno le težko napolniti, nas bo zasledoval kot inverzija v naslednje stoletje. Možnost, da se bo ravno zaradi dane situacije razvilo nekaj čisto svojega in novega, pa prav tako obstaja.

Čisto svojevrsten kulturni razvoj slovenskih umetnikov onstran Karavank, ki si je v zadnjih letih zgradil hitre ceste v svetovnem merilu, še ni našel smernice, ki bi prekoračile transparentno državno in naravno mejo v avstrijsko-slovenskih glavah. Samo pogled na primorsko lahkotnost Koprčanov, inovativno in mednarodno sce-

in zdaj, ko nas občane Mestne občine Koper hočejo prepričati, da so pravne škarje pomembnejše od potreb in močnejše od volje človeka.«

Tako piše živa legenda in vodja Mladinskega kulturnega centra v Kopru Marko Breclj v pismu *Zdravljica 1999* ob deveti obletnici DPZN.

Ljubljana

Znamenita elektronska avtocesta, ki je dostopna na spletnih straneh <http://www.ljudmila.org> je Ljubljani dala svoj pečat. Skoraj nešteto alternativnih kulturnih društev danes polni letni kulturni program Ljubljane, ki

alternativne galerije, gledališke skupine in založbe.

Maribor

Dosledna zasedba vojašnice »Pekarna« v Mariboru je bil podobno kot v Ljubljani nov impulz za alternativni kulturni razvoj štajerskih Slovencev. Podobno kot v Ljubljani so umetniki in ustanove združene na spletnih straneh. Galerija *Kibla*, ki je dostopna v spletu na straneh <http://www.kibla.org> velja za »najboljšo« internet-kavarno v Evropi. Njen mednarodni festival računalniške umetnosti v Mariboru je hipoma dosegel kakovost v evropskih dimenzijah. Kot v celi Sloveniji se tudi v Mariboru dopolnjujeta izvorna kultura kot poezija in tradicionalna glasba ter močno zasidrana likovna umetnost z najnovjšimi tehničnimi dosežki in možnostmi.

Kar kmet ne pozna, ne bo jedel

Omenjeni primeri alternativne umetnosti v Sloveniji kažejo, da tudi manjši kulturni krogi najdejo lastno identiteto in zavest prav v novejših in alternativnih oblikah kulturnega zaznavanja. Globalna razvejanost informacij do zadnjega skritega kotic vsakega sili v konzumiranje transportiranih vsebin. Vsebinsko poznati in jo tudi primerno vrednotiti bo tudi v naslednjem tisočletju postalo vedno bolj svojevrstno čutilo človeka, ki hoče živeti v sodobnosti.

Karl Jenšac

Dr. Franci Serajnik

odvetnik

Wiesbadener Straße 3
A-9020 Klagenfurt/Celovec
tel. 0 46 3/51 63 30 • fax 51 43 24
e-mail: advokat-serajnik@online.edvg.co.at

Želim Vam vesele božične praznike in srečno novo leto

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi

ALPETOUR

Spedition-Transport-Ges. m. b. H.
Špedicijsko-transportna družba z o. j.
A-9150 Bleiburg/Pliberk

Vesele božične praznike in srečno novo leto

občina
Pliberk
župan
mag.
Raimund Grilc

Blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto želi
SPAR-trgovina in gostilna
z dvorano za vsakovrstne prireditve
WAUTSCHE-SMREČNIK
ŠOŠTAR
Globasnica ☎ 0 42 30/211

Blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto želi v imenu vse šolske skupnosti

Dr. Reginald Vospernik

ravnatelj Zvezne gimnazije
in Zvezne realne gimnazije za Slovence v Celovcu

Der Bürgermeister der Markt-gemeinde Eisenkappel-Vellach wünscht allen Gemeindegürgern/Innen ein frohes Weihnachtsfest und ein erfolgreiches, gesundes Jahr 2000.

Mag. dr. Peter Haderlapp
župan
občine Železna Kapla-Bela

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi

dr. Anica Schwarz
zdravnica v Galiciji

Vesele božične praznike in uspešno leto 2000
Vam želijo svetovalci

ERTRAG & SICHERHEIT

Vaš specialist za investicijske sklade

Vesele božične praznike in srečno novo leto

Planung / Beratung / Ausführung
Sanitär – Heizungsbau
Werner Findenig
9125 Mittlern/Metlova, Tel. 04232/6222

FROHE WEIHNACHTEN
UND EIN GLÜCKLICHES
NEUES JAHR
WÜNSCHT IHNEN IHRE

Allianz Elementar

Hoffentlich Allianz versichert.

Na pragu ...

Ste pripravljeni na prihodnost, na prelomnico leta, stoletja, tisočletja ...? Čas morda še nikoli ni bil tako ugoden za dobre namene kot letos: si želite česa privaditi ali odvaditi, nameravate kaj storiti za zdravje in boljše počutje? Ali že veste, kje boste preživeli novo leto? Ali bo prišlo dejansko do kompjuterskega kaosa, kot ga napovedujejo nekateri samozvani auguri? Ali pa bo novo leto preprosto dobro leto ...

Marija Brumnik,
upokojenka

Pred magičnim letom 2000 pravzaprav sploh nisem nervozna. Želim si, da bi tako ostalo kot je sedaj. Sem kar zadovoljna. Velikih sprememb ne pričakujem. Ali bo prišlo do kompjuterske katastrofe, pa ve sam bog (smeh). Politika pa se mi sploh ne dopade. Novo leto bom praznovala doma.

Hinko Tratar,
brezposeln

Nočem trositi pesimizma. Razvoj, ki se zdaj kaže, občutim tudi na lastni koži in se bo še zaostрил. Poslabšalo se bo. V Evropi je zdaj mir nad petdeset let. Pojavljajo se gospodarske krize, delavcem pa kratijo pravice. Problem je ta, da potrebujejo ljudje še večji pok, da se bodo zdramili in zbudili. Treba se bo postaviti v bran. Politiki je uspelo po letu 1968 uspavati ljudi s konzumom. Skupina STS v eni izmed pesmi pravi o takratnih »revolucionarjih«, da jih je strah, kaj ti nekdanji borci danes počenjajo ...

Patricija Rutar,
natakarica

Želim si, da bi bili ljudje med seboj bolj kulturni, srčni in preprosti – kratkomalo takšni kot so. Novo leto bom pričakala v krogu družine.

Janez Gregorič,
glasbeni pedagog
in kitarist

Številka 2000 je v bistvu relativnega pomena. Novo tisočletje pa se bo astronomsko pričelo leto kasneje. Za novo leto imam določene cilje, vizije, ki jih hočem uresničiti. Življenje je kratko in treba je načrtno delati v določeno smer. Kitara bo še naprej glavno težišče mojega dela. Bistvenih in revolucionarnih sprememb najbrž ne bo. Pričakujem pa pozitiven razvoj.

Franc Jožef Smrtnik,
kmet

Veliko se govori in tudi pretirava o letu 2000. Zame bo to leto kot vsako drugo. Življenje gre naprej. Upam, da se bo veliko pozitivnega zgodilo in čim manj negativnega. Jaz sem optimist. Če tako mirne duše opazujem razvoj, potem moram reči, da so zlati časi mimo. Pričakujem manj zlatih časov. Je veliko problemov, ampak tudi možnosti. Če bomo naše izobilje tu v Evropi bolj pravično razdelili, bodo od tega profitirali tudi manj razvite države in države in konec koncev tudi mi sami. V narodnostni politiki pričakujem, da bomo vse sile strnili za ohranjanje slovenskega jezika in kulture.

Mira Grötschnig-Einspieler,
učiteljica

Leto 2000 bo tako kot leto 1999 in podobno bo tudi leto 2001 ... Debata o mileniju se mi zdi malo napihnjena in pretirana. Jaz bom Silvester preživela na Mallorci, čisto slučajno. Moje želje so takšne, kot jih imam vedno, da človek ne sme docela ponoreti, ampak samo na pol, kot doslej. Moja osebna želja je, da bi ostala zdrava in da bi se med seboj še radi imeli, ki se že imamo in ohranili dobre stike za plodno kulturno sodelovanje. Od politikov pričakujem, da bi bili v bodoče pametni, dostojni in spregledani ljudje. Ali se bo to uresničilo?

Walter Mischkulnig,
gradbeni tehnik

Nov milenij bo napočil šele leta 2001. Človeštvo je veliko problemov rešilo oziroma je to poskušalo. Tudi jaz. Ker pa je veliko nerešenega, upam, da bo to uspelo drugim ljudem v novem tisočletju. Morda jim pride kaj pametnega na misel. Osebno imam ta namen, da se ne bom pretepal. Tega najlažje izpolnim. Posebnih pričakovanj pravzaprav nimam. Upam pa, da bomo ohranili mir. Morda obstoja kakšen e-mail ...

Sabine Egger,
smučarka

O prestopu v leto 2000 pravzaprav še nisem imela kaj dosti časa razmišljati. Športno si želim, da bi nadaljevala z uspehi. Želim si osebne zdravje. To želim tudi družini in znancem. Upam, da bomo lahko živeli naprej v miru in da bi konflikte, ki nastajajo, tudi na miren način reševali. Novo leto bom po nekaj letih spet praznovala doma.

Magda Kropiunig,
študentka AGRFT

Leto 2000 me sploh ne zanima. To je pač ena čudna številka. V bistvu nimam nobenih posebnih načrtov. Vsak dan jih imam po 100, potem se pa uresniči eden ali pa dva. Želim si, da bi ostalo tako kot je. Sedaj se imam čisto fajn. Upam, da bom uspešno nadaljevala s študijem in z odrskimi nastopi in da se bom srečno zaljubila. V napovedano kompjutersko katastrofo pa ne verjamem.

Marko Kumer,
vajenec

Leto 2000 je številka. Še ne morem trditi, da je to posebna točka v mojem življenju. Vprašam se pa, kaj nam bo bodočnost prinesla, svet računalnikov ... Posebnih namenov pravzaprav nimam. Še nisem veliko razmišljal o tem. Silvester bom na žalost praznoval v Pliberku, ker bom moral 2. januarja spet na delo – inventuro pisat – in to mi je manj všeč.

Jerneja Mežnar,
dijakinja

Po mojem bo kar zanimivo leto, saj bo nekaj novega. Eni se bojijo, jaz se dobro počutim. Upam, da bo bolje in lepše kot je bilo to iztekajoče se leto. Za leto 2000 nimam posebnih načrtov. Leto 2000 je nekje že nora tema. Strah, da bi tehnika odpovedala, je v nekaterih krogih, na primer v bančništvu ... Če bo moj »delovni hlapec« odpovedal, ne bo kaj hudega. Glavno, da jaz ne bom. Silvester bom praznovala s prijatelji in prijateljicami na planinski koči, za novo leto pa bomo šli v restavracijo na veselico.

Franc Wiegele,
trener
ŠD Zahomc

V letu 2000 nas čaka v domačem športnem društvu veliko dela. Z mladinskim delom bom nadaljeval kot doslej. Z velikim veseljem gledam na zaključna dela pri gradnji večnamenske hiše v Zahomcu. V novem letu bomo priredili pri nas mladinsko državno prvenstvo v skakanju.

Že drugega januarja 2000 pa bo na sporedu skakalna prireditvev. Silvester bom praznoval v krogu družine, glavobola na novega leta dan pa gotovo ne bom imel.

... v novo leto

Pomembno za prihodnost bo, da bomo znali izkoristiti možnosti, ki jih daje nov čas.

Prav zaradi tega se mi zdi pomembno, da smo ponovno reaktivirali koordinacijski odbor, ki naj bi izpostavljala to, kar nam je skupnega, na drugi strani pa kanaliziral vse razpoložljive energije v konstruktivne projekte: v dobro kulturne, izobraževalne in še kake politike.

Zato gledam v prihodnost previdno optimistično, ker sem prepričan, da z vidika manjšinske zaščite evropska integracija ponuja nove možnosti.

Ob tej priliki želim vsem bralkam in bralcem Sloven-

skega vestnika prijetne praznike ter srečno in uspešno novo leto 2000.

Marjan Sturm,
predsednik ZSO

Ko se poslavljamo od dvajsetega stoletja in se oziramo v novo časovno obdobje,

Milka Kokot, predsednica
Zveza slovenskih žena

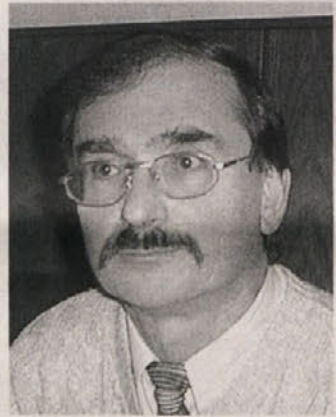
celo tisočletje, mislimo na želje in pričakovanja, skratka, kaj nam bo prinesla prihodnost? Obdobje, ki mineva, nam ne daje povoda za optimizem. Doživljali smo vojne, naravne katastrofe, uničevanje okolja, veliko nestrpnosti in netolerance do drugačnosti. To so dejstva, na katera bo treba misliti in proti katerim se bo treba boriti.

Ravno v takih časih je vloga žensk posebej pomembna. Tudi v bodoče se bo treba zavzemati za enakopravnost med spoloma, za upoštevanje človekovih pravic, se boriti proti nacionalizmu in upoštevati svobodo misli, političnega nazora in vere.

Kot predsednica Zveze slovenskih žena želim, da bi ženske tudi v prihodnosti bile vsestransko aktivne in doprinašale k napredku in razvoju naše narodne skupnosti. Predvsem se bo treba posvetiti delu z mladino, ohranitvi slovenskega jezika doma in v javnem življenju. Pričakujem, da bi naše delo v prihodnje bilo bolj upoštevano in priznано tudi znotraj manjšine. Vedno bolj bo potrebno ustvarjati boljše pogoje za vključevanje žensk na vseh področjih političnega in kulturnega življenja.

Ob tej priložnosti želim vsem prijetne praznike ter uspešno, zdravo in zadovoljno novo leto.

Na pragu v novo leto 2000 so pričakovanja ljudi, kaj bo prinesla prihodnost, še ne-

Avgust Brumnik, predsednik
Slovenske prosvetne zveze

koliko večja kot sicer. Saj večina misli, da se bo že z letom 2000 pričelo novo tisočletje. V resnici pa se bo šele leto pozneje.

Kljub temu pa lahko že sedaj razmišljamo, kakšna bo naša prihodnost. Kako smo pripravljeni na izzive novega stoletja?

Slovenska narodna skupnost na Koroškem se nahaja kljub deloma zaznavnemu izboljšanju klime v deželi v težavnem položaju. Še zmeraj lahko ugotavljamo številčno nazadovanje, kar se kaže predvsem pri zmeraj slabšem znanju slovenskega jezika pri najmlajših. Ali naj bomo zaradi

tega črnogledi? Samopomilovanje nas ne bo rešilo. Boljša alternativa je samozavestno delovanje na vseh področjih našega življenja. Prosvetna društva in kulturniki so pripravljeni doprinesiti svoj delež k izboljšanju. Politične organizacije se skušajo otresti preprirov preteklih let. Upam, da bodo našle tudi skupno pot.

Če bodo doprinesli tudi ostali segmenti, od otroških vrtcev, glasbene šole, dvojezičnega šolstva, časopisov in elektronskih medijev, gospodarstva, športa, da jih naštejemo samo nekaj, svoj delež, bomo tudi kot narodna skupnost preživeli.

Pred novim letom 2000 imam dobre občutke in mislim, da bo boljše kot je bilo preteklo. Ne verjamem, da se bo tehnika polomila. Verjamem v to, da bomo lahko še bolj živeli. Želim si, da bi bilo boljše za slovensko narodnostno skupnost. Osebnostno sem zadovoljen z društvenim delovanjem povsod tam, kjer sodelujem.

Zelo me veseli, da sta se NSKS in ZSO zblížala, da sta uspela ustanoviti Koordinacijski odbor in da se bomo v novem letu pogovarjali o vseh vprašanih, ki se tičejo manjšine. Upam, da bomo s pametjo delali in uskladili naše predloge in zahteve tu na Koroškem, v Avstriji in tudi napram matici in da bodo odnosi takšni, kot se to spodobi.

ZKP pravzaprav nima posebne politične funkcije. Mi varujemo pridobitve narodnoosvobodilne borbe na Koroškem in še naprej bomo opozarjali javnost na fašistični teror med 2. svetovno vojno in na odpor koroških Slovencev.

Peter Kuchar, predsednik
ZKP in prijatelj avtoritativnega odpora

Najvažnejša pridobitev tega boja je bila Avstrijska državna pogodba in njen člen 7 iz leta 1955. Zato bomo v letu 2000 nadaljevali z rednim sporedom in spominskimi proslavami po južnem Koroškem.

Ko bo spet na sporedu deželno proslavljanje koroškega plebiscita iz leta 1920, bomo mi organizirali seminar skupno z slovenskimi in nemškimi predavatelji, kjer bomo mlajši generaciji razložili protifašistični odpor koroških Slovencev in njegov pomen za nastanek Avstrijske državne pogodbe.

Leto 2000 bo gotovo pomembno leto. Seveda ima vsak človek tudi svoja pričakovanja. Osebnostno želim zdravja, drugače sem pa kar zadovoljen. Kmetijstvo ima zame bolj stranski pomen, ker sem že v pokoju. Položaj kmečkega prebivalstva pa ni ravno rožnat. Upam, da bodo mlajši še lahko ostali na svoji zemlji, kar smatram za zelo pomembno tudi za koroške Slovence.

Kot predsednik Zveze slovenskih izseljencev imam nekaj želja. Osebnostno sem skupno z predsednikom Zveze koroških partizanov Petrom Kucharjem vedno apeliral na naše politične predstavnike, da je treba iskati in najti v narodni politiki skupen konsenz in opuščati to, kar razdvaja. Vesel sem, da je prišlo v iztekajočem se letu ponovno do ustanovitve Koordinacijskega odbora. Nimam pa prevelikih pričakovanj. Želim si, da bi postal KOKS pogovorni forum za nerešena vprašanja in da bi tam upoštevali tudi mnenja drugače mislečih. Osebnostno bom trudil, da bom predsednik za vse

pregnance, ne glede na njihovo versko, politično in ideološko prepričanje.

Leta 2000 bomo obhajali 55. obletnico vrnitve iz pregnanstva. Meseca julija bomo na Radišah priredili centralno spominsko proslavo in upam, da jo bodo ljudje tudi sprejeli. Če se ozremo nazaj v preteklost, potem moramo tudi gledati v bodočnost in si tudi ponuditi roke. Nikdar pa ne

Jože Partl, predsednik
Zveze slovenskih izseljencev

smemo pozabiti na krivice, ki so bile storjene s strani nacistov napram koroškim Slovincem.

Izjave nekdanjega deželnega glavarja Wagnerja (hochradiger Hitlerjunge) in sedanjega glavarja Jörga Haiderja (Beschäftigungspolitik) v zvezi s tretjim rajhom in ne nazadnje izjava dež. poslanca Arbeiterja, ki je menda citiral v intervjuju propagandnega ministra Goebbelsa, so dokaz, da nekateri med koroškimi prebivalstvom preteklosti še niso prebavili. Ideologija nemškega nacionalizma še živi, ker na Koroškem denacifikacija ni bila dosledno opravljena.

Drugo leto bo uradna Koroška proslavila 80. obletnico plebiscita. Sodelovanje v stari obliki si težko predstavljam, kajti prebivalci na južnem Koroškem, ki so glasovali leta 1920, se niso opredelili po nacionalni plati, ampak so votirali za ohranitev skupne Koroške. Ta jubilej bi morali proslavljati s smislu skupnosti in združene Evrope, ne pa kot zmago enega naroda nad drugim.

Najprej se sprašujem, v kakšni meri so se izpolnile želje, voščila, sklepi in nameni ob začetku »novega« leta. So se izpolnila vsa pričakovanja, so bili cilji previsoki? Kaj si pričakujemo od novega leta – ali smemo sploh kaj pričakovati? Nam ne gre že predobro, ali nimamo že vsega preveč? Če pogledamo malo v svet, se mi zdi, da moramo zaželeli svetu mir – kljub temu, da vemo, da še ni bilo obdobja brez spopadov in sporov.

Slovincem na Koroškem želim, da bi njihovi funkcionarji spoznali, kaj je v prid naši skupnosti in z vso močjo na tem delali.

Kot predsednik SPD Celovec čestitam vsem članom in odbornikom k 100-letnici

društva. Želim, da bi bil ta jubilej povod, da bi si vsak vzel tudi malo časa za planinstvo, da bi se vsaj malo sprehajal v naravi ali obiskal kakšno naših prireditev. Slovenskemu alpinizmu pa podobne dosežke kot leta 99.

Hanzi Lesjak, predsednik Slovenskega
planinskega društva

Na pomen mladinskega dela in dela za mladino opozarjajo vsi: kultura, politika, prosvetna društva, mnogo staršev in učiteljev. Kljub temu je predvsem s strani mladih v Celovcu pogosto slišati, da bi radi kaj naredili, čeprav včasih ne vedo prav, kaj točno. Povprašali smo pet mladih, kaj je po njihovem treba storiti, da mladinska scena bolj zaživi, in kaj k temu lahko prispevajo slovenske organizacije.

Pripravil Andrej Leben

Mladi si želijo vsega več

Zanimivo mora biti

Milan (18): Na Koroškem za mladino itak nič ni. Tudi za nemško govorečo ne. Zato je važno, da mladina sama nekaj naredi. Vsi samo rečejo, da se nič ne dogaja, sami pa nič ne naredijo.

Slovenske organizacije bi morale nuditi možnost, da se lahko kaj naredi, npr. koncerte ali zanimiva in ne dolgočasna branja. Potrebne so dobre ideje. Dobro bi bilo, če bi organizacije ustvarile okvir, mladina pa bi morala imeti

veliko možnosti pri odločanju ali pa sploh sama odločiti.

Dobro bi bilo, če bi bile na več krajih take možnosti, da se mladi srečamo. Tako da lahko vsi sodelujejo v kakih delavnicah. Šentjanž npr. je daleč. Niti ne vem, kaj se tam dogaja. Všeč bi mi tudi bilo, če bi recimo s prijatelji organizirali izlete.

Tudi na področju šolanja in izobraževanja v bistvu nič ni. Mene bi zanimalo tudi politično izobraževanje. O politiki drugod in v Avstriji. Tudi to z glo-

balizacijo; in o manjšini. Kakšne možnosti ima in kakšnih nima. Dobro bi bilo vedeti tudi nekoliko več o manjšinski politiki na Koroškem. Zdaj za to ni veliko interesa. Ne vem prav, zakaj. So pa skoz neki prepiri.

Najbolj pogrešam kak klub, kjer bi se srečevali. Pa več kulture in več koncertov, sploh več zanimivih prireditev. Saj jih je na Koroškem zelo malo. Od prireditev, ki jih organizirajo društva, grem včasih na kabarete, na gledališke predstave in koncerte.

Na podeželju se več dogaja

Lela (18): Kulturna ponudba za mladino je boljše kot prej, ampak še vedno slaba. Zdaj so vsaj stvari v Barfly ali v Künstlerhausu, redko tudi v Konzerthausu. Bolje pa bi bili taki festivali kot je Kontaktna leča. Samo je malo mladine, ki to dela.

Za slovensko mladino v Celovcu pravzaprav ni nobenih prireditev. V Šentprimozu ali v k & k, tam imajo dosti kaj, na vem pa, če je to vedno kaj za mlade. Na prireditve slovenskih društev že grem, je pa tako, da so večinoma zunaj. Problem je, kako priti tja in nazaj. Na podeželju imajo mladi nekako več ponudbe kot v Celovcu. Zanimajo me teater, kabaret

in seveda koncerti. Včasih so zelo dobri, recimo v Šentjakobu. Pogrešam pa workshope za risanje, bobnanje ... Poleti v počitnicah so že, ampak med letom jih ni.

Mladinsko delo? To bi lahko opravili odrasli, ki so v sebi še mladi. Tudi od osrednjih organizacij bi lahko kaj prišlo. Saj je KDZ, ampak mladi tam skušajo biti tako seriozni, ni več te spontanitete.

Potrebni bi se mi zdeli tudi nekakšni referati ali pa serije predavanj. Mladi bi lahko sami povedali, kaj jih zanima. Npr. o rasizmu in sovraštvu do tujcev. To bi bilo cool. Mislim da mora mladina refenente nekako poznati.

Dobro bi tudi bilo, če bi bilo več različnih koncertov. Zdaj je vse črno-belo. Super bi bilo, če bi bili tudi slovenski koncerti in več slovenske kulture. Čeprav, če slovenska kultura nekaj nudi, to tudi ni vedno slovensko. Saj to tudi ni važno.

Več tekmovanj in športa

Eva (16): Za obogatitev naše kulture bi bilo dobro, če bi osrednji organizaciji organizirali več koncertov za mladino, prav tako glasbena tekmovanja in morda tudi več govorniških natečajev. Zame bi bile zelo pomembne tudi športne prireditve. Turnirji v nogometu, košarki,

odbojki, namiznem tenisu, itn. bi zagotovo privabili mladino in tudi vzbujali splošno zanimanje za delovanje slovenskih društev.

Pričakujem si predvsem, da bi slovenska društva in organizacije na Koroškem splošno ponudile več programa oz. prireditev za mladino. To bi po mojem mnenju bila tudi dobra možnost za vključitev mladih v organizacijske zadeve.

Nadoknaditi zamujeno

Dominik (21): Študenti nimajo več toliko časa kot prej. Imaš pritisk, da zaključiš študij v 12 semestrih, sicer ne dobiš dela. Kolikor pa vem, se mladina precej razburja, da se v Celovcu nič ne dogaja. Kar se tiče športa, ponudba na Koroškem zagotovo ni slaba. Problem je denar. V kulturi pa se ne nudi veliko kaj. Sploh manjkajo koncerti, tudi »slovenski«. Na Kontaktno lečo zdaj pride 50 ljudi, čeprav je kvaliteta v redu. Na gimnaziji je bilo še super, ko je bila Kontaktna leča še reklama za šolo. Sicer grem na športne prireditve, na plese in na prireditve, ko mislim, da je treba iti.

Če vzamem slovenske organizacije in mladinsko delo, se mi zdi, da imajo trenutno druge probleme, niti nimajo ljudi, ki bi lahko prevzeli tako delo. KDZ klub je za starejše nezanimiv, drugega kluba pa ni. Mladinsko delo pa bi logično morale spodbuditi organizacije. Po mojem so tudi mladinci, ki bi tako delo lahko vodili.

Narodnostna politika je po mojem še vedno pomembna gonilna sila, da je kdo dejaven. Tudi v kulturi. Vsem nikoli ne boš ustregel. Ampak če hočeš priti do ljudi, moraš najti neko srednjo pot. Te pa trenutno ni. Ni človeka, ki bi ti dal občutek, da ni ne lev, ne desen. Večinoma tudi ni interesa za politiko, tako kot v celi Avstriji. Problem je tudi, da v šoli nič ne slišiš. Slovenska gim-

nazija je glede politične izobrazbe zelo šibka. Potrebni bi bili dobri izobraževalni seminarji, v nemščini in slovensščini. Takih poskusov je sicer že bilo, manjka pa kontinuiteta. To, kar sem v zadnjih desetih letih zamudil glede političnega izobraževanja, pa bi rad nadoknadil.

Snowboard & Ski
ELAN

Vesele božične praznike in srečno novo leto! 2000

Krojaštvo

WEISS

vesel božič in srečno novo leto

Spitalgasse 12
9020 Celovec
Tel. 0463/513752

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem rojakom družina

dr. Franc in mag. Vera Wutti
Borovlje

Kaj se vam zdi, poslušalci vi, al' ste kaj slišali? Švež veter prišel je od nas, za vas še na ves glas!

Gloria in eteris deo, tako pri AGORA pojejo, lepo pojo, nalašč glasno – odprto je uho.

Radio AGORA, tudi v novem letu dnevno od 10-14 in od 18-2 na frekvencah 105,5 • 106,8 • 100,9

Vsem cenjenim odjemalcem, znancem in prijateljem želi vesele božične praznike in srečno novo leto

ADEG Ogris-Martič
Ludmannsdorf/Bilčovs,
☎ 0 42 28/22 51

Vesel božič in srečno novo leto 2000 želijo

ravnateljstvo, profesorski zbor in dijaki
Dvojezične zvezne trgovske akademije
v Celovcu

OBDOBJE OD 8. MARCA 1999 DO 8. MARCA 2000 JE EVROPSKI PARLAMENT DOLOČIL ZA LETO EVROPSKE KAMPANJE PROTI NASILJU NAD ŽENSKAMI. ZA VELIKO ŠTEVILO ŽENSK V SLOVENIJI JE PRAV ZAKON NAJBOLJ NEVAREN GLEDE NASILJA.

Dosje: nasilje nad ženskami

V Sloveniji so zadnjih nekaj let mednarodne dneve akcij proti nasilju nad ženskami obeležili s posameznimi akcijami. Letos so se mednarodni kampanji pridružili s skupno akcijo nevladnih organizacij, vlade in parlamenta. Treba je vedeti, da v Republiki Sloveniji problem nasilja nad ženskami in otroki izstopa iz območja zasebnosti v sfero javnosti šele zadnjih deset let. Vse nevladne organizacije, ki so začele z organizirano pomočjo ženskam, žrtvam nasilja, in s tem odprle novo poglavje na področju tovrstnega delovanja, so nastale znotraj feminističnega gibanja konec osemdesetih in v začetku devetdesetih let. Feministični pristop definira moško nasilje nad ženskami kot socialni fenomen, s katerim moški ohranjajo svojo nadvlado nad ženskami. O odnosu družbe do tovrstnega nasilja veliko pove tudi podatek, da je bilo v Sloveniji prvo zatočišče za ženske odprto šele leta 1991.

»Kaj ti je, deklica?«

V letošnjem obsežnem projektu z naslovom »Kaj ti je, deklica?«, ki je po vsej Sloveniji potekal od 16. novembra do 15. decembra, sta se nevladnim organizacijam Društvu SOS telefon za ženske žrtve nasilja, Feminističnemu informacijsko kulturnemu središču in Društvu za nenasilno komunikacijo pridružila še Urad za žensko politiko pri vladi Republike Slovenije in Komisija za politiko enakih možnosti pri državnem zboru Republike Slovenije. Izdali so brošuro »Dosje: Nasilje nad ženskami« (dostopna tudi na spletnih straneh: www.gov.si/uzp), organizirali okroglo mizo in strokovne posvete ter organizirali plakatno akcijo. Z razsežnostjo in pojavnimi oblikami ter ukrepih proti nasilju nad ženskami niso želeli informirati le široke javnosti, temveč spodbuditi tudi strokovno in laično razpravo o možnostih za doseganje evropskih standardov. Prav tako so želeli v ukrepanje za izboljšanje situacije vključiti posamezne lokalne skupnosti in afirmirati pomen nevladnih organizacij na tem področju.

Žensko gibanje in nevladne organizacije

V osemdesetih letih se je v Sloveniji razvijala civilna družba in takrat se je mirovniškim pobudam, zahtevam po demokratizaciji družbe, demilitarizaciji in pravici do svobode govora pridružilo tudi feministično gibanje. Prav predstavnice feminističnega gibanja so – kot dve desetletji prej v državah zahodnega sveta – začele organizirati pomoč ženskam, žrtvam nasilja. Ne želimo posploševati, ker vem, da so bile tudi znotraj državnih ustanov za socialno pomoč izjeme, vendar so bile žrtve nasilja v njih mnogokrat sekundarno viktimizirane, kar pomeni, da njihovega problema niso jemali resno, da so iskali delež njihove krivde in jim vsiljevali svoje nasvete. Izkušnje iz tujine, kjer tovrstno delovanje temelji na vsaj dve desetletji daljših izkušnjah, govorijo, da morajo ženske same definirati svoj problem in tudi način njihovega reševanja. Ob vprašanju krivde žensk, zaradi katere naj bi bile deležne nasilnega obnašanja, pa je treba

vztrajati na trditvi, da za nasilje nad njimi nikoli in nikjer ni niti najmanjšega opravičila.

Leta 1989 je bilo ustanovlje-

vendar pa se dr. Zoran Kanduč z Inštituta za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani sprašuje, ali zmore kaznovanje

Obsodba dejanja, ne storilca Nasilje do žensk je do te mere vtakano v družbeno strukturo, da na videz deluje kot nekaj sa-

ve oziroma da prispevajo k nasilju, da je vzrok za nasilje nad njimi njihovo izzivalno vedenje. Kdaj torej ženska izziva? Ko noče igrati tradicionalno predpisanih vlog. In krog se zavrti ...

Prav tako si zatiskamo oči pred dejstvom, da je zakon za veliko število žensk najbolj nevarna institucija, dom najbolj nevarno mesto in partner najbolj nevarna oseba. Ko ljudje slišijo o nasilju nad ženskami, so prepričani, da gre za nasilje, ki ga povzročijo tujci. To pa ne drži, saj največ posilstev in nasilnih dejanj zagrešijo možje in zunajzakonski partnerji.

Natančna statistika o nasilju nad ženskami v Sloveniji ni izdelana. Po ocenah Društva SOS telefon za ženske, žrtve nasilja je nasilje prisotno v vsaki peti družini v Sloveniji, poslana naj bi bila vsaka sedma ženska. Podatki za razvitejše države so še slabši.

Lepak s kampanje proti nasilju v Sloveniji

no Društvo SOS telefon za ženske in otroke, žrtve nasilja. Leta 1993 je začela delovati »MODRA« – Društvo za raziskovanje in uresničevanje psihosocialnih potreb žensk. Leto dni kasneje so ustanovile Žensko svetovalnico, ki ženskam v stiski pomaga najti psihosocialno pomoč. Združenje proti spolnemu zlorabljanju pomaga tistim, ki so se kot zlorabljeni/e obrnili/e nanje. Od avgusta 1996 deluje v Ljubljani Društvo za nenasilno komunikacijo, ki se zaveda, da je dolgotrajno varnost za žrtve nasilja možno doseči le s preventivno dejavnostjo in s svetovalnim delom s povzročitelji nasilja.

Desetletno delo nevladnih organizacij je obrodilo sadove. V zadnjem času se nevladnim projektom pridružujejo vladni. Nekoč povsem prostovoljno delo prevzemajo plačani in dobro usposobljeni strokovnjaki in strokovnjakinje. Vedno več projektov financira država, delo proti nasilju nad ženskami pa je postalo del predloga Nacionalnega programa socialnega varstva do leta 2005.

Strukturno nasilje

Kako spremeniti razmerje moči med spoloma, da do nasilja enega nad drugim ne bi več prihajalo? Ali s kaznovanjem storilcev na tem področju sploh kaj storimo? Kratkoročno ima vsebina kazenskega prava in njegovo izvajanje na področju nasilja nad ženskami velik in v marsikaterem posameznem primeru celo odločilen pomen.

delovati kot najpomembnejši element preprečevanja tovrstnega vedenja? Odgovor je negativen. Posamezniki in skupine bi se morale organizirati tako na javnih kot na zasebnih prizoriščih boriti proti dosti hujšemu nasilju, proti tako imenovanemu »strukturnemu nasilju«, ki ni povezano s posameznimi osebami ali institucijami.

V primeru, ki nas zanima tukaj, je to protiseksistični in protipatriarhalni boj, ki vsebujeta boj za demokratizacijo intimnih, ljubezenskih in spolnih razmerij, boj za priznanje in uveljavitev pravice do samoupravljanja z lastno spolnostjo in boj za človekove pravice. Strašljivo je zavedanje, da ima prav boj na omenjenih področjih kratkoročno slabe oziroma dvoumne posledice: ženski boj za osvoboditev na spolnem, intimnem in ljubezenskem področju in za ekonomsko ter politično enakost je izzval različne nasilne reakcije nekaterih moških, ki se ne znajdejo v novih razmerah z ženskami, ki odklanjajo tradicionalne družbene, spolne, zakonske in družinske vloge. Prav to vztrajanje pri starem, tradicionalnem, naravnem, ki ni značilno le za moške, temveč tudi za številne ženske, kaže na ne-transparentnost strukturnega nasilja, na njegovo navidezno »normalnost« in »samoumevnost«. »Raz-krivanje strukturno zakritega« nasilja poteka prav s pomočjo feminističnega gibanja.

Prav zato je treba narediti vse, da se predvsem bolj zakrite oblike nasilja prepoznajo kot take in da se razumejo njegovi vzroki. Dr. Kanduču se zdi pomembno, da se obsoja dejanje in ne storilec, ki mora imeti možnost ponovne vključitve v skupnost, in sicer kot njen nenasilni član. Cilj takšne preprečevalne politike je ponotranjenje dejstva, da so nasilna dejanja prepovedana, sramotna in nesprejemljiva. Za dosego takih rezultatov pa je potrebno sodelovanje družine, šole, soseske, skupnosti, družbe in države.

Najpomembnejša informacija, ki jo dobi mlad človek o nasilju, je odziv družbe nanj. Nasilni so predvsem tisti moški, ki se v ožjem okolju niso naučili, da je ženska enakovredna partnerka in ki za oblikovanje svoje spolne identitete potrebujejo občutek premoči nad drugo osebo. Podatki kažejo, da se 60% moških, ki so se zaradi svoje agresivnosti vključili v posebne skupine za nenasilno komunikacijo, kasneje ne zateka k nasilnim dejanjem.

Zmote, ki onemogočajo prepoznati in razumeti

Zmotno smo prepričani, da so največji nasilneži alkoholiki in »ljudje z dna«. Vendar pa raziskave kažejo, da so moški nasilni ne glede na izobrazbo, vero, starost, dohodek ... Presečna podatek, da kar 46% Evropejk in Evropejcev – med moškimi in ženskami ni razlik – meni, da so ženske same kri-

Za konec

Nikoli nisem razumela tarnanja nad krizo tradicionalne družine. Hvala bogu, da jo, takšno kot je, jemlje hudič. Najbrž bo boj za prevlado partnerskih nad zakonskimi odnosi med dvema človekoma (ne glede na spol) še dolg. V novo tisočletje ljudje nosimo vse preveč bremen, ki se jih lahko samo sramujemo.

Irena Destovnik

Vir: Dosje: Nasilje nad ženskami. Izd. Urad vlade R Slovenije za žensko politiko, Društvo SOS telefon, Feministično informacijsko kulturno središče, Društvo za nenasilno komunikacijo. Ljubljana 1999.

OD KOD JE, ZAKAJ JE TO KAR JE IN KAKŠNA PRIPOTUJE DO LONČKOV NA NAŠIH MIZAH

Kava – grenka črna pijača

Najbrž nisem edina, ki se zjutraj še v temi tipaje loti kuhanja kave in ne odpre oči, preden ne vdihne njenega toplega in omamnega vonja. Ko je maček nahranjen in jutranji časopis na mizi, s kavo začnem nov dan. Vsem »odvisnikom« Jezernik v svoji zadnji knjigi pripoveduje zgodbo o tem, od kod kava, zakaj prav kava in kakšna je zgodovina njenega popotovanja do lončkov na naših mizah.

Pregrehe tega sveta

Preden je arabska beseda qahwa pomenila to, kar pomeni danes, je označevala vino. Vino naj bi pivca odvrčalo od hrane, kava pa od spanja. Tako preprost prenos je zadostoval, da se tisto, kar pijemo v Salzburgu, imenuje Kaffee, v Rimu caffè, v Londonu coffee, v domači kuhinji pa (k)ofe. Vendar pa ni nujno, da to drži. Morda bo ljudem z bolj moralno držo bolj povšeči razlaga, da je koran oboje, tako vino kot kavo, imel za pregreho. Kot zmlato žito imenujemo moka, se tudi ime kava uporablja le za pijačo in ne za snov, iz katere je narejena. Kavovec je tropska zimzelena rastlina, bolj grm kot drevo, ne zraste več kot štiri metre v višino in ima drobno, belo cvetje. Njegova posebnost je, da ima hkrati cvetove ter zelene in zrele plodove.

Pradomovina kave je Etiopija, od koder so jo ob koncu 15. stoletja prenesli v Jemen, kjer naj bi se uživanje kave tudi začelo. Prvi naj bi jo pili sufiji, za katere je značilno poudarjanje mističnih doseganj boga. Njihova skupinska bogoslužja so potekala ponoči in pri tem so si pomagali z različnimi opojnimi sredstvi. Avtorji so si edini v tem, da je prav odprtost sufijev, ki so aktivno sodelovali tudi v posvetnem življenju, pripomogla k temu, da se je kava sploh razširila.

Kratek spomin

Da je človeški spomin kratek in se slabo uči iz preteklih izkušenj, se je izkazalo tudi za kavo. Kavovec namreč prva štiri leta ne obrodi. V petem, šestem, sedmem in osmem letu visok pridelek vedno bolj znižuje ceno kave, in to do te mere, da plantažniki odpuščajo delavce. Ker se gojenje kave ne izplača, jo na trg prihaja manj in njena cena poskoči. Plantažniki zasajajo nove sadike ... in krog se ponovi. Vse 19. stoletje je polno nihanja med preveliko in premajhno ponudbo kave na trgu, k čemer so svoje prispevale tudi vojne.

Zgodbice o odkritju

Na eni strani smo ljudje bitja s kratkim spominom, ki venomer ponavljamo iste napake, po drugi pa si za vse na tem svetu izmišljamo nove in nove »mite o izvoru«. Kavo pijemo, ker nas poživijo kofein v njej, ker draži možgansko skorjo, poveča občutljivost čutil, pospeši

Božidar Jezernik, profesor za etnologijo Balkana na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo na ljubljanski univerzi bi gotovo ne zmožal napisati toliko knjig, če ga kava ne bi odvrčala od spanja. Prepričana sem, da si je tudi iz tega razloga izbral kavo za temo svoje zadnje knjige, ki je izšla pri Založbi Rokus v Ljubljani.

delovanje srca in ožilja ter dviga krvni pritisk, kar omogoči, da možgani dobijo več kisika in ostanemo budni. To so nam razložili strokovnjaki, nas pa zanimajo zgodbe o odkritju kave. Najbolj simpatična med njimi govori o arabskih kozah, ki

vljudnostnih obrazcev. V tem svetu je kava simbol gostoljubja in za greh velja tako to, da ti kave ne ponudijo kot to, da jo odkloniš. Kavo najprej ponudijo najbolj ugledni osebi, potem najstarejšemu gostu in na koncu ženskam.

ne. Ljudje so začeli piti kavo v kavarnah in se pri tem zabavati s plesom in glasbo. Prve kavarne so se razvile v svetih mestih islama na Arabskem polotoku. Ni minilo dolgo, ko je prišlo do preganjanja kave tudi s strani oblasti. Ohranjeno je poročilo

Do konca 17. stoletja so bile kavarne že v vseh večjih mestih, v 18. in 19. stoletju pa so prevzele pomembno vlogo v političnem, literarnem, umetniškem in poslovnem življenju

so med pašo jedle plodove kavovca in ponoči, namesto da bi spale, živahno poplesavale. Ko je njihov pastir tudi sam poskusil neznan plodove, je še sam plesal s svojimi kozami.

Sladka kava je zločin

Povsod na Vzhodu so kavo kuhali v manjših bakrenih in medenastih posodah in jo še vročo takoj servirali v zelo majhnih glinenih ali porcelanastih skodelicah. Biti je morala zelo močna in vroča, sladkorja in mleka pa niso dodajali. Sladkor so v kavo začeli dodajati Evropejci, in še na začetku tega stoletja je nekdo zapisal, da bi bil za Turke sladkor v kavi zločin. So pa vzhodnjaki kavi radi dodajali ambro, ki je veljala za močan afrodizijak, eno ali dve zmečkani nageljnovi žbici ali ščepec penušinega semena.

Med ljudmi še danes razširjeno mnenje, da ni dobro piti kave na tešče, ni iz trte izvito. Pitje kave je že od samega začetka povezano z nasveti, naj se ne pije med postom in da je treba pred njenim jutranjim pitjem prej pojesti kos kruha. Pri vzhodnjakih pa se je dolgo obdržala navada, da so jo pili po zaužitem obroku.

Serviranje kave

V dobrih kavarnah vam še danes ob kavi postrežejo s kozarcem vode. Le redkokdo ve, da se mora spiti pred zaužitjem kave, ker se drugače z njo poplakne okus po kavi. V arabskem svetu še danes veljajo stroga pravila okoli obreda pitja kave, ki so povezana z vrsto

Zdravilo ali strup

Tako kot še danes lahko neke preberemo, za kaj vse je kava zdrava in se že naslednji dan zaklinjamo, da bomo z njenim pitjem takoj prenehali, ker je najnovejša raziskava pokazala vrsto slabih posledic za naše zdravje, tako je bilo ves čas njene zgodovine. Njeni goreči nasprotniki so ji rekli peklenska pijača ali počasi delujoč strup. »Mislim, da mora biti res, saj jo pijem že osemdeset let in še nisem mrtev!«, naj bi izjavil nek francoski filozof v 18. stoletju, prav takrat, ko je Johann Sebastian Bach napisal »Kantato o kavi«, s katero se je posmehoval nemškemu zdravniku, ki so svarili pred posledicami njenega pitja. Simpatična je tudi zgodbica o dogodku, ki naj bi se zgodil na Švedskem v 18. stoletju. Kralj Gustav III. je hotel vedeti, kateri od obeh napitkov, kava ali čaj, je bolj škodljiv. Ker so prav takrat obsodili na smrt enojajčna dvojčka, je zahteval, naj ju ne usmrtijo, temveč naj eden v zaporu vsak dan pije čaj, drugi pa kavo. Leta so minevala, dvojčka sta veselo živela, kralj in člani zdravniškega konzilija pa so počasi eden za drugim umirali. Boste še naprej pili kavo, če vam izdam, da je prvi umrl pivec čaja, in sicer v starosti 83 let?

Pomen kavarn

Če je bila kava sprva povezana z versko skupino, je kasneje ta okvir presešla in z njenimi novimi uporabniki oblikovala tudi povsem nove podobe in pome-

takega pregona iz Meke iz leta 1511, v katerem lahko preberemo, da kavarniške navade niso v skladu s čistočo Mohamedove vere. Takšen odnos do kave in kavarn se je ohranil vse 16. in 17. stoletje. Veselo družabno življenje v kavarnah in običaj, da je šla skodelica od ust do ust, je preveč spominjala na pivce vina, ki je bil strogo prepovedan, da bi to verske gorečnejše pustilo hladne in v obojem ne bi videli razuzdanosti.

Za muslimane je obisk kavarn pomenil tudi možnost oditi iz hiše. Piti kavo v družbi je pomenilo preživeti večer s tovariši in se zabavati. Jezernik posebej opozori, da je bilo to, kar iz današnje perspektive ne zglada kakšen posebno velik preobrat, prava revolucija v pojmovanju gostoljubnosti, ki je bila do tedaj vezana le na gostiteljev dom. Pa tudi navada uživanja hrane in pijače v javnosti se je z odpiranjem kavarn vse bolj uveljavljala.

Hudič pa je tičal v drugi luknji. V kavarni so se ljudje družili ob kavi, kjer so si v času pred uveljavitvijo časopisov izmenjevali novice, ob čemer se je oblikovalo javno mnenje, kar oblastnike gotovo ni navduševalo. Vzhodnjaška kavarna je bila tudi neke vrste literarni forum in prostor za glasbene nastope. Kljub temu pa so bili nasprotniki kavarn prepričani, da gre za propad moralnih vrednot, saj so po njihovem posvetne dejavnosti v kavarnah nadomeščale študij in kontemplacijo v džamiji.

Prihod kave in kavarn v krščansko Evropo

Čeprav so Evropejci poznali kavo iz poročil različnih potopiscev in o njej sprva niso imeli dobrega mnenja, je Evropa prevzela oboje, pijačo in kavarne. Do konca 17. stoletja so bile kavarne že v vseh večjih mestih, v 18. in 19. stoletju pa so prevzele pomembno vlogo v političnem, literarnem, umetniškem in poslovnem življenju. Od muslimanskega sveta pa so se razlikovale v tem, da so smele vanje, razen v Angliji, zahajati tudi ženske.

Da pa ni v načinu uživanja kave videl greha samo islam, pogledjmo, kaj se je zgodilo, ko je kava konec 16. stoletja prišla v Rim. Nek duhovnik naj bi pozval papeža Klementa VIII., naj prepove kristjanom piti kavo, češ da je hudič prepovedal nevernim muslimanom uporabljati vino, ker ga je posvetil Kristus in ker se uporablja pri svetem obhajilu. Zato naj bi jim dal kot nadomestek to črno pijačo, ki pomeni za kristjane nevarnost, da padejo v past, ki jo je nastavil hudič njihovim dušam. Papežu pa je bil okus kave povšeči in iz zadrege se je izmazal tako, da je Satana prelisičil s tem, da je kavo krstil in naredil iz nje pravo krščansko pijačo. Seveda so še vse 18. stoletje iskali svetopisemske vzporednice in špekulirali tudi z antičnimi.

V Angliji je le malo kavarn preživelo začetek 19. stoletja, nadomestili so jih elitni klubi. Angleži namreč niso imeli prekomorskih kolonij, v katerih bi rastele kavovce, imeli pa so monopol nad čajem. V Franciji so se kavi uprli vinogradniki in trgovci z vinom. V Nemčiji je trajalo približno dve generaciji, da je kava postala del vsakdanjika delavcev in kmetov. Če je angleška oblast podpirala čaj in francoska vino, pa je nemški kralj Friderik Veliki izjavil: »Moji ljudje morajo piti pivo!« Temu istemu kralju so kavo pripravljali tako, da so jo kuhali s šampanjcem in ji dodali zmlat poper. Prav tu se je tudi rodila ideja o rabi praženih korenin cikorie kot kavnega nadomestka. Dunajske kavarne so odigrale še posebej pomembno vlogo sredi 19. stoletja kot prizorišče političnih spopadov tistega časa. Avstrija pa se je od drugih evropskih držav razlikovala po tem, da je bila kava še tja do začetka 20. stoletja privilegij elit.

Zanimiva je tudi »zgodovina kave« na Slovenskem. Avtor je zabeležil nekaj prav zabavnih zgodbic o tem, kako so gospodinje ves dan kuhale kavno zrnje in mu dodajale vodo, pa se še ni hotelo skuhati.

Vesele božične praznike
ter srečno novo leto Vam želi

Vaš svetovalec **Andreas Wuttej**

Büro/pisarna: Privat:
Mettingerstraße 13 9122 Tulpenweg 9, tel. 0 42 39/27 00
9100 Völkermarkt/Velikovec Mobil: 0664/41388 78
tel. 0 42 32/31 61

llonau Versicherung

Vesele
božične
praznike
in srečno
novo leto
2000

100.5
105.5 MHz
106.5

RADIO
KOROTAN

Radio Korotan • Viktringer Ring 26 • A-9020 Celovec/Klagenfurt
www.korotan.at

Die Perle der Diesel. Peugeot 306 HDI Common Rail.

weniger Schadmission -20% Verbrauch +15% Drehmoment mehr Leistungsbeute

Den 306 HDI Common Rail gibt es als Limousine und Kombi, 66 kW/ 90 PS mit 205 Nm schon bei 1.900 U/min. Mit sensationellen 5.2 l Verbrauch im Drittelnix und daher nur 6 % NoVA. Nutzen Sie die günstigen Finanzierungs-Angebote der Peugeot-Bank.

Peugeot. Mit Sicherheit mehr Vergnügen.

PEUGEOT

Frohe Weihnachten und
gute Fahrt im Neuen Jahr
wünscht Ihnen

PEUGEOT
VERKAUF — KUNDENDIENST
ANTON ZOFF
9181 Feistritz im Rosental 131

Vsem rednim in
podpornim članom,
vsem prijateljem in
znancem želi
vesele božične
praznike in srečno,
zdravo in veselo
novo leto

SLOVENSKO
DRUŠTVO
UPOKOJENCEV
PLIBERK

Vsem tovarišem,
kar si sami
najbolj želijo

**Kristi -
Marinjak
Kotmara vas**

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi

KONUS

EXPORT - IMPORT
Konus trgovska družba, Pliberk
Konus Handelsgesellschaft, Bleiburg
A-9150 Bleiburg, Völkermarkter Str. 11,
tel. 042 35/36 50, fax 36 50-83
email: konus.gmbh@carinthia.com

ARTIS
Filmproduktion
9020 Klagenfurt/Celovec; Primoschgasse 3; Tel.: 0463-37553

Ihre erste Vorstellung "Mensch in der Landschaft"	Stopp! 2. Szene in der Mitte	Pogleda, a ne vidi ga, od deteta oba
"Kdo bil je ta? Tega poznami!"	Znanec zginja v daljavi	"Srečen Božič" zakriči v prazno ulico tisočerihi lučk

**HOLZBAU
GASSER** GmbH

A-9072 Ludmannsdorf • Edling 25 • Tel. 0 42 28/22 19 • Fax 27 50
E-mail: office@holzbau-gasser.at • Internet: www.holzbau-gasser.at
ZIMMEREI • TISCHLEREI • COMPUTERGESTEUERTER ABBUND

Wir wünschen
allen unseren Kunden
und Freunden
ein besinnliches
Weihnachtsfest und
ein erfolgreiches neues Jahr

Vsem našim
odjemalcem
in prijateljem
želimo prijetne
božične praznike
in uspešno novo leto

Vesele
božične praznike
in srečno novo leto

želijo

**dr. Matevž Grile
dr. Roland Grile
in
mag. Rudi Vouk
ODVETNIKI**

CELOVEC,
Karfreitstraße 14/III
Tel. 0463/5 4267

Vesele božične praznike
in srečno novo leto 2000
želita
odvetniški pisarni

Dr. Valentin Kaki Celovec
in
Tanja Pečar Ljubljana

Vesele praznike in
srečno ter uspešno
novo leto 2000 želi

odvetnik
dr. Miran Zwitter

A-9020 Celovec
Karfreitstraße 3
telefon 0 46 3/50 5 40
faks 0 46 3/50 5 41

Vesele božične praznike
ter uspešno novo leto Vam želi

TURISTIČNA AGENCIJA IN AVTOPODJETJE
STENČNIK
TEL. 0 42 36/20 10-0
FAX 0 42 36/20 10-11
A-9141 DOBRLA VAS

Zahvaljujemo se vsem prijateljem,
partnerjem in potnikom za zaupanje
v minulem letu in Vam želimo
srečno vožnjo v letu 2000

Vesele božične praznike ter srečno in uspešno novo leto
želi vsem občanom, prijateljem in gostom

Paul Robnig
župan
občine Globasnica

KMEČKA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST
informacija – motivacija – svetovanje – strokovno šolanje

Nov naslov!

*Vsem članom, prijateljem in znancem želimo vesele božične praznike in srečno novo leto 2000!*c/o Miha Zablatnik, predsednik
Bilnjovs 2, 9072 Bilčovs
tel. 04228/2264, fax 04228/3874
e-mail: kmetija.zablatnik@aon.atVesel božič
in srečno novo leto
želi vsem znancem
in prijateljem,
absolventkam
in absolventom

Konvent šolskih sester

Višja šola za
gospodarske poklice
v Št. PetruEnoletna Strokovna
gospodarska šolaVsem gostom, prijateljem
in znancem želimo vesele
božične praznike in
srečno novo leto 2000GOSTIŠČE
RESTAVRACIJA
KEGLJIŠČE
JUENNA
Čepiče pri Globasnici
Tel. 04230/271Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi vsem poslovnim partnerjem, znancem in prijateljem**HRIBERNIG JOHANN**
FLIESENVERLEGUNGPLANUNG – BERATUNG – AUSFÜHRUNG – ALLE VERKLEIDUNGEN MIT
ECHTEN KERAMISCHEN FLIESEN – PLATTEN – MOSAIK – BAUKERAMIK

Tutzach/Tuce 30, 9065 Ebental/Žrelec, Tel. 0463/404 38

Knjižni dar 2000■ **Koledar Mohorjeve družbe v Celovcu za leto 2000**

Tudi letos dajejo avtorji prispevkov in slik Koledarju pestro in zanimivo podobo. Od prispevkov o kulturi in znanih Slovencih, do esejev in literarnih prispevkov bo bralec našel še marsikaj o življenju v preteklosti in sedanjosti.

šil. 130,-

Gabi. Gabi pa hoče kljub temu proč. Zato se Franc in Gabi obdarita že dan pred svetim večerom.

šil. 130,-

■ **OTROŠKA KNJIGA**Christine Nöstlinger
Franceve božične zgodbe
Za božič se Gabi vedno odpele na podeželje k svoji teti. To pa Francu nikakor ni všeč. Kajti Franc ljubi■ **STVARNA KNJIGA**Manfred Neuhold
Bezeg za mladost, zdravje in lepoto
Pravijo, da je bezeg »kajžarjeva lekarna«. Zdravilno moč njegovih cvetov in ja-

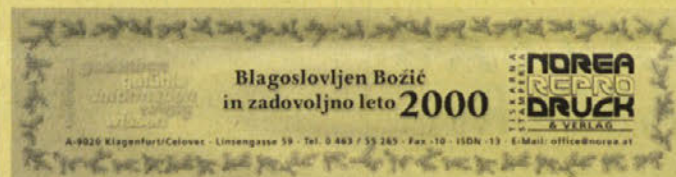
god, listja in skorje so v ljudski medicini cenili od nekdaj. Toda to je samo del različne naravne moči te izredne rastline. Prijetni priručnik krasijo številne barvne fotografije.

šil. 150,-

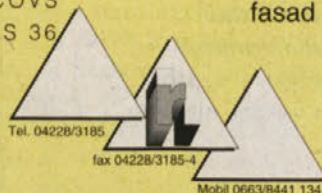
■ **VEČERNICE**Milo Dor
Strelci v Sarajevu

Roman govori na podlagi neobjavljenih procesnih dokumentov o sarajevskem atentatu 28. junija 1914 na avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda in njegovo soprogo, ki je zanetil svetovni požar.

šil. 150,-

Blagoslovjene božične praznike in
srečno novo leto želi vsem bralcem ŠV**MOHORJEVA ZALOŽBA** Celovec – Ljubljana – DunajBlagoslovljen Božič
in zadovoljno leto 2000**NOREA**
REPNO
DRUŽBA
VILLACH

A-9020 Klagenfurt/Celovec - Linsengasse 59 - Tel. 0 463 / 55 265 - Fax -10 -110h -13 - E-Mail: office@norea.at

Robert Hedenik**SPENGLEREI – KLEPARSTVO**
DACHDECKEREI – KROVSTVO9072 LUDMANNSDORF/BILČOVŠ
WELLERSDORF/VELINJA VAS 36Vesele božične praznike
in srečno novo leto

Tel. 04228/3185

fax 04228/3185-4

Mobil 0663/9441 134

Vaš
strokovnjak
v zadevah
streh in
fasad**SLOVENSKA
ŠPORTNA
ZVEZA**želi vsem svojim
članom in prijateljem
lepe božične
praznike ter srečno
novo leto 2000

Šport povezuje!

50let
1949-1999*Lastniki
Lastniki
in sodelavci
vam želijo
vesele praznike
in uspešno
novo leto.*
*vam želijo
vesele praznike
in uspešno
novo leto.***RUTAR**
EBERNDORF • VILLACH • ST. VEITDOBRLA VAS • BELJAK • ŠENTVID **CENTER**Prijetne božične praznike
in srečno novo leto želi**ELEKTROTECHNIK
KROPIJUNIK**Franzendorf/Branča vas 48
9072 Ludmannsdorf/Bilčovs
Tel. 04228/3397, 0676/336 06 19
Fax 04228/3397**Meister Service**
ELTKAUF®

Komaj se bomo prevesili v leto 2000, že bo Slovensko planinsko društvo Celovec praznovalo stoletnico organiziranega planinstva na Koroškem. Ni veliko društev, ki se lahko pohvalijo s tako visokimi obletnicami, ni pa jih tudi veliko, ki lahko vsaj v zadnjih desetletjih izkazujejo tako bogato dejavnost.

Nekaj podatkov iz zgodovine

Planinstvo se je razvilo v zadnjih 200 letih. Danes pa je zagotovo eden najbolj popularnih načinov rekreacije. Zato je bilo potrebno, da so se planinci povezali v organizacije. Te so skrbele za gradnjo koč, zavetišč, za varne planinske poti itn.

Planinska društva po Evropi so nastajala že v drugi polovici 19. stoletja, a Slovensko planinsko društvo v tedanji Avstro-Ogrski je nastalo pravzaprav zelo pozno. Toda z njegovo ustanovitvijo leta 1893 se je zanimanje za slovenske planince začelo širiti tudi med Slovenci na Koroškem. Tedaj je Deutsch-Österreichischer Alpenverein (DÖAV) z vso silo in sistematično deloval na tem, da v alpinističnem pogledu vse koroško obmejno gorovje, ležeče na slovenskem ozemlju, dobi izključno pod svoj vpliv. To nemško-avstrijsko planinsko društvo je bilo tedaj nosilec nemškega nacionalizma. Njegova taktika je bila enostavna: markiralo in označevalo je poti in steze v slovenskih gorah, postavljalo izključno nemške kažipote in druge oznake, kjer je bilo potrebno, je po svoje preimenovalo in ponemčilo imena, gradilo je svoje koč, nato pa je to svoje »delovno območje« razglasilo za nemško. To se je dogajalo predvsem v Rožu in Karavankah. Zaradi tega je imelo delo SPD pomembno narodnoobrambno vlogo in je bilo sestavni del borbe za ohranitev slovenstva (tudi) na Koroškem.

Ziljska podružnica

Leta 1900 je bila ustanovljena prva podružnica SPD na Koroškem – Ziljska podružnica (ustanovni občni zbor je bil 18. januarja v Borljah v zahodnem delu Ziljske doline). Ob ustanovitvi je imela 16 članov. Med ustanovitelji so bili deželni poslanec Franc Grafenauer iz Most, Ivan Milonig, pd. Koren iz Zahomca ter člani tako imenovanega »Slovenskega omizja« iz Beljaka. Med temi je bil posebno navdušen planinec Alojzij Knafelc. To beljaško omizje je združevalo narodne in prosvetne delavce iz Beljaka in okolice. Mnogi njegovi člani so delali kot železničarji v Beljaku. Alojzij Knafelc je bil adjunkt v direkciji državne železnice.

Načelnik je postal Franc Grafenauer, namestnik Ivan Milonig, tajnik Alojzij Knafelc, odbornika pa še Matija Kues in Josip Svaton. Sedež podružnice je bil na Bistrici na Zilji. Do konca leta 1900 se je njeno red-

Idilična podoba Koče nad Arihovo pečjo na Bleščeči, ki daje planincem topel dom in omogoča prijetno druženje

SLOVENSKI PLANINCI PRED JUBILEJEM

Sto let ljubezni do planin

Vsakoletni pohod Arihova peč zbere množico planincev

Za prijetno in toplo bivanje poskrbijo planinci sami

no članstvo povečalo na 34. Ziljska podružnica SPD je postala aktivna na področju Ziljske in Kanalske doline. Planinci so nadelali mnogo novih poti, jih markirali in označili s slovenskimi in nemškimi kažipoti. Ivan Milonig, pd. Koren, je dal na Zahomški planini zgraditi prvo slovensko planinsko postojanko na Koroškem – Korenovo koč. Načrtovali so še drugo postojanko v Zajzeri, v Kanalski dolini, vendar jim je najprej zmanjkalo finančnih sredstev, pozneje pa so jih ovirale oblasti. Leta 1906 je podružnica izgubila skoraj vse člane »Slovenskega omizja«, ker so bili kot zavedni Slovenci in planinci na predlog narodnih nasprotnikov premeščeni v Trst. Premeščen je bil tudi duša podružnice, tajnik Knafelc.

Koroška podružnica SPD

Knafelca pa je v društvu nasledil dr. Josip Oblak, takrat odvetniški koncipient v Celovcu. Že Knafelc je prej predlagal, da bi se zaradi pomembnosti za Koroško tedanja Ziljska podružnica preimenovala v Koroško podružnico. To se je zgodilo leto nato, februarja 1907.

Kljub temu pa situacija slovenskih planincev ni bila prav nič rožnata. Za celotno ozemlje od Štajerske do Italije

so imeli premalo aktivistov in sredstev. To področje je južno od Drave obsegalo vse severne Karavanke od Dravograda do Trbiža, Rabeljski kot in Kanalsko dolino ter vse hribovje do Velikoveškega Čezdravja. Na tem območju je delovalo šest sekcij DÖAV, ÖTC (Österr. Tourist Club) in Naturfreunde. Proti tej armadi so mogli postaviti 63 planincev s premoženjem 800 kron. Kljub temu so bili zelo aktivni – markirali so poti in med drugim so si osvojili najlepšo pot na Obir, kar jim je posebno zamerila sekcija ÖTC v Železni Kapli.

Po odprtju železniške proge od Celovca do Podrožce in dalje skozi predor pod Karavankami so takratni slovenski časopisi poročali o nevarnosti še bolj doslednega ponemčevanja Roža. DÖAV je to izkoriščal za nadaljnje germaniziranje Karavank. Zato se je tudi delo Koroške podružnice osredotočilo na Rož. Slovenski planinci so postavljali slovenske zemljevide in kažipote ob železniških postajah in poteh. Sestavljali so karte z vrisanimi markiranimi potmi, s pristnimi slovenskimi imeni. Bili pa so nasploh zelo uspešni tudi na področju publicistike: nikdar se namreč v nemškem časopisu ni toliko pisalo o delovanju SPD in ga tudi

ne napadalo. Tedanji list koroških Slovencev »Mir« je v mnogih člankih te neutemeljene napade zavračal. Posledica te gonje proti slovenskemu planinskemu društvu je bila: nemški veleposestniki so zaprli gorske prelaze, preko katerih so vodile slovensko markirane poti (!) iz Koroške na Kranjsko.

Prva svetovna vojna ja napravila konec vsem načrtom koroških slovenskih planincev. Leta 1914 je Koroška podružnica SPD prenehala obstajati. Žal so v prvi svetovni vojni padli mnogi mladi navdušeni člani, ki so bili v zadnjih letih poprej gonilna sila društva.

Krajši čas so pozneje v plebiscitni dobi obstajale še tri podružnice: Podružnica za Mežiško dolino (Pliberk), Belska podružnica (Velikovec) in Rožanska podružnica (Borovlje).

Slovensko planinsko društvo Celovec

Slovensko planinsko dejavnost, ki je bila med obema vojnoma zaradi znanih političnih razmer skoraj onemogočena, so obnovili takoj po drugi svetovni vojni v okviru Zveze slovenske mladine in Slovenske fizkulture zveze, zdaj Slovenske športne zveze. Med drugim so prirejali izlete v planine in že leta 1947 s pomočjo selske občine

načrtovali gradnjo koč v Košuti. Lepa akcija je bila leta 1949 postavitve križa v čast padlim borcem za svobodo na Komnici. Trije najbolj zavzeti planinci – Lubo Urbajs, Franc Rehsmann in Stanko Schellander pa so se leta 1952 odločili, da obnovijo nekdanje delovanje koroških podružnic. Novemu društvu so dali sedanje ime – SPD Celovec. Že naslednje leto, 11. januarja 1953, je bil ustanovni občni zbor, na katerem so izvolili sledeč upravni odbor: Lubo Urbajs – predsednik, Jozef Miklavčič – podpredsednik, Danilo Kupper – tajnik, Franci Brežjak – blagajnik in odborniki: Kristi Lajčahar, Andrej Jelenik, Feliks Smolnik, Stanko Schellander in Tinca Lapuš, por. Inzko. V nadzorni odbor pa so bili izvoljeni Franci Zwitter – predsednik ter Micka Košat, por. Miškulnik, in Lojze Galob.

Glavna cilja ustanovnega občnega zbora sta bila gradnja lastne planinske postojanke in utrditev vsesplošne planinske vzajemnosti. Oba cilja so slovenski planinci dosegli: leta 1968 so na planini Bleščeči s pomočjo gorenjskih planincev postavili planinsko postojanko Kočo nad Arihovo pečjo, leta 1984 pa je bilo društvo sprejeto v Zvezo avstrijskih planinskih društev/Verband alpinere Vereine Österreichs, včlanjeni pa so tudi v Planinsko zvezo Slovenije.

Lubo Urbajs, prvi predsednik SPD Celovec, se obnove organizirane planinske dejavnosti leta 1953 spominjaja tudi v naslednjem utrinku:

»Tudi dr. Josip Sašel iz Ljubljane, naš rojak iz Slovenjega Plajberka, je doživel obnovo našega društva. To pa sem zvedel šele, ko me je poleti leta 1953 obiskal na domu in se predstavil z besedami: »Kot zadnji načelnik Belske podružnice Slovenskega planinskega društva Vas prihajam pozdravit kot prvega predsednika novega planinskega društva z željo za najboljši uspeh!«.

Sedanje planinsko društvo, predvsem pa njegov odbor, se lahko pohvali, da uspešno nadaljuje to željo in delo nekdanjih zaslužnih planinskih pionirjev in zna ceniti njihov prispevek za obstoj slovenskega planinstva na Koroškem.

V času delovanja obnovljenega društva so društvo vodili najprej Lubo Urbajs (1953–1984), nato Franci Kropiunik (1984–1990), zdajšnji predsednik pa je Hanzi Lesjak.

SPD Celovec danes

V tem prispevku smo poročali predvsem o preteklosti v smislu, zakaj stoletnica. Današnji utrip društva je seveda nekoliko drugačen. Označuje pa ga še vedno prvinska ljubezen do narave in tudi narodnoobrambna vsebina v smislu enakopravnega sožitja med ljudmi dobre volje obeh narodnosti. O tem in ostalih dejavnostih ob stoletnici pa več prihodnje leto.

Slovenski športniki na Koroškem so v letu 1999 s številnimi športnimi in promocijskimi prireditvami praznovali 50-letnico Slovenske športne zveze (SŠZ), krovne organizacije vseh slovenskih in dvojezičnih športnih in rekreacijskih društev na Koroškem, ki je bila ustanovljena 19. junija l. 1949 kot Slovenska fizikturna zveza (SFZ). Jubilejne prireditve pod geslom »Šport povezuje – Sport verbindet« so se vrstile skozi celo jubilejno leto, na njih pa so delovali vsi dejavniki na področju športa na Koroškem, udeležili so se jih tudi številna športna društva iz celotnega alpsko-jadranskega prostora, ki so s tem dokazala, da šport dejansko povezuje ljudi, predvsem mladino, in da že zdavnaj presega meje ne samo na zemljevidih, temveč tudi v glavah.

V športu smo se uveljavili!

Prvi resnični poskusi športnega delovanja koroških Slovencev po drugi svetovni vojni segajo nazaj v leto 1946, ko so pod okriljem tedanje Kmečke zveze za slovensko Koroško organizirali tako imenovane kmečke dneve, na katerih so se zbrali mladi fantje in iz svojih vrst izbrali najboljšega kosca. Leto 1947 pa lahko imamo za zibelko organiziranega športa na Koroškem, ko se je kot prva prebudila Zveza mladine za slovensko Koroško in postavila kretnice za kasnejšo ustanovitve prve krovne športne organizacije koroških Slovencev, Slovensko fizikturno zvezo, predhodnico današnje Slovenske športne zveze.

Začetki organiziranega športa

Zveza mladine je v letih 1947 in 1948 najprej načrtno postavila fizikturne sekcije za okraje Celovec (Kotmara vas, Bilčovs), Beljak (Šentjakob, Rožek, Loga vas, Loče), Velikovec (Železna Kapla, Šentvid, Šentpeter), Borovlje (Šentjanž, Kapla ob Dravi, Slovenji Plajberk, Glinje, Sele-Kot) in Pliberk (Žvabek, Dob, Šmarjeta). 8. februarja leta 1949 pa je isti fizikturni aktiv sklenil, naj se takoj prijavi 10 do 15 društev in se nato konec marca 1949 skliče ustanovni občni zbor fizikturne zveze.

»Naša zahteva nasproti R. Avstriji in R. Sloveniji je, da se 10 odstotkov finančnih sredstev, namenjenih podpori slovenski narodni skupnosti, nameni za šport!«

Marijan Velik,
predsednik SŠZ

Proponenti prve krovne športne organizacije koroških Slovencev, ki so tudi podpisali zakonsko predpisano prošnjo na Varnostno direkcijo v Celovcu z izjavo, da niso nikoli bili člani kake nacistične organizacije, so bili: Fricelj Lužnik, šofer v Velikovcu, Lojzka Hofer, pisarniška moč iz Trnj pri Svetni vasi, Rado Janežič, redakter iz Breznice, Janko Gröblacher, nameščenev v Celovcu ter Franc Rehsman, stavec v Celovcu. V širši krog proponentov pa so šteli še Franci Zwitter (odgovoren za okraj Beljak), Milan Kupper (okraj Veliko-

vec) ter Flori Gabriel (okraj Borovlje).

V nedeljo, 19. junija 1949, je bilo tako daleč: v Celovcu so se končno zbrali delegati in »najboljši fizikturniki Slovenske Koroške« na ustanovnem občnem zboru Slovenske fizikturne zveze. Prišli so zastopniki vseh devetih že delujočih slovenskih fizikturnih društev (SFD Tabor v Šentjakobu, SFD Borec v Ločah, SFD Slavica v Logi vasi, SFD Partizan v Kapli ob Dravi, SFD Borba v Šentjanžu, SFD Planica v Dobrli vasi, SFD Triglav v Šentvidu v Podjuni, SFD Mladost v Pliberku in SFD Triglav v Kotmari vasi), ki so bili na zboru sprejeti kot prvi člani Slovenske fizikul-

Vsi izvoljeni člani pa so se obvezali, da bodo zastavili vse sile »za dvig fizikturnega pokreta med koroškimi Slovenci, v prvi vrsti pa med mladino Slovenske Koroške«.

Temelj za nadaljnji dokaj uspešen razvoj športa med koroškimi Slovenci je bil s tem vsekako položen. Sledile so uspešne in manj uspešne dobe tako za zvezo, ki se je v 70-tih letih preimenovala v Slovensko športno zvezo, kot tudi za športna društva in posamezne športnike in športnice.

Toda vedno je šlo navzgor, število društev-članov se je povečalo, prav tako število športnikov in sportnic, športnih delavcev in funkcionarjev.

Predstavitve prvega športnega zbornika koroških Slovencev, knjige TRANS/SPORT avtorja Mirka Bogataja, je s svojo prisotnostjo odlikoval legenda slovenskega športa, olimpijski zmagovalca Leon Štukelj

turne zveze, ter tudi zastopniki številnih vasi, kjer športna dejavnosti še ni bila organizirana.

Ustanovni občni zbor SFZ

Občni zbor je otvoril tedanji sekretar Zveze mladine Kori Pörtlach. V kratkih besedah je poudaril pomen telesne vzgoje in med drugim ugotovil, da se prvič po vojni govori o »telesni kulturi«. Še več, da se že lahko trdi, da je ta zamisel med slovensko mladino padla na plodna tla, da se že lahko govori o uspehih na področju fizikulture. Med mladino da je mnogo zanimanja za vsakovrsten šport ter da to dejstvo pričrjuje, da bo delovanje v bodočnosti uspešno in bodo doseženi vedno večji uspehi. In dalje: »Zavedati se moramo, da je namen SFZ ta, da mladino vzgaja k skupnosti in tovarštvu in da k delu pritegne čim širše množice«.

Za prvega predsednika Slovenske fizikturne zveze je bil izvoljen Franci Zwitter, ki je bil predvsem navdušen smučar.

Predsednik Slovenske športne zveze M. Velika (desno) je iz rok slovenskega ministra za šolstvo in šport dr. Pavla Zgaga prejel Bloudkovo plaketo 1999

Slovenska športna zveza danes Slovenska športna zveza še nikoli ni združevala toliko društev, toliko interesentov kakor ob svoji 50-letnici: 22 društev s približno 2500 aktivnimi športniki in športnicami in nad 300 funkcionarji in sodelavci! Društva so organizirana bodisi po posameznih krajih na celotnem dvojezičnem ozemlju, bodisi po športnih panogah – od alpskega in nordijskega smučanja, nogometa, odbojke, košarke, boksa, karateja, namiznega tenisa, tenisa, planinstva, lovstva, ribištva do sankarstva, jadranja in šaha.

Slovenska športna zveza se zanima tudi za rekreacijski šport in podpira društva, ki zbirajo mladino in jo navdušujejo za šport. Sama pa je odprto združenje, ki s svojim delom odstira pot iz zaprtosti vase. Eden od stebrov delovanja zveze pa je novi statut, ki je prirojen izzivom današnjega razvoja v športu.

Uspehi in mednarodno sodelovanje

Največje uspehe so člani slovenskih športnih društev dosegli v smučarskih skokih (olimpijski zmagovalca Karl Schnabl, svetovna prvaka juniorjev Franci

Zahomski skakalci prvih dni so položili temelj za svetovne uspehe

Wiegele in Stefan Kaiser, Hanzi Wallner – vsi ŠD Zahomc), v nogometu (Slovenski atletski klub, SAK), odbojki (ŠK Dob), v kolesarjenju (Peter Wrolich), alpskem smučanju (Danijel Uznik), karateju (Milan Hribernik), boksu (Franci Wieser) in šahu (Dunja Lukan).

Prek Slovenske športne zveze danes potekajo vse vezi zamejskega športa z matično do movino Slovenijo (OKS-ZŠZ, ministrstvo za šport, Urad za Slovence pri MZZ). V zadnjih letih pa se je razvilo tesno sodelovanje tudi med SŠZ in Združenjem

tesnem sodelovanju z vsemi slovenskimi in dvojezičnimi športnimi društvi na Koroškem – od Pliberka preko Sel in Bilčovsa do Zahomca. Na prireditvah je aktivno sodelovalo nad tisoč športnikov in rekreativcev iz najmanj štirih držav (Avstrije, Slovenije, Italije in Madžarske), spremljalo pa jih je še veliko več.

Najbolj odmevne športne prireditve ob jubileju so bili nastop selekcije SŠZ proti zveznim ligašem LASK, srečanje skoraj 500 planincev iz treh dežel na Radišah, mednarodni turnirji v košarki, nogometu, odbojki, šahu, 1. slovensko prvenstvo v namiznem tenisu in – ne nazadnje uspešnica leta – 1. sedmerboj južnokoroških vasi, športno-družabni event, ki je dejansko povezoval člane športnih in kulturnih društev iz dvojezičnega ozemlja.

Poseben dogodek v okviru 50-letnice SŠZ je bila nedvomno predstavitev prvega zbornika o slovenskem športu na Koroškem, knjige TRANS/SPORT avtorja Mirka Bogataja ob prisotnosti najstarejšega olimpijskega zmagovalca, Slovenca Leona Štuklja (umrl je novembra v 101. letu starosti) in olimpijskega zmago-

Dosedanji predsedniki SŠZ:
Franci Zwitter (1949–54)
dr. Janko Wiegele + (1954–63)
Hanzi Weiss (1963–66)
Mirko Bogataj (1966–72)
Danilo Prusnik (1972–87)
dr. Ludvik Druml (1987–92)
Marijan Velik
(od 11. 12. 1992 naprej).

valca Zahomčana Karla Schnabla 22. aprila v Celovcu. Slovensko športno zvezo pa sta v jubilejnim letu počastila še olimpijski zmagovalca Miro Cerar in – kar dvakrat – novi selektor avstrijske nogometne reprezentance Oto Barić. 26. novembra 1999 pa je SŠZ še prejela eno najvišjih priznanj R. Slovenije za dosežke na področju športa, Bloudkovo plaketo za leto 1999. Odlikovanje je predsedniku SŠZ Marijanu Veliku na slovesnosti ob podelitvi vseh Bloudkovih nagrad in plaket v Ljubljani izročil slovenski minister za šolstvo in šport dr. Pavle Zgaga. Odlikovanje je bilo SŠZ podeljeno »za pomemben prispevek pri širjenju in uveljavljanju športa med koroškimi Slovenci, ob poudarku tudi na narodnem osveščanju«.

Ivan Lukan

SLOVENSKI NOGOMETAŠI SO Z UVRSTITVIJO NA EVROPSKO PRVENSTVO 2000 PRESENETILI MEDNARODNO JAVNOST

Ko so nogometne sanje resničnost postale

Sedemnajstega novembra natančno ob 19.50 je »eksplozirala« vsa Slovenija. Takrat se je namreč v Kijevu končala povratna kvalifikacijska tekma za uvrstitev na evropsko prvenstvo v nogometu, na kateri so Slovenci iztržili neodločen rezultat 1:1, kar jih je po zmagi z 2:1 v Ljubljani popeljalo na evropsko prvenstvo, ki bo prihodnje leto na Nizozemskem in v Belgiji. Pa čeprav je samo Andrej Ševčenko vreden več kot celotna slovenska reprezentanca. Prav tako ni potrebno posebej poudarjati, da je Slovenija z dvema milijonoma prebivalcev daleč najmanjša država, ki se ji je uspelo uvrstiti na to prvenstvo, kajti sledi ji Norveška, ki ima dvakrat več ljudi, a zelo bogato nogometno tradicijo. Zanimiv pa je podatek, da se je od vseh slovenskih sosed uspelo prebiti na prvenstvo le »azzurom«, kajti tako Avstrijecem, Madžarom in celo Hrvatom – ti so bili še na lanskem svetovnem prvenstvu v Franciji tretji – je spodletelo. Morda pa bodo prav zaradi tega v teh državah toliko bolj stiskali pesti za Slovence.

Nogometni prepoved Ljubljane

Več kot 3000 ljudi je pričakalo naslednji dan ob dveh zjutraj slovenske junake na ljubljanskem letališču, kar je za slovensko prestolnico, ki je veljala do takrat za nogometno mrtvo mesto, neverjetno veliko. Slovenske zastave, transparenti, zelene signalne bombe pa tudi številne steklenice šampanjca so obeležili prihod slovenskih nogometnešev v domovino. Pred ljubljanskim magistratom pa jih je dopoldne pozdravilo več kot 5000 nogometnih navdušencev (ljubljanška županja Vika Potočnik je v zanosu obljubila posodobitev osrednjega ljubljanskega stadiona za Bežigradom), za katere je bila uvrstitev na evropsko prvenstvo skorajda enaka naslovu evropskih prvakov. Vsi so bili omamljeni od velikega uspeha slovenskega nogometa, kajti pred nekaj leti se je večini Slovencev zdelo, da bodo nogometiški potrebovali še vsaj 100 let, da se bodo uvrstili na evropsko ali svetovno prvenstvo. Nekateri pa so celo trdili, da se to ne bo nikdar zgodilo. Na srečo so se vsi zmotili!

Glavni krivec preporeda slovenskega reprezentančnega nogometa, ki je bil še pred dvema letoma v globokem zatonu (Slovenija je v letošnjem letu izmed vseh reprezentanc na svetu najbolj napredovala in je bila novembra na lestvici Fife uvrščena na 43. mesto) je Srečko Katanec. Katanec za razliko od Bojana Prašnikarja – ta je leto popeljal Mariborčane v elitno nogometno ligo prvakov – goji napadalni stil igre, ki privablja na stadione veliko števi-

lo gledalcev in tako je imela Slovenija na odločilnih tekmah zaradi dobre igre in ugodnih rezultatov vedno izdatno podporo slovenskih gledalcev.

Katanec jim je vcepil sodobni nogomet

Katanec je začel nogometno kariero pri ljubljanski Olimpiji, od tam pa odšel k zagrebškemu Dinamu (sedanji Croatii) in beograjskemu Partizanu. Pot je

evropskih prvakov. Katanec je slovel po svoji vztrajnosti, borbenosti in disciplini ter poštenem odnosu do igre in si pridobil spoštovanje največjih svetovnih nogometnih strokovnjakov. Za nekdanjo jugoslovansko reprezentanco je nastopil 31-krat, med drugim leta 1984 na olimpijskih igrah v Los Angelesu in evropskem prvenstvu v Franciji ter leta 1990 na svetovnem prvenstvu v Italiji. Za

sploh ne preseneča. V teh kvalifikacijah, v katerih je Slovenija šestkrat zmagala ter po trikrat igrala neodločeno in izgubila, je mreže nasprotnih vratarjev zatresel kar devetkrat, ob tem pa je igral požrtvovalno tudi v obrambi. Zahovič se je še kako dobro zavedal, da ima priložnost kariere, da končno nastopi tudi na enem izmed večjih tekmovanj, kajti nastop na evropskem ali svetovnem pr-

odločilno, da je slovenska zveza zaupala vodenje reprezentance Katancu. Francoski L'Equipe, največji športni dnevnik na svetu, je slovenski reprezentanci namenil celo naslovnico, pri milanski Gazzetti della sport pa so se čudili, kako je uspelo Katancu z odlično taktično zamisljo zaustaviti Andreja Ševčenka, ki v italijanskem prvenstvu v dresu AC Milana sam odloča tekme. Pri graški Kleine Zeitung pa so poraz Ukrajine ocenjevali za hujšo tragedijo, kot če bi na Kijev padale bombe. Veliko zaslug za uspeh slovenske reprezentance so pripisali igralcem, ki igrajo v avstrijski ligi.

Nogomet ni več na stranskem tiru

Slovenci smo v športu že v preteklih letih dosegali izjemne uspehe, predvsem v alpskem smučanju pa tudi v košarki in rokometu smo stalni udeleženci evropskih prvenstev in lige prvakov in prvakinj. Letos smo se celo uvrstili na evropsko prvenstvo v vaterpolu! Očitno so nam poleg individualnih športov na kožo pisani tudi moštveni. Vendar v nogometu do te sezone nismo beležili večjih uspehov in mnogi so trdili, da smo premajhni in da je nogomet pač preveč globalen, da bi lahko imeli večje uspehe tudi v tem športu. Slovenska nogometna reprezentanca in nogometiški Maribora Titanica so nas letos na srečo demantirali, ob tem pa za slovenske razmere zaslužili bajne vsote denarja. Mariborski nogometiški so v ligi prvakov pospravili v svoj žep okrog 150 milijonov šilingov, podoben pa je z uvrstitvijo na EP v Belgiji in na Nizozemskem tudi zaslužek reprezentance.

Ob denarni plati uspeha pa je vprašanje, kako se bo Slovenija odrezala na evropskem prvenstvu. Mnogi se bojijo, da bo tam le »topovska hrana«, to tr-

Zlatko Zahovič, najdražji slovenski nogometaš, je bil za Ukrajince nerešljiva uganka

Slika: Sašo Bizjak

Srečka vodila v nemško »bundesligo« k Stuttgartu, kjer sta pred njim igrala le Brane Oblak in Danilo Popivoda, kariero igralca pa je zaključil pri italijanski Sampdoriji, s katero je zaigral tudi v finalu pokala

Ponovno z Norvežani in Jugoslovani

V Bruslju so 12. decembra izzrebrali predtekmovale skupine za evropsko prvenstvo, ki bo od 10. junija do 3. julija 2000 na Nizozemskem in v Belgiji. Slovenija je dobila kar atraktivne nasprotnike, zato pa toliko težje premagljive. Nosilci skupine C bodo Španci, z njimi ni Slovenija igrala še nobene tekme, medtem ko so ji Norvežani in Jugoslovani očitno usojeni. S Skandinavci je Slovenija igrala že v kvalifikacijah za to prvenstvo in sprva izgubila v Ljubljani z 1:2, nato pa še v Oslu z 0:4. Z Jugoslovani doslej ni imela nobene uradne tekme, bodo pa zato v isti kvalifikacijski skupini za svetovno prvenstvo leta 2002, tako da bo najbrž za marec napovedana prijateljska tekma odpadla. Slovenija bo igrala prvo tekmo na prvenstvu 13. junija v Charleroiju proti Jugoslaviji, pet dni kasneje v amsterdamski Areni proti Špancem, proti Norvežanom pa 21. junija v Arnhemu.

»plave« je zatresel mrežo šestkrat, med leti 1991 in 1995 pa je igral za izbrano vrsto Slovenije ter se poslovil od zelenega dresa septembra 1995, ko je igrala Slovenija v kvalifikacijah za EP z Italijo 1:1.

Šestintridesetletni Katanec – z ženo Renato imata dva sinova, sedemletnega Svita Oliverja in petletnega Jana Oskarja – je bil v nogometni »abstinenci« vse do spomladi lani, ki je sedel na trenersko klopi Hit Gorice, s katero pa ni dosegel odmevnejših rezultatov, kajti uprava kluba iz Nove Gorice ni imela posluha za njegove ambicije, uvrstiti klub na zemljevid nogometno razvite Evrope. Nogometna zveza Slovenije pa mu je 2. julija lani vendarle kot tretjemu v samostojni Sloveniji, za Prašnikarjem in dr. Zdenkom Verdenikom, zaupala trenersko mesto državne reprezentance. Z istimi igralci kot dr. Verdenik je dosegel, da so se prenehali bati nasprotnikov in pričeli igrati napadalno ter borbeno v obrambi. »Spoštovati samega sebe in svoje sposobnosti ter zmoglosti«, je postalo Katančevo vodilo, ki ga je uspel »vcepiti« v miselnost igralcev.

Zahovič – slovenski športni junak

Vsekakor pa ne moremo, da ne bi omenili Zlatka Zahoviča, ki velja za daleč najboljšega posameznika v slovenski reprezentanci, tako da njegov prestop iz Porta v Olympiakos vreden 10 milijonov ameriških dolarjev

so sanje vsakega nogometaša, zato tudi ne preseneča, da so ga po končani tekmi v Kijevu obile solze sreče. Dokaj nejasno pa ostaja, kje bo Zahovič, ki velja v Sloveniji za športnega heroja, nadaljeval klubsko kariero, kajti v grški Olympiakos se ne želi več vrniti. V igri sta španska Valencia in francoski Paris Saint Germain.

Vsekakor si lahko predstavljate, da je ob premierni uvrstitvi Slovenije na evropsko prvenstvo bila šokirana vsa stara celina. Tuji mediji se niso mogli načuditi izjemnemu športne-

V odločilnih tekmah za uvrstitev na evropsko prvenstvo proti Ukrajini so 13. in 17. novembra za slovensko reprezentanco nastopili Marko Simeunovič, Amir Karič, Marinko Galič (vsi Maribor Pivovarna Laško), Mladen Dabnovič (Lokeren), Sašo Gajser (Gent), Dejan Nemeč, Fabijan Cipot (oba Mura), Željko Milinovič, Sašo Udovič (oba LASK Linz), Mladen Rudonja

mu uspehu tako majhnega naroda (Frankfurter Allegmeine Zeitung je zapisal, da je Slovencev vsega 5 milijonov!). Vujadin Boškovič je za beograjski Blic izjavil, da je napredek slovenskega nogometa presečenje le za nogometne laike, saj so že Mariborčani v ligi prvakov pokazali ogromno znanja. Boškovič meni, da je bilo

(St. Truiden, Belgija), **Darko Milanič** (Sturm Graded), **Aleksander Knavs** (Tirol Innsbruck), **Džoni Novak** (Sedan), **Aleš Čeh** (GAK Graded), **Zlatko Zahovič** (Olympiakos Pirej), **Miran Pavlin** (Karlsruhe), **Zoran Pavlovič** (Croatia Zagreb), **Rudi Istenič** (Fortuna Düsseldorf), **Milan Osterc** (Hercules, Španija) in **Milenko Ačimovič** (Crvena zvezda Beograd).

dijo tudi stavnice na slovitom William Hillu v Londonu, kjer bi za vsak vloženi šiling na stavo, da bo Slovenija postala evropska prvakinja, zaslužili kar 80 šilingov. Nekateri so šli že v drugo skrajnost in so prepričani, da ima Slovenija vse možnosti tudi za evropsko krono. Kaj pa vi, bi si upali staviti na Slovenijo? **Damijan Toplak**

PRIREDITVE

ČETRTEK, 23. 12.

CELOVEC, Klagenfurter Ensemble
20.00 Na, du Fröhliche. Nastopata:
Peter Raab in Rolf Holub

NOVA GORICA, Hotel Casino Perla
22.00 Koncert – New swing kvartet

NEDELJA, 26. 12.

ŠENTŠTEFAN PRI GLOBASNICI,
Farna cerkev – Fara Šteben
10.00 Blagoslovitev konjev

GLOBASNICA, Farna dvorana –
SKD Globasnica
15.00 Premiera igre: »Polonica Pika«
(Ludwig Kaluža).
Nastopa: otroška gledališka
skupina SKD Globasnica;
režija: Alenka Bole-Vrabec

SELE, Farna dvorana –
KPD Planina

15.00 Veseloigra v treh dejanjih
»Naši trije angeli«. Nastopa:
igralska skupina KPD Planina;
režija: Franci Končan

SELE, Gostilna Trkl –
SŠZ in DSG Sele

18.00 50-letnica Slovenske športne
zveze in ples. Igra: »Trio 3«

PLIBERK, Kulturni dom –
MPZ Podjuna

20.00 Štefanov ples. Igra: ansambel
Rosa, live-disco: »No name«

PONEDELJEK, 27. 12.

REBRCA, Mladinski center
Komenda – SPD Zarja
20.00 Ponovitev gledališke predstave
»Kreonotva Antigona«

TOREK, 28. 12.

BELJAK, Studiobühne Villach
20.00 Teater »Chet – Ein Jazzmusiker
on tour«

CELOVEC, Künstlerhaus
20.00 Standfest – Wipe out (DJ Gümix,
Richie Klammer, Karen Asatrian,
Michi Erian, Emil Kristof,
Michi Malicha, Primus Sitter)

PLIBERK, Hotel Breznik –
Kulturinitiative Bleiburg/Pliberk
20.30 Jazz & Funk: mih-group

ČETRTEK, 30. 12.

CELOVEC, Mestno gledališče
19.30 Premiera »Die Rocky Horror
Picture Show«

PETEK, 31. 12.

PLIBERK, Glavni trg – Združenje
pliberških gospodarstvenikov
18.00 Silvestrovanje

ŽELEZNA KAPLA, Glavni trg –
Gastronomija Železna Kapla
18.00 Silvestrovanje »Coppl 2000«

BOROVLJE, pri Bundru –
SPD Borovlje

21.00 Srečanje ob koncu tisočletja

NEDELJA, 2. 1.

TINJE, Katoliški dom Sodalitas
09.30 Novoletno srečanje »Vojna in
mir ...«. Srečanje traja še
do 3. januarja do 13. ure

CELOVEC, Theatercafe Direkt
17.00 Koncert Primus Sitter,
Karen Asatrian

TINJE, Katoliški dom Sodalitas
19.00 Razstava akvarelov M. Paintnerja

PETEK, 7. 1.

TINJE, Katoliški dom Sodalitas
19.00 Razstava slik pastelov
in akvarelov »Očarljivi svet«.
Razstavljajo: Janez Medvešek

VIDETI / SLIŠATI

BELJAK – STUDIOBÜHNE

»chet«

V nekem klubu na West Coastu
igra neki bend ... Pri baru sedi
mož in pije pivo. Vstane, gre na
oder in zapoje v mikrofon:

*you don't know what love is,
until you've learned the meaning
of the blues*

until you've loved a love you were to loose
Razmišlja o jadraniu, Alfa Romeu,
šahu, mamilih in zaporu, o ženskah ...
in glasbi. Mož je velik ljubitelj jazz-
glasbenika Cheta Bakerja (1929–
1988), in ne da bi se zavedel, se nje-
gova usoda vsebolj staplja z usodo
njegovega idola.

Nova produkcija Studiobühne Villach
& neues wiener musiktheater povezu-
je glasbo in gledališče v jazz-teater.
Režija: Alexander Kukelka
Igrata: Fritz Karl, Franz Hautzinger
in Alexander Lackner

Premiera: 5. januar 2000, 20.00

SLOVENSKA ŠPORTNA ZVEZA VABI

od 13. do 19. februarja 2000

na smučanje, carving in snowboarding
v Stuben na Arlberg.

Udeleženci bodo bivali v »Hotel Gasthof Mondschein« v Stubenu
(dvo- in triposteljne sobe).

Odhod v Stuben bo v nedeljo, 13. februarja 2000, ob 6.30 uri z vlakom iz Celovca,
povratak v Celovec pa bo v soboto, 19. februarja 2000.

Cene:

odrasli	7.350,- ATS
odrasli (ženske nad 60, moški nad 65)	7.050,- ATS
otroci do 14 let (v sobi pri starših)	5.200,- ATS
otroci do 6 let (v sobi pri starših)	3.500,- ATS

V ceno je vključeno: 6 polovičnih penzionov, savna, kopanje v hotelskem bazenu, veselica s pri-
grizkom in pijačo, 5-dnevna vozovnica, skibus, prevoz, avtobusni transfer, šola v smučanju, carvingu
in snowboardingu (izleti) pod strokovnim vodstvom prof. Antona Malleja, dipl. inž. Riharda
Kunčiča, Severa Pušnika, Christiana Zeichna, Toma Weissa in Danila Prušnika, testiranje carving-
smučk in snowboardov firme ELAN.

Prijave sprejema z naplačilom 1000,- ATS

POSOJILNICA-BANK BOROVLJE, poslovalnica Celovec, Bahnhofstraße 1
(konto št. SŠZ 103.029.113, bančna št. 39102)

PRAZNUJEJO! Marija Pru-

tež iz Vogrč – 75. rojstni dan;

Kristina Inzko iz Celovca –

70. rojstni dan; Krista Kues iz

Mlinč – 50. rojstni dan; Mar-

tin in Johana Schäfer iz Ko-

novca – osebni praznik; Olga Trost iz

Ščedna – rojstni dan; Toni Isopp iz Go-

rinčič – rojstni dan; Tatjana Kramer iz

Nonče vasi – rojstni dan; Štefan Grego-

rič iz Male vasi – rojstni dan; Silvo Duler

iz Podgore – rojstni dan; Rozina Zankl iz

Male vasi – rojstni dan; Zofka Kordeš iz

Podjune – rojstni dan; Manfred Močnik

iz Šmihela – rojstni dan; Štefka Ambrož

iz Štebna – 75. rojstni dan; dekan Kristo

Srienc iz Šmihela – 89. rojstni dan; Fric

Golavčnik iz Podjune – rojstni dan; Al-

bin Pegrin s Šajde – rojstni dan; Lenart

Užnik s Kota v Selah – rojstni dan; Jo-

han Pečnik z Reke – 68. rojstni dan;

Štefka Elbe iz Globasnice – dvojni praz-

nik; Kristina Oražec iz Lepene – rojstni

dan; Marija Paulitsch iz Lovank – roj-

stni dan; Jozej Starc iz Žitare vasi – roj-

stni dan; Marica Stern iz Stare vasi – roj-

stni dan; Marica Sager s Polene – rojstni

dan; Beti Pitschek iz Loč pri Šentilju –

60. rojstni dan; Johi Jerlich z Obirskega

– 70. dvojni praznik; Jozej Kunčič iz

Šentpetra pri Šentjakobu – 60. rojstni dan;

Viktorija Moswiter iz Pugnada pri Bilč-

vsu – dvojni praznik; Dora Lenko iz

Prible vasi – 96. rojstni dan; mag. Štefan

čestita!

Lesjak z Vrbe – rojstni dan;

Valentin Kargl iz Bač – roj-

stni dan; Štefan Boschitz iz

Male vasi – rojstni dan; rav-

natelj Štefan Schellander v

Šentpetru – rojstni dan;

Franc Mečina z Reke pri Šentjakobu –

60. rojstni dan; Kušej Valentina iz Šmi-

hela – rojstni dan; člani društva upokojen-

cev Pliberk: Marija Zankl, Štefka Vav-

ti, Janez Kušej, Marija Pečnik, Ernst

Koletnik, Amalija Kristof in Janez

Bricman; Tomi Ošina iz Podkrajja pri

Miklavčevem – rojstni dan; Rezika

Pörtsch iz Holbič – rojstni dan; Horst

Svetnik iz Celovca – rojstni dan; Janez

Wutte-Luc v Veselah – rojstni dan; dr.

Kristijan Schellander z Dunaja – rojstni

dan; Tomo Weiss iz Šentjanža – rojstni

dan; dipl. trg. Franc Brežjak iz Celovca

– rojstni dan; Hanzl Ogris st. iz Bilčovsa

– rojstni dan; Sonja Wutte iz Celovca –

rojstni dan.

Slovenski vestnik – usmerjenost lista
seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim
poudarkom na narodnopolitičnem interesu.
SV prejema podpore iz sredstev
za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/514300-0 • faks -71

UREDNIKA

dr. Andrej Leben (-34) Jože Rovšek (-30)
Tajništvo Urška Brumnik (-14)
Naročniška služba Milka Kokot (-40)
Prireditve Andrea Metschina (-22)

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

TISK

Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA
tel. 0463/50566

VSI

Tarviser Straže 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE – teletext 299

Četrtek, 23. 12. ■ 18.10 Rož – Podjuna – Zila

Petek, 24. 12. ■ 16.00 »Radio Božiček«
– Dvojezični božični popoldan 18.10
Božični nagovor krškega škofa

Sobota, 25. 12. ■ 6.06 Dobro jutro, Koroška!
(žpk. Markus Jernej) 18.10 Praznična

Nedelja, 26. 12. ■ 6.06 Dobro jutro, Koroška/
Guten Morgen, Kärnten! (mag. Daniel Sturm)
18.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca

Ponedeljek, 27. 12. ■ 18.10 Kratki stik

Torek, 28. 12. ■ 18.10 Otroški spored

Sreda, 29. 12. ■ 18.10 Glasbena mavrica
21.04 Večerni spored

DOBER DAN, KOROŠKA

Nedelja, 26. 12. ■ 11.30 ORF 2 • »IZ-
TEKAJOČE SE LETO 1999 V SLIKI
UJETO« Strnili bomo dogodke, ki so za-
znamovali iztekajoče se leto 1999. Pono-
vitve: Ponedeljek, 27. 12. ■ 3.55 ORF 2
– 16.30 TV SLO1

Nedelja, 2. 1. ■ 13.30 ORF 2 • S PET-
JEM V NOVO TISOČLETJE: Slovenskega
sporeda ORF-a je obiskal zbor in skupi-
ne. Ponovitve: Ponedeljek, 3. 1. ■ 2.20
ORF 2 16.30 TV SLO1

RADIO KOROTAN

na frekvencah 105.5, 106.8 in 100.9

PO-PE ■ 6.00 Dobro jutro, sonce 8.00
Viža 8.30 Živa 14.00 Živa 14.30 Korota-
nov zimzelen 15.00 Kratek stik 16.30
koroDan (KORO-žurnal 17.15–17.30)

SO ■ 7.00 Domača budilka 8.30 Korotanov
mozaik 14.00 Južni veter 16.00 Smrklja

NE ■ 6.30 Sedem pred sedmo 7.00 Do-
mača budilka 8.00 Otroški vrtljak 8.30
Zajtrk s profilom 14.00 Iz zlate dvorane
15.00 Zborovska 15.30 Čestitamo in
pozdravljamo 17.30 Šport in kratke vesti

RADIO AGORA 105,5

Tel. 0463/418 666 Faks: 418 666 99
e-mail: agora@magnet.at

PETEK, 24. 12. ■ 10.00 Kalejdoskop
11.00 Kärnten unten durch (pon.) 12.00
Poročila 12.07 Divan 13.00 Kultura: Čar
božiča 18.00 Glasba 18.45 Poročila
19.00 Otroški kotiček 19.15 Glasba 20.00
Soundcheck 21.00 DJ-Line 22.00 Roland
Neuwirth 23.00 S. Dörfler Meditation

SOBOTA, 25. 12. ■ 10.00 Stimmen zu
Weihnachten 11.30 Glasba 12.00 Poroči-
la 12.07 Divan 13.00 Die Welt ein Dorf
18.00 Sto decibelov 18.45 Poročila
19.00 V pogovoru: Susanne Dörfler, frei-
praktizierende Hebamme (pon.) 20.00
Yugo-Rock 23.00 Club Karate

NEDELJA, 26. 12. ■ 10.00 Evropa v enem
tednu (BBC) 10.30 Glasba 11.00 Literarna
kavarna: Das Buch Ewald 12.00 Poročila
12.07 Divan 12.30 Special 18.00 Glasba
18.45 Poročila 19.00 Alpe Adria: Kooperati-
on Waldorfschule 20.00 Sunday Loops
22.00 For those about to Rock 24.00 Glasba

PONEDELJEK, 27. 12. ■ 10.00 Kalejdoskop
12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Alpe Ad-
ria: Kooperation Waldorfschule (pon.) 18.00
Kärnten unten durch 18.45 Poročila 19.00
Otroški kotiček 19.15 Blazno resno o seksu
20.00 Take the Jazz Train: Jazz die Musik des
20. Jahrhunderts 22.00 Die Welt ein Dorf
(pon.) 24.00 Šoja & Elster (pon.) 1.00 Glasba

TOREK, 28. 12. ■ 10.00 Kalejdoskop
12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 V po-
govoru 18.00 Šport 18.45 Poročila 19.00
Otroški kotiček 19.15 Glasba 20.00 No-
che Latina 21.00 Standfest (prenos v
živo) 24.00 Nachtfalter 1.00 Šport (pon.)

SREDA, 29. 12. ■ 10.00 Kalejdoskop 11.15
Voz latina 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00
Po Koroškem: Gerald Hugo Hahn 18.00 Glas-
ba 18.45 Poročila 19.00 Otroški kotiček
19.15 Glasba 20.00 Ruff Radio 22.00 Mad
Force 24.00 Special: Fermata (pon.)

ČETRTEK, 30. 12. ■ 10.00 Kalejdoskop
12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Planet
music 18.00 Šoja & Elster 18.45 Poročila
19.00 Otroški kotiček 19.15 Yesterday &
Today 20.00 Music for the Masses 23.00
Freak Show 1.00 Soundtrack

Dr. Franc Wutti, Borovlje

DOPUST

od 31. 12. 1999 do 6. 1. 2000

Dijakinje in dijaki 7. A razreda slovenske gimnazije smo se skupaj z dijakinjami in dijaki ravenske gimnazije v spremstvu prof. Marije Krajnc in dr. Miha Vrbinca odpeljali 5. 12. 1999 zvečer v Strasbourg v Alzaciji, kjer je sedež ustanov Evropske unije. To je bila nagrada za lani izvedeni projekt Ziveti ob meji.

Po dvanajsturni naporni vožnji smo končno prispeli na postajo v mestu Evropskega parlamenta. Takoj smo se odpravili v novo poslopje uprave in parlamenta, ki so ga odprli letos julija, v poslopje Louise Weiss, poimenovano po najstarejši evropski poslanki. Po zajtrku so nas skupno z učenci iz šestih drugih držav odpeljali v sejno dvorano. Udeleženci tako imenovanega programa Euroscola smo prišli iz naslednjih evropskih držav: Grčija, Italija, Španija – Baski, Francija, Nizozemska, Avstrija – Dunaj in Ce-

SLOVENSKI GIMNAZIJI V EVROPSKEM PARLAMENTU

Zanimiva ekskurzija v Strasbourg

"Dijaki se grejo evropske poslance"

lovce. Naša skupina je bila nekaj posebnega, saj so v njej bili tudi udeleženci iz države kandidatke za EU. Dopoldne so nas informirali o funkcijah evrop-

skega parlamenta, popoldan smo imeli dvojno nalogo: v skupinah po štirje iz različnih držav smo odgovarjali na vprašanja iz kviza Eurogame. V petih delov-

nih skupinah pa smo razpravljali o problemih Evropske unije (evro, mladina, okolje, človekove pravice, prihodnost EU). Zbrali smo se spet v sejni dvorani in poslušali poročila posameznih delovnih skupin v angleščini ali francoščini, preko slušalk pa so prevajali v ta dva jezika tudi druge diskusijske prispevke. Z dviganjem rok smo sklepali o tem, kateri argumenti so bili najbolj prepričljivi. Poročilo delovne skupine o prihodnosti EU bodo predložili kot prispevek Euroscole Evropskemu svetu. Neki nizozemski učenec je zelo dobro pripomnil tole: »Seveda so naši prispevki pomembni, kajti o prihodnosti EU odločamo mi, ki bomo v nekaj letih sedeli tukaj v Evropskem parlamentu«.

V finale kviza se je uvrstila tudi ena naših učenk s svojo skupino, žal pa niso pravilno uganili višine strasbourške katedrale. To smo si ogledali drugi dan med vodstvom po starem mestnem jedru na otoku sredi reke Ill. Katedrala, znamenita po svoji gotiki, rozeti in tudi po mehanski astronomski uri, ima stolp, ki je visok 142 m. Strasbourg je prav zdaj v adventu okrašen, saj je božično mesto. Popoldne smo imeli dovolj časa za sprehod po mestu in božičnih bazarjih, preden smo se zvečer spet odpeljali proti Celovcu.

Sonja, Hemma, Sandra, učenke
7.A-razreda

V prispevku o koroških vojnih ujetnikih v Sovjetski zvezi se nam je v pretekli številki SV zgodila neljuba napaka: vodja projekta ni dr. Stefan Kramer, temveč dr. Stefan Karner.

Sonja Wakounig

Novoletna nagradna križanka

VODORAVNO: 1. tole vam želi ... 13. spremljevalec Zemlje 14. rodna dežela 15. prikuha 17. del jedilnega pribora 19. jokati 20. spleti las 21. MV 22. osnovna mera 23. piščanček iz risanke z jajčno lupino na glavi 25. italijansko »da« 26. nemški pisatelj (Thomas) 27. raj, paradiz 28. okrajšava za slovenski tolar 30. otočje 31. orientalska žitnica 32. okrajšava za kilogram 33. mlečni izdelek 34. letovišče v Belgiji 36. trgovska akademija (okr.) 38. azijska država 40. zapravljanje, trošenje 43. glavno mesto Koroške 49. finski narodni ep 51. LD 52. angleško svetlo pivo 53. 100 kv. metrov 54. ime Ljubljane pod Rimljani 55. žensko ime 57. stvar 58. na vseh mestih 62. poljščina, ki ima sadež pod zemljo 63. vzklik pri bikoborbi 64. aplavdirati 67. očičen z vodo 68. daljše pesnitve 70. prebivalci glavnega mesta Gorenjske 72. samostan v Nemčiji 73. dvanajsti del leta 74. angleško »dobro« 75. kar potrebujemo pri šivanju 76. pristanišče v Izraelu (daljša oblika) 77. izpah sklepa 78. predpona pred tistim, kar je v troje 80. klada za sekanje drv 82. DK 83. del umetniškega imena slov. filmske igralkice Kravanje 84. pritrilnica 85. ozek podzemni prehod 87. največji sesalec 89. stari Slovan 91. prizorišče pri športnih igrah 93. Ivan Cankar 94. znani kartonist, ki riše žabe (Thommy) 95. cunja 97. kemijski znak za rutenij 99. ena od barv 100. kostnica, ponavadi okrogel stolpič 103. okr. za »irregularno« 104. AR 105. pripadnik verske ločine v Ameriki 106. pripadnik izumrlega plemena Indijancev v J Ameriki 108. reka v Sibiriji 109. asfaltirana površina za promet (brez križišč) 113. kovina 115. evangeličanski duhovnik 117. priprava za lovljenje vetra pri jadnicah 119. znanost o pomorstvu 121. pojav na vodni gladini 122. SK 124. prepovedana priprava za lov na živali 125. Vergilov ep (im. po Eneju) 127. rumena planinska cvetlica 129. pripomoček za rezanje blaga, papirja, ... 132. imamo ga v ustih 133. znotraj prazno 136. reka skozi

St. Peterburg 138. močno čustvo naklonjenosti 141. okr. za »ekološko« 144. moško ime (Leonard) 145. močenje v tekočini 148. deska 149. razdalja med dvema krajema 151. osebni zaimek (1. os. množ.) 152. glavni števniki 153. temnordeča barva 156. DE 157. kraj ob Osojskem jezeru 158. močno razstrelivo 161. junak iz stripa Mikija

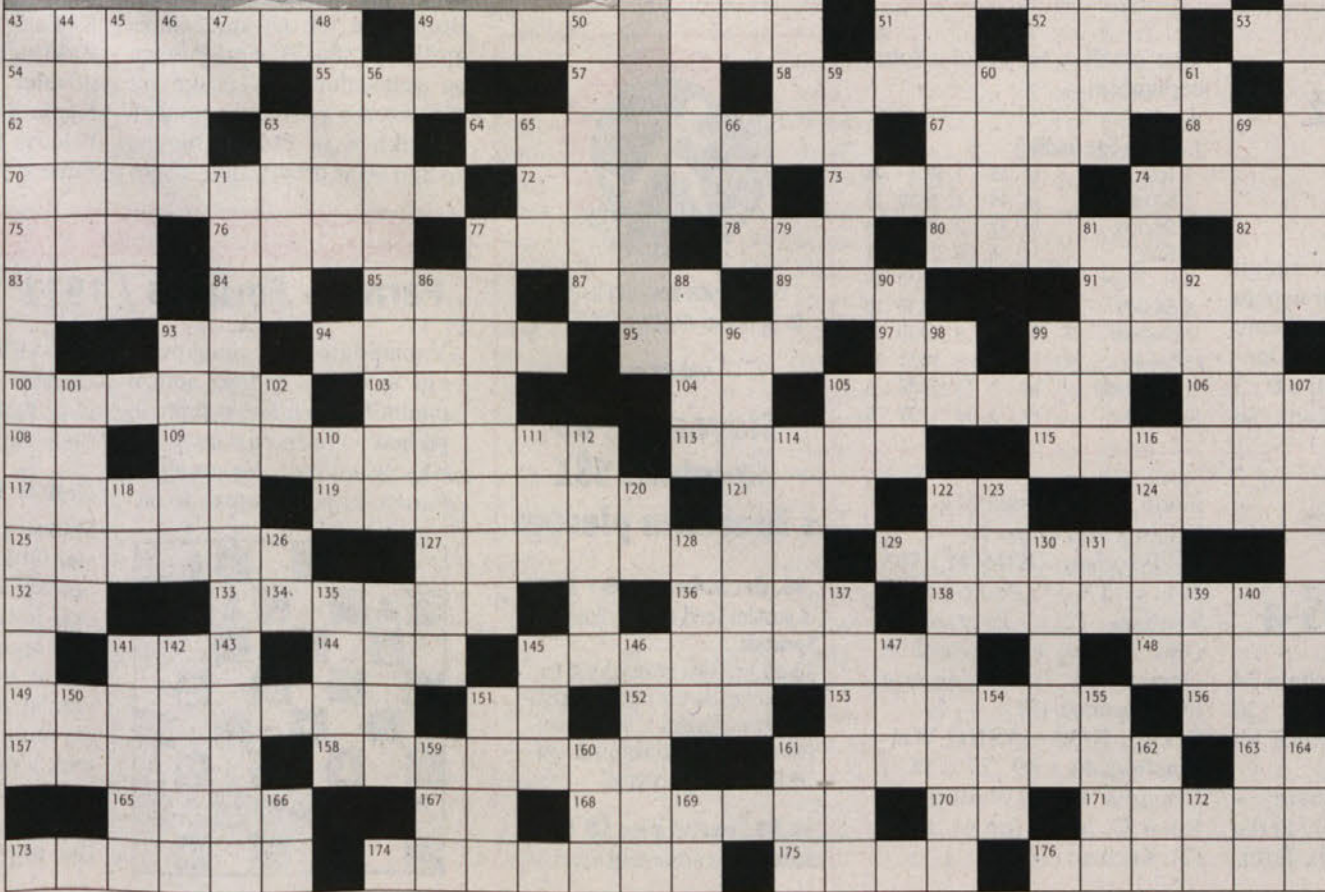
Mustra, ki je vedno lačen 163. japonska igra na deski 165. francoska pisateljica (George), prijateljica F. Chopina 167. pijska starih Slovanov 168. akademski naslov, npr. zdravnikov 170. predlog 171. odprto ognjišče v hiši 173. igralec z marionetami 174. prostost 175. oblika imena Jakob 176. domača oblika imena Rozalija

NAVPIČNO: 1. vam želi - kdo? 2. žolt 3. istovetnost 4. pričakovati 5. predlog 6. še nerabljen 7. lepo vedenje, vzgojenost 8. pravica državljana, da gre na volitve (dve besedi) 9. zaviti, omotati 10. hinavec 11. ENE 12. kazalni zaimek 16. oče 18. reka v Angliji, ob kateri je rojen Shakespeare 21. priprava za lov na ribe, spletena iz zank 23.

vprašalnica po cilju 24. ime operne pevke Gruberove 26. junakinja kriminalnih romanov Agathe Christie (Miss ...) 29. stvar za otroško zabavo 30. kem. znak za silicij 33. tabornik 35. reka v Belgiji 37. svetilka na karbid 39. kem. znak za aluminij 41. odpustitev 42. krajše »Teodor« 43. veliko slovensko presihajoče jezero 44. profesor

v pokoju 45. orodje za kopanje ali prelaganje materiala 46. oseba iz biblije 47. kem. znak za vanadij 48. nerezan zrebec 49. Konrad Adenauer 50. ljubzenski pesnik 56. v čemer nosimo pri sebi denar 59. apostol, ki ima za atribut žago 60. slabo znamenje 61. kozmetično sredstvo za osvežitev (krajše) 63. atek 65. kralj živali 66. glo-

bok ženski glas pri petju 69. vas na Notranjskem ob vnožju Nanosa 71. del ženskih spolnih organov v trebušni votlini 74. visoka vzpetina 77. zverinstvo, živalstvo 79. egipčanski bog (daljša oblika) 81. poulično glasbilo preteklosti 86. sredstvo za ogrevanje 88. obtesano debljo, nosilec 90. nordijski škrtac 92. popularna žena argentinskega diktatorja Perona (musical) 93. jezero na Norveškem 96. »obleka« za posteljino 98. UR 99. oborožena kraja 101. letovišče v Italiji 102. konec polotoka 105. slovenski pisatelj (Vitan), tudi nemško »krat« 107. kar izruje krt 110. osebni zaimek, 3. os. ed. 111. železniška proga 112. ime japonskega režiserja Kurosava 114. skrivnost, tajnost 116. angleško »hitrost« 118. tolstost, nasprotno od vitkosti 120. AK 122. izguba spomina, poapnenje žil 123. vprašalnica po stvari 126. avtom. oznaka za Avelino 128. slovenska znamka smučič 130. drag kamen rdeče barve 131. JB 134. tekoča maščoba 135. dragocen les iz Amerike in Indije 137. glavno mesto Turčije 139. stena iz opeke ali kamna 140. pisec elegij 142. eskimski čoln 143. ovrednotenje 145. nabrek na vrvi 146. eden od slovanskih apostolov (Ciril in ...) 147. tibetansko govedo 150. ES 151. neveliko 154. okr. za »medicinsko-tehnična asistentka« 155. frnikola 159. podzemni prehod 160. umetni jezik 161. goveja maščoba 162. cima, poganjek 164. osebni zaimek 166. okrajšava za »doktor« 169. KA 172. osebni zaimek

Napišite na razglednico ali v pismo gesli, ki ju boste dobili na osenčnih poljih, in ju pošljite na naslov:
Slovenski vestnik,
A-9020 Celovec,
Tarviser Straže 16,
do 20. januarja 2000.

Med reševalci bomo
izžrebali nekaj nagrad.

PORTRET SLALOMISTKE SABINE EGGER

Lov na točke je neizprosno

Ena najboljših koroških smučark tega stoletja prihaja iz dvojezičnega ozemlja, iz idilične in zasanjane vasi Šteben pri Globasnici. V svetovnem pokalu sodeluje že sedmo leto. Največji uspeh pa je dosegla v pretekli sezoni, ko je osvojila svetovni pokal v slalomu.

Zgodnji začetek.

Prve smučke so ji podarili starši, ko je bila stara tri in pol let. »Začetniške poskuse na smučeh sem naredila na domačem griču, na Konjiku«, se spominja nasmejana in prijazna Sabine. Njen oče jo je, ko ji je bilo štiri in pol let, prijavil na smučarski tečaj v počitnicah na Peci. Lepo otroštvo je preživela doma in se rada spominja na skupna doživlja s sovrstniki v vasi. Ljudsko šolo je obiskovala v Globasnici, kjer se je tudi učila slovensko.

»V ljudski šoli smo imeli tudi tekmovanje in spominjam se, da sem zmagala s smučni bratranca«. Svoj talent pa je pokazala predvsem na zaključnih tekmovanjih smučarskih tečajev na Peci. Talent mlade smučarke so odkrili tudi strogi trenerji domačega smučarskega kluba SC Peca, ki so jo vključili na trening z odraslimi. »Trenerji so bili zelo strogi in hotela sem že nehati, vendar sem iz respekta nadaljevala. Brez napora pač tudi ni uspeha. To sem kaj kmalu spoznala.« Zelo ji je ugajal Rainer Schönfelder, ki je tedaj že super vozil. Udeležila se je tudi raznih tekmovanj na okrajni in deželni ravni, kjer je največkrat bila med najboljšimi. Njen idol v mladosti pa je bila izredno uspešna smučarka Švicarka Vreni Schnei-

Smučarski as Sabine Egger

der. Z devetim letom je postala članica koroškega smučarskega kadra.

Odločitev. Sabine se je kot mnogi drugi smučarji s štirinajstim letom odločila za smučarsko kariero. Vpisala se je v smučarsko gimnazijo Stams in tako položila temelj za smučarsko kariero. S petnajstim letom je bila sprejeta v avstrijski C-kader naraščaja. »S šestnajstim letom sem prvič vozila na tekmovanju za svetovni pokal na mariborskem Pohorju in osvojila mesto okrog petdeset. V C-kaderu sem vozila v vseh disciplinah.« Zaradi poškodbe v križu pa je morala pavzirati kar osem mesecev. »To so pač posledice vrhunskega športa.« Leto navrh se je povzpela v A-kader.

Cirkus. Pripravljalni trening vrhunskih smučark traja od junija do oktobra in poteka sorazmerno sproščeno. »Sele proti začetku tekmovanj se potem stopnjuje pritisk in pa tudi

konkurenca med atletinjami. Smučanje je individualni šport, vsaka pač hoče optimalno izkoristiti svoje zmožnosti. Konkurenca je zelo velika in na začetku sem bila precej šokirana zaradi pritiska, toda danes sem tega povsem vajena.«

Pred tekmo. Priprave na tekmovanje se pričnejo po navadi dva ali tri dni poprej. Dopoldne je trening, potem kosilo in odmor za oddih. Popoldne je potem kondicijski trening. Zvečer večerja in ogled videoposnetkov, masaže. »Mentalno in psihično se pripravljam na tekmo že med treningom. Če sem sproščena, tudi dosežem najboljše rezultate.« Zdrava prehrana je drug pomemben faktor za vrhunske športnice. Hrana v Ameriki je ni ravno navdušila. »Za naslednjo tekmo si bom z doma vzela seboj kruh in kekse, ki sem jih sama spekla.«

Točke. Uspeh slalomistke Sabine Egger v pretekli sezoni – zmagala je na tekmovanju v Berchtesgadenu in v skupnem seštevku svetovnega pokala – se je tudi obrestoval na dohodkovnem kontu. »Moje sponzorske pogodbe bazirajo na osnovi dosežkov in točk. Če imam dobre rezultate, lahko kar dobro živim od športa.« ÖSV nosi tudi vse tekmovalne stroške. Kot napredek smatra Sabine Egger, da od lani naprej nagrajujejo vse smučarke do desetege mesta. Sezonski cilj simpatične smučarke je ponovno osvojiti svetovni pokal v slalomu, dolgoročno pa olimpijsko medaljo, po možnosti zlato.

Mirko Štukelj

1. SUPER-TRIM-SEDMEROBOJ KOROŠKIH VASI '99:

Zmagovalni pokal Železni Kapli!

1. Super-trim-sedmerboj južnokoroških vasi '99 Slovenske športne zveze se je v soboto v Selah končal s suvereno zmago Železne Kaple! Športniki in športnice iz doline Bele so v okviru sedmih tekmovalnih dni v najrazličnejših športnih panogah osvojili največ točk (82) in si s tem zagotovili prekrasen prehodni pokal SŠZ, ki ga bo vodja kapelskih ekip, Miha Travnik, prihodnjo nedeljo, 26.

tovile Sele (44 točk) pred Bilčovsom in Zahomcem (oba po 30 točk) ter Železno Kaplo (23) in Pliberkom (11 točk). Na zadnji tekmi je sodelovalo rekordno število 12 ekip oz. 48 tekmovalcev in tekmovalk.

Dnevno zmago za ekipo iz Sel so tokrat zagotovili: Oraže Lidija (1. mesto v veleslalomu), Roblek Bernhard (1. v spretnostni vožnji), Doujak Nadine (2. v spretnostni vožnji) ter

Zmagovalci smučarskega tekma v sedmeroboju

decembra 1999, prejel na zaključni slovesnosti ob letošnji 50-letnici Slovenske športne zveze pri Terklju v Selah.

Železna Kapla je v okviru 1. sedmerboja južnokoroških vasi '99 slavila kar štiri dnevne zmage, enkrat je bila druga, po enkrat pa zasedla 3. oz. 4. mesto. Drugo mesto v skupni razvrstitvi so po dramatičnem dvoboju z Bilčovsom osvojile Sele (59 točk), ki so v zadnji tekmi izkoristile prednost domačega terena in slavile svojo drugo dnevno zmago.

Na sporedu sedmega in zadnjega tekmovalnega dneva, ki ga je vzorno organiziralo športno društvo DSG Sele/Zell na čelu s podpredsednikom Igorjem Roblekom, je bil na tekaški progi pri Krišanu v Selah-Borovnici tek na smučeh za moške, na smučišču pri Pušclcu pa veleslalom za ženske ter spretnostna vožnja na smučeh za deklice in fante. Dnevno zmago so si prepričljivo zago-

Mak Friedrich (5. v teku na smučeh).

Tajnik Slovenske športne zveze Ivan Lukan je ob zaključku 1. Super-trim-sedmerboja južnokoroških vasi '99 potegnil pozitivno bilanco: dejal je, da je bil sedmerboj prava uspešnica v okviru jubilejnih prireditvev ob 50-letnici SŠZ, saj je na vseh sedmih tekmovanjih sodelovalo kar 75 ekip s 300 (!) tekmovalkami in tekmovalci. Dosežen pa je bil tudi glavni namen prireditve: prispevek k tesnejšemu sodelovanju športnih in kulturnih društev ter dviganje zavesti za šport med koroškimi Slovenci.

I. L.

Rezultat 7. tekmovanja: 1. Sele I 15 točk, 2. Bilčovs II in Zahomc I – po 10, 4. Železna Kapla 5, 5. Pliberk 4 točke

Zaključna lestvica: 1. in zmagovalec sedmerboja Železna Kapla 82 točk, 2. Sele 59, 3. Bilčovs 55, 4. Zahomc 51, 5. Pliberk 39

ODBOJKA

Božični čudež je izostal

Moški ekipi SK Dob v zadnji tekmi tega tisočletja ni uspelo presenečenje proti visokemu favoritu Bayernwerku. Na Dunaju so Dobljani podlegli z 0 : 3 (-16/-16/-14). Dunajčani so

tako ostali v tej sezoni doma neporaženi.

1. zvezna liga (moški)

1. Tirol	14	13	1	40:6	26
2. B. Dunaj	14	13	1	39:10	26
3. Salzburg	14	12	2	39:11	24
4. Enns	14	6	8	25:26	12
5. H. Celovec	14	5	9	20:30	10
6. SK Dob	14	5	9	19:30	10
7. Feldkirch	14	5	9	19:30	10
8. Sokol	14	5	9	18:31	10
9. Fürstenfeld	14	3	11	17:36	6
10. Hartberg	14	3	11	11:37	6

KOŠARKA

Dobri rezultati KOŠ-a

Mini: KOŠ – Radenthein 54 : 11 (33 : 3) / Kocman (20 točk), Rutar A. (18), Rutar M. (12), Hobel (4)

Mladinci: Radenthein – KOŠ 98 : 77 (57 : 40) / Perko in Brezavšček (po 25), Trifu-

novič (19), Gomez (4), Štukelj in Rozman (po 2)

Feldkirchen – KOŠ 41 : 103 (14 : 47) / Perko (28), Rozman (21), Brezavšček (17), Štukelj (15), Vavti in Gomez (po 7), Schiemann (5), Brumnik (3)

Šolarji: KOŠ – ASKÖ Weitensfeld 46 : 29 (27 : 18) / Brumnik (17), Wutti (14), Rutar G. in M. (po 6), Hudl (2), Kocman (1)

Slovenska športna zveza in športno društvo DSG Sele

vabita na

Slovesnost ob 50-letnici SŠZ s športnim plesom

26. decembra 1999 • 18.00 v gostilni Terkl v Selah/Borovnici

Spored: 18.00 Jubilejna proslava »50 let Slovenske športne zveze« z razglasitvijo zmagovalca 1. Super-trim-sedmerboja južnokoroških vasi '99 in podelitvijo nagrad

20.00 Športni ples ŠD DSG Sele – igra ansambel »Trio 3«

ŠAHOVSKI OREH ŠT. 92

Silvo Kovač

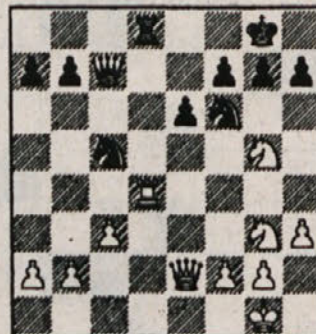
Parma – Forintos / 1977

V materialno izenačeni poziciji je črni z zadnjo potezo ponudil zamenjavo trdnjav in prehod v končnico dam in štirih skakačev. Velemojster Parma, ki je na potezi, je po-

zicijsko prednost znal lepo izkoristiti in v nadaljevanju osvojil figuro. Kako je potekal finale omenjene partije?

Rešitev št. 91

Slabost prve vrste je velemojster Gligorič izkoristil z lepo potezo trdnjave 1...Tb3!! in beli je takoj spoznal rušilno moč črne trdnjave. Črna dama je kar dvakrat pod udarom, vendar jo beli ne sme vzeti, saj mu grozi 2...Tb1:+ z matom; v nadaljevanju 2.Dd1 pa sledi: 2...Tb1: 3.Db1: Df5: in črni je močnejši za trdnjavo. Beli se je zato vdal!

SLOVENSKI vestnik 2000

Januar

1	SO	Novo leto	
2	NE	Makarij	
3	PO	Genovefa	1
4	TO	Angela	
5	SR	Simeon	
6	ČE	Sv. 3 kralji	●
7	PE	Zdravko	
8	SO	Severin	
9	NE	Julijana	
10	PO	Gregor	2
11	TO	Pavlin	
12	SR	Tatjana	
13	ČE	Veronika	
14	PE	Srečko	☽
15	SO	Pavel	
16	NE	Marcel	
17	PO	Anton	3
18	TO	Marjetka	
19	SR	Marij	
20	ČE	Boštjan	
21	PE	Neža	☺
22	SO	Vincenc	
23	NE	Rajko	
24	PO	Felicijan	4
25	TO	Darko	
26	SR	Pavla	
27	ČE	Janez	
28	PE	Peter	☾
29	SO	Valerij	
30	NE	Martina	
31	PO	Janez	5

Februar

1	TO	Ignac	
2	SR	Svečnica	
3	ČE	Blaž	
4	PE	Andrej	
5	SO	Agata	●
6	NE	Rotija	
7	PO	Egidij	6
8	TO	Janez	
9	SR	Polona	
10	ČE	Viljem	
11	PE	Marija	
12	SO	Damjan	
13	NE	Gregorij	Z
14	PO	Zdravko	7
15	TO	Jurka	
16	SR	Julijana	
17	ČE	Silvin	
18	PE	Simeon	
19	SO	Konrad	☺
20	NE	Leon	
21	PO	Irena	8
22	TO	Marjeta	
23	SR	Marta	
24	ČE	Matija	
25	PE	Sergij	
26	SO	Aleksander	
27	NE	Gabrijel	A
28	PO	Leander	9
29	TO	Prestopni dan	

Marec

1	SR	Albin	
2	ČE	Janja	
3	PE	Marin	
4	SO	Kazimir	
5	NE	Gerda	
6	PO	Nika	●
7	TO	Pust	10
8	SR	Dan žena	
9	ČE	Frančiška	
10	PE	Viktor	
11	SO	Krištof	
12	NE	Gregor	
13	PO	Kristina	☽
14	TO	Matilda	11
15	SR	Klemen	
16	ČE	Hilarij	
17	PE	Jerica	
18	SO	Ciril	
19	NE	Jožef	
20	PO	Srečko	☺
21	TO	Benedikt	12
22	SR	Vasilij	
23	ČE	Oton	
24	PE	Katarina	
25	SO	Minka	
26	NE	Emanuel	
27	PO	Rupert	13
28	TO	Janez	☾
29	SR	Ciril	
30	ČE	Bogo	
31	PE	Benjamin	

April

1	SO	Hugo	
2	NE	Francišek	
3	PO	Ljuba	14
4	TO	Izidor	●
5	SR	Vinko	
6	ČE	Viljem	
7	PE	Darko	
8	SO	Albert	
9	NE	Tomaž	
10	PO	Mehtilda	15
11	TO	Stanko	☽
12	SR	Julij	
13	ČE	Ida	
14	PE	Justin	
15	SO	Helena	
16	NE	Cvetna nedelja	
17	PO	Rudi	16
18	TO	Konrad	☺
19	SR	Leon	
20	ČE	Neža	
21	PE	Veliki petek	
22	SO	Velika sobota	
23	NE	Velika noč	
24	PO	Velikonočni pon.	
25	TO	Marko	17
26	SR	Marcel	☾
27	ČE	Jaroslav	
28	PE	Pavel	
29	SO	Peter	
30	NE	Katarina	

Maj

1	PO	Praznik dela	18
2	TO	Boris	
3	SR	Filip in Jakob	
4	ČE	Florijan	●
5	PE	Angel	
6	SO	Janez	
7	NE	Stanko	
8	PO	Miha	19
9	TO	Gregor	
10	SR	Izidor	☽
11	ČE	Žiga	
12	PE	Pankracij	
13	SO	Servacij	
14	NE	Materinski dan	
15	PO	Zofka	20
16	TO	Janez	
17	SR	Jošt	
18	ČE	Erik	☺
19	PE	Ivo	
20	SO	Bernard	
21	NE	Feliks	
22	PO	Milan	21
23	TO	Željko	
24	SR	Suzana	
25	ČE	Urban	
26	PE	Zdenko	☾
27	SO	Avguštin	
28	NE	Viljem	
29	PO	Magdalena	22
30	TO	Ivana	
31	SR	Angela	

Junij

1	ČE	VNEBOHOD	
2	PE	Erazem	●
3	SO	Pavla	
4	NE	Franc	
5	PO	Valerija	23
6	TO	Norbert	
7	SR	Robert	
8	ČE	Medard	
9	PE	Primož	☽
10	SO	Marjeta	
11	NE	Binkošti	
12	PO	Binkoštni pon.	
13	TO	Anton	24
14	SR	Vasilij	
15	ČE	Vid	
16	PE	Beno	☺
17	SO	Dolfe	
18	NE	Marko	
19	PO	Julijana	25
20	TO	Silverij	
21	SR	Alojz	
22	ČE	Rešnje telo	
23	PE	Zeno	
24	SO	Janez	
25	NE	Hinko	☾
26	PO	Stojan	26
27	TO	Ema	
28	SR	Hotimir	
29	ČE	Peter in Pavel	
30	PE	Emilja	

Julij

1	SO	Bogoslav	●
2	NE	Marija	
3	PO	Tomaž	27
4	TO	Urh	
5	SR	Ciril in Metod	
6	ČE	Bogomil	
7	PE	Vilibald	
8	SO	Evgen	☽
9	NE	Veronika	
10	PO	Ljuba	28
11	TO	Olga	
12	SR	Mohor	
13	ČE	Henrik	
14	PE	Kamil	
15	SO	Vladimir	
16	NE	Marija	V
17	PO	Aleš	29
18	TO	Miroslav	
19	SR	Vincenc	
20	ČE	Marjeta	
21	PE	Danilo	
22	SO	Majda	
23	NE	Branislav	
24	PO	Kristina	☾
25	TO	Jakob	30
26	SR	Ana	
27	ČE	Sergij	
28	PE	Zmago	
29	SO	Marta	
30	NE	Julita	
31	PO	Ignac	●

Avgust

1	TO	Peter	31
2	SR	Štefan	
3	ČE	Lidija	
4	PE	Dominik	
5	SO	Ožbalt	
6	NE	Ljubo	
7	PO	Kajetan	☽
8	TO	Miran	32
9	SR	Jaroslav	
10	ČE	Lovrenc	
11	PE	Suzana	
12	SO	Klara	
13	NE	Lilijana	
14	PO	Demetrij	33
15	TO	Mar. vneb.	☺
16	SR	Rok	
17	ČE	Pavel	
18	PE	Helena	
19	SO	Ludvik	
20	NE	Bernard	
21	PO	Ivana	34
22	TO	Timotej	☾
23	SR	Filip	
24	ČE	Jernej	
25	PE	Ludvik	
26	SO	Viktor	
27	NE	Monika	
28	PO	Avguštin	35
29	TO	Janez	●
30	SR	Roza	
31	ČE	Rajko	

September

1	PE	Tilen	
2	SO	Štefan	
3	NE	Dora	
4	PO	Rozalija	36
5	TO	Lovrenc	☽
6	SR	Zaharija	
7	ČE	Regina	
8	PE	Marija	
9	SO	Peter	
10	NE	Nikolaj	
11	PO	Erna	37
12	TO	Gvido	
13	SR	Filip	☺
14	ČE	Rastko	
15	PE	Nikodem	
16	SO	Ljudmila	
17	NE	Lambert	
18	PO	Irena	38
19	TO	Suzana	
20	SR	Svetlana	☾
21	ČE	Matevž	
22	PE	Mavricij	
23	SO	Helena	
24	NE	Nada	
25	PO	Zlata	39
26	TO	Kozma in Dam.	
27	SR	Vincenc	●
28	ČE	Venčeslav	
29	PE	Mihael	
30	SO	Sonja	

Oktober

1	NE	Julija	
2	PO	Bogumil	40
3	TO	Terezija	
4	SR	Francišek	
5	ČE	Marcel	☽
6	PE	Vera	
7	SO	Marko	
8	NE	Brigita	
9	PO	Abraham	41
10	TO	Daniel	
11	SR	Milan	
12	ČE	Maks	
13	PE	Edvard	☺
14	SO	Veselko	
15	NE	Terezija	
16	PO	Jadviga	42
17	TO	Marjeta	
18	SR	Luka	
19	ČE	Etbin	
20	PE	Irena	☾
21	SO	Urška	
22	NE	Kordula	
23	PO	Severin	43
24	TO	Rafael	
25	SR	Darja	
26	ČE	Nacionalni priz.	
27	PE	Sabina	●
28	SO	Simeon	
29	NE	Narcis	
30	PO	Alfonz	44
31	TO	Volbenk	

November

1	SR	Vsi sveti	
2	ČE	Verne duše	
3	PE	Silva	
4	SO	Karel	☽
5	NE	Elizabeta	
6	PO	Lenart	45
7	TO	Engelbert	
8	SR	Bogomir	
9	ČE	Teodor	
10	PE	Andrej	
11	SO	Martin	☺
12	NE	Emil	
13	PO	Stanislav	46
14	TO	Nikolaj	
15	SR	Leopold	
16	ČE	Jerica	
17	PE	Gregor	
18	SO	Odon	☾
19	NE	Elizabeta	
20	PO	Srečko	47
21	TO	Marija	
22	SR	Cecilija	
23	ČE	Klemen	
24	PE	Janez	
25	SO	Katarina	
26	NE	Konrad	N
27	PO	Virgil	48
28	TO	Jakob	
29	SR	Radivoj	
30	ČE	Andrej	

December

1	PE	Marijan	
2	SO	Bibijana	
3	NE	Franc	
4	PO	Barbara	☽
5	TO	Sava	49
6	SR	Miklavž	
7	ČE	Ambrož	
8	PE	Brezmad. spoč.	
9	SO	Valerija	
10	NE	Smiljan	
11	PO	Danijel	☺
12	TO	Aljoša	50
13	SR	Lucija	
14	ČE	Dušan	
15	PE	Kristina	
16	SO	Albina	
17	NE	Lazar	
18	PO	Teo	☾
19	TO	Urban	51
20	SR	Evgen	
21	ČE	Tomaž	
22	PE	Mitja	
23	SO	Viktorija	
24	NE	Adam in Eva	
25	PO	Božič	●
26	TO	Štefan	52
27	SR	Janež	
28	ČE	Nedolžni otroci	
29	PE	Tomaž	
30	SO	David	
31	NE	Silvester	

Knjižni dar Slovenske prosvetne zveze 2000

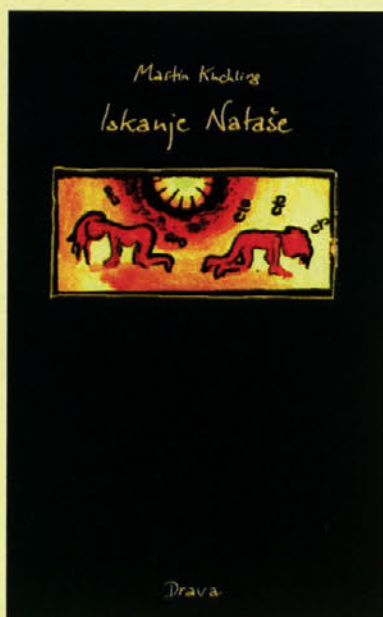
Paket vseh knjig in zgoščenke stane ATS 390,-
cena za posamezne knjige in zgoščenko pa je skupaj ATS 786,-

2 0 0 0

KOROŠKI
KOLEDAR

240 str., ATS 120,-

160 str., ATS 248,-

Zgoščenka ATS 220,-

32 str., ATS 198,-

Moja knjiga – tvoja knjiga: DRAVA – Naša knjiga

KNJIGARNA »DRAVA – NAŠA KNJIGA«, PAULITSCHGASSE 5-7, 9020 KLAGENFURT/CELOVEC, FON 55464, FAX 55464-20

VESELE BOŽIČNE
PRAZNIKE IN SREČNO
NOVO LETO

FROHE WEIHNACHTEN
UND EIN
ERFOLGREICHES NEUES
JAHR

pričakovanje
Erwartung

božič
Weihnacht

veselje
Freude

ZVEZA BANK

POSOJILNICA-BANK

Banka, ki povezuje! Die Bank, die verbindet!

